

fraternitas

GLASILO HRVATSKE PROVINCIJE SV. JERONIMA FRANJEVACA KONVENTUALACA

kazalo

pismo o. provincijala

DRAGA BRAĆO I SESTRE, DRAGI ČITATELJI	3
--	---

Iz našeg reda

GENERALNA SKUPŠTINA BRAĆE U ARGENTINI	5
--	---

Iz naše provincije

OBJAVA IMENA IZABRANE BRAĆE ZA KAPITUL.....	7
RAD I IZVJEŠĆE PRETKAPITULARNE KOMISIJE	8
ZAVRŠNI SUSRET S GENERALNIM VIZITATOROM	8
ODRŽANA 50. SJEDNICA DEFINITORIJA	10

Franjevačka povezanost

PISMO ASISTENTIMA FSR-A.....	11
------------------------------	----

Razna događanja

PREDSTAVLJENA KNJIGA DR. IVANA KARLIĆA	13
NOVI BROJ “VOX MINORUM”	14
DUHOVNE VJEŽBE	14
PREDSTAVLJENA KNJIGA “MLADI STEPINAC”	15
PRIJENOS ZEMNIH OSTATAKA SV. ANTUNA	16
NAŠE HODOČAŠĆE U PADOVI	16
OTVORENA “GALERIJA SV. ANTUNA” NA SVETOM DUHU	17

Izdavačka djelatnost

NOVO: IURIDICA FRANCISCANA	18
VERITASOVA IZDANJA	18
U IZDANJU TEOVIZIJE	18
OBJAVLJENO.....	18
DRUGI O NAMA	18
USKORO: “VELIČINA MALENIH”, MONOGRAFIJA PROVINCIJE	19

Literarni kutak

SVETI FRANJO I NAŠI SAMOSTANI	20
Jakša Fiamengo: MOJ MALI SAMOSTAN	20
Antun Milovan: USPON SV. FRANJE	20
Petar Vulić: OSAMSTOGODIŠNJA PJESMA	21

Prilog I.

FRANJO ASIŠKI, DIV SVETOSTI	22
-----------------------------------	----

Prilog II.

ŽIVOTOPIS SV. LJUDEVITA	25
-------------------------------	----

Dodatak

G. A. Gardin: POSVEĆENI ŽIVOT I TRAJNA FORMACIJA	28
M. Rupnik: ŽIVOT PREMA DUHU I TRAJNA FORMACIJA (I.)	37
M. Rupnik: ŽIVOT PREMA DUHU I TRAJNA FORMACIJA (II.)	40
A. Stanovnik: SVETI FRANJO, SLIKA FORMACIJE	44
PISMO SVEĆENICIMA PRIGODOM HODOČAŠĆA U ZAGREB O 50. OBLJETNICI SMRTI BL. ALOJZIJA STEPINCA.....	50
HODOČAŠĆE SVEĆENIKA U ZAGREB, 15. TRAVNJA 2010.....	50

Fraternitas

*službeno glasilo Hrvatske provincije
sv. Jeronima franjevac konventualaca*

Izdaje:

Provincijalat franjevac konventualaca

HR - 10000 Zagreb, Sveti Duh 31

tel. (01) 3771 888; fax (01) 3773 754

www.ofmconv.hr

ofmconv@ofmconv.hr

br 1/2010

Urednik

o. Ljudevit Maračić

Odgovara

o. Đuro Hontić

Grafički dizajn i priprema

Laudato d.o.o.

www.laudato.hr

Tisak

Stega tisak, Zagreb

ISSN 1332-7941

pismo o. provincijala

Draga braćo i sestre, dragi čitatelji!

Slaveći blagdan Gospodinova uskrsnuća, Bog nam ponovno daje milost da uronimo u veliko otajstvo ljubavi Božje prema nama ljudima. Posvješćujemo si činjenicu da je Isus došao spasiti čovjeka. Pobjeda nad smrću ujedno je pobjeda i nad zlom i grijehom, što ga je čovjek svojom krivnjom prihvatio i uveo u svijet. Stoga je uskrsnuće Gospodinovo čovjekovo spasenje i čovjekova obnova. Budući da je Bog spasio čovjeka, tada je i sve što je u prvom čovjeku palo sada spašeno i otkupljeno.

Na vjeronauku smo učili da u čovjeku razlikujemo dušu i tijelo, ali isto tako i duh, dušu i tijelo, kako to govori pisac poslanice Solunjanima. Duh je onaj dublji, finiji,

bitniji dio duše. To je čovjek sam i mjesto gdje se susreće Bog i čovjek. No, znamo da dok je čovjek živ, da je cjelina: duh, duša i tijelo. Ta stvarnost je nerazdjeljiva. Stvarajući čovjeka, Bog je najprije od zemlje načinio čovjeku biološki i psihički dio, a onda mu u nosnice udahnuo svoj dah po kojem je čovjek postao živ, a samim time i osoba. (usp. Post 2,7).

Činom stvaranja čovjek je postao različit svim drugim stvorenjima, a Bogu sličan. Zbog te sličnosti Bogu čovjek je kruna svega stvorenja. Budući da je čovjek od Boga primio sebe, svoju osobu, samo je Bog iznad njega. Jedino se Bogu čovjek treba klanjati, a sve drugo njemu treba služiti.

Zato Isus govori da čovjek treba biti spreman izgubiti sve pa i život, kako bi se darovao Bogu.

No, čovjek je kao osoba mrtav, ako je ubijena njegova savjest, razoren karakter, ako je prekinut odnos s Bogom. Takav čovjek gubi onda i osjećaj za ljepotu i kulturu, jer je svoj duhovni život otrovao, svoje duhovno srce zavio u crno, njegove duhovne oči postale su slijepice i on ništa dobro ni lijepo ne može vidjeti. Ako ne može vjerovati, teško će ljubiti, jer nije slobodan već je vezan zlom. Stoga, uskrsli Isus predaje zadaću ozdravljenja Crkvi. Svojim učenicima daje zadaću da naviještaju spasenje i oslobodnje čovjeka.

Ta zadaća je na poseban način predana Crkvi i njezina je sposobnost i dužnost, služba otkupljenja, praštanja, jačanja vjere. Tom službom ona otvara oči srca, usavršuje ljubav, liječi savjest, korigira um, osposobljava kreposti.

Možda smo i sami primijetili djelotvornost naviještanjem evanđelja, djelotvornim primanjem sakramenata, osobito ispovijedi.

To su pak ozbiljni zahtjevi našeg pastora i našeg svećeničkog i redovničkog života i rada. Kršćani su svjesni zadaće koju im je predao uskrsli Krist. Svi smo pozvani naviještati mogućnost oslobađanja ljudi od grijeha i ovisnosti, a ne zahtijevati od ljudi, da se sami oslobode. Jedino je tako moguće obnoviti društvo, spasiti čovjeka od ropstava.

Svetim krštenjem Kristov milosni život obilno se izlio na nas. Postali smo djeca Božja, braća Kristova i članovi kraljevstva Božjega na zemlji - Crkve, dionici Božje naravi i baštinici kraljevstva nebeskoga, kako kaže sv. Petar: *"Izabrani Narod, kraljevsko svećenstvo, sveti narod, puk koji pripada Bogu."* (1 Pt, 2. 9-10) Iz ovog općeg svećeništva, dobivenog krštenjem i krizmom, izvire naše sudionništvo u trostrukoj vlasti Kristovoj - u vlasti posvećivanja, naučavanja i upravljanja, izvire duboka svijest i savjest svakog krštenika, da je dužan, živjeti svoje krštenje, živjeti i osjećati za Crkvu, biti njezin odgovorni i aktivni član, težiti za svetošću i savršenošću u svom vlastitom staležu. "Svi udovi - pastiri, laici i redovnici - dionici su, svaki na svoj način, sakramentalne naravi Crkve; isto tako, svaki prema svojoj zadaći, mora biti znak i sredstvo jedinstva s Bogom i spasenja svijeta. Doista, svima je upućen dvojak poziv: a) poziv na svetost: *"Svi su u Crkvi pozvani na svetost, bilo da pripadaju hijerarhiji, bilo da ona njima upravlja"* (LG 39); b) poziv na apostolat: čitavu Crkvu *"potiče Duh Sveti da surađuje kako bi se ostvario Božji naum"* (LG 17; usp. AA 2; AG 1; 7; 3; 5.) *"Plod je Duha: ljubav, radost, mir, strpljivost, blagost, dobrota, vjernost, krotkost, uzdržljivost."* (Gal 5, 22)

Sv. Franjo doživljava svoj poziv u Crkvi za Crkvu. Njegovo obraćenje događa se u crkvi: *"Nečuveni događaj: slika rassetog Krista mu govori, mičući usnama: Franjo - zove ga po imenu - idi i popravi moju kuću, koja kako vidiš, da se ruši."* (2 Cel 10:593). U prvom trenutku *"on se dao na popravljavanje crkve od kamena, iako se Kristova riječ odnosila na Crkvu koju je Krist otkupio svojom krvlju (Dj 20,28), što ga je kasnije poučio Duh Sveti, a u čemu*

je onda on poučavao svoju braću” (LegM 2, 1:1038; usp. Legm 1,5:1334). Krist je pozvao Franju da popravi Crkvu ili bolje bi se moglo reći da ju sačuva od rušenja, kako je to vidio Inocent III. u svom snu: *“Lateranska bazilika bila je u opasnosti da se sruši... i jedan redovnik, neznanat i prezriv, podržavao ju je leđima, da se ne sruši.”* *“Dakle, mislim: ovaj će podržati Crkvu Kristovu riječima i djelima.”* (2 Cel 17:603). Kardinal Colonna potvrdio je ovu tezu papi: *“Uvjeren sam da Gospodin po njemu želi, obnoviti vjeru Crkve u cijelom svijetu”* (3 Comp 47:1457).

Današnje rušenje Crkve očituje se u situaciji današnjeg čovjeka zarobljenoga raznim ovisnostima poput droge, alkohola, izopačene seksualnosti, ali i ne bezazlene ovisnosti o politizaciji, pod koju se potpada, a ona zatim počinje ravnati vjerničkim životom. K tomu je situacija još teža ako klerici i redovnici postanu ovisnici politizacije. Ovdje ne mislim na politiku, koja se shvaća kao služenje općem dobru, već na širenje negativnosti što utječe na skladan i normalan život drugih i današnjeg društva.

Crkva bi danas trebala postati svjesna, da je od velike vrijednosti za njezin život važna tradicija Crkve, koja se ne smije tumačiti kao nazadnost, zastarjelost, okoštalost, već izvor minulih dobrih iskustava kao polog budućnosti. Na poseban način pritom mislim na živote svetaca i njihovo razumijevanje Riječi Božje i Svetoga pisma. Tradiciju Crkve i Riječ Božju, treba ponovno otkrivati uz pomoć molitve Duhu Svetome da bi hodili putem živog i nadahnutog kršćanstva.

Takvo življeno kršćanstvo nudi nam novo/obnovljeno odijelo za prikladan susret s ljudima koji će se utvrđivati u vjeri našim propovijedima, duhovnim obnovama, misijama, seminarima i evangelizacijskim skupovima i

slavljinama. Nije na nama da ljudima citiramo Sveto pismo, dokumente Crkve i razne događaje svijeta, već da proročki pokažemo, što sve te riječi sada konkretno govore našoj generaciji i što su kadre učiniti, odnosno: kako Bog preko nas i našeg životnog primjera govori svijetu. Ljudima treba objaviti da svijetom ne upravljaju slijepi zakoni prirode koje je otkrila znanost, ali ni mrtva duša kozmosa, niti sile unutar čovjeka i izvan njega, nego Stvoritelj svijeta koji kao Umjetnik, Otac, Duh i Život, sve nadahnjuje, sve nas drži u svom naručju, i vodi ljudsku povijest sigurnim putem. Ljude prestrašene terorizmima i fundamentalizmima, masonerijom, prijetnjama atomskih bombi, ekološkom katastrofom, biološkim manipulacijama, masakrima, ratom i progonstvima treba ohrabriti, da je Bog gospodar povijesti i kralj vjekova, ali da je on i Spasitelj svih, te da je radi nas umro i uskrsnuo. Središte svega Božjeg spasenjskog događaja je čovjek. Sv. Irenej kaže da je Božja slava spašeni živi čovjek.

Upravo stoga je izabran svećenik i redovnik da navijesti tu radosnu vijest, jer ne živi osamljen u pustinji, već je upućen pomoći ljudima. Zbog toga je “usidren” u život svijeta i pozna čovjeka, njegove stvarne brige, njegove potrebe, kako bi mu pomogao razumjeti i riješiti probleme u svjetlu vjere i snagom Evanđelja.

Franjo današnjice - kako bi izvršio to svoje poslanje i odgovorio na očekivanja današnjeg vjernika – ne moli i ne uči samo, već poput Serafskog Oca u zajedništvu s braćom djeluje na dobro čovjeka s jasnoćom i uvjerenjem. Istodobno je svjestan da ne zna sve, te se ne osjeća vrednijim od drugih. Prepušta se vodstvu Duha Svetoga, koji nadahnjuje pomirljivim i dobrim mislima. Okrenut je Bogu i traži što je volja Božja za njega i braću koju mu Gospodin daje. Sljedbenik sv. Franje u ovoj svećeničkoj godini nastavlja Kristov svećenički život i dijeli njegovu milost živeći kao Krist među današnjim ljudima.

Taj i takav svećenik je čovjek vjere i ljubavi, pozvan da raspetoga i uskrslog Krista uprisutni kamo god pošao. On je poput Isusa dobri Pastir, posvećen brizi za ljude. Stoga će se sebičnost iskorijeniti iz ljudskog srca. U tome bi na poseban način trebali prednjačiti svećenici i redovnici. Iskorijenivši sebičnost naviještati ćemo dobrohotnost i milosrđe i svojim vlastiti postupcima biti glasnici mira i dobra prema svim ljudima, služeći u ljubaznosti i s pristupačnošću.

Stoga nek slika Uskrslog Krista, kao uzor-pastira bude nadahnuće svakome od nas, da usmjerivši pogled s ovozemaljskih stvarnosti k onim vječnim i sami zaslužimo vječnu nagradu, gdje zdesna Ocu sjedi proslavljeni i uskrsli Isus Krist, vječni svećenik.

Sretan i radostan Uskrs.

O. Đuro Hontić,
provincijalni ministar

iz našeg reda

GENERALNA SKUPŠTINA BRAĆE U ARGENTINI

U Buenos Airesu je od 9. do 20. siječnja ove godine održana Generalna skupština braće našeg Reda, na kojoj se okupilo preko stotinu fratara. Našu Provinciju predstavljali su o. Đuro Hontić, provincijalni ministar, i o. Zdravko Tuba, zagrebački gvardijan. Po službi, kao generalni definator, sudjelovao je i o. Miljenko Hontić. Na skupštini se raspravljalo o važnim temama i problemima, posebno o teškoćama u organiziranju trajnog odgoja, u čemu važnu ulogu imaju mjesni poglavari, pa je zbog toga na Skupštini sudjelovalo i više gvardijana iz cijelog Reda. Skupština nije donijela nikakvih zaključaka, već se na kraju obratila svoj braći Reda Porukom koju su potpisali svi sudionici ovog susreta. Tekst donosimo u cijelosti.

Predraga braćo,

Na kraju naše Generalne bratske skupštine želimo vam se obratiti ovom porukom kako bismo posvjedočili radost susreta s Isusom Kristom, koji nas je pozvao u Latinsku Ameriku sa svih strana svijeta *da bismo bili s njime* (usp. Mk 3, 14): vječno je milosrđe njegovo!

Naša osobita zahvala pripada i subraći Riverplatske provincije sv. Antuna, koja su nam svojim bratskim i radosnim prihvatom omogućila proživjeti jedan bogati tjedan u svjetlu Riječi Božje. Okupljeni oko euharistijskog i bratskog stola, nastojali smo *živjeti* iskustvo formacije više negoli razrađivati teoriju ili projekte o formaciji, budući da je – prema onome na što je u početku radova podsjetio Generalni ministar – važno ne toliko poznavati nove stvari, već ostvariti one koje poznajemo i koje su već uključene u dokumente Crkve i Reda (*“Non nova ut sciatis, sed vetera ut faciatis”* - *“Ne novo da biste spoznali, već staro da biste izvršili”*).

Na tom duhovnom putu prepustili smo se da

nas vodi evanđeoska ikona susreta uskrsloga Krista s učenicima u Emausu, čije nas je predstavljanje u mozaiku p. Marka RUPNIKA (koji nas je pratio u dnevnim razmatranjima), izabrano kao simbol (logo) skupštine, i bilo izvor nadahnuća i molitve svakome od nas. Radi se o zadivljujućoj metafori formativnoga hoda svakoga kršćanina, i još u većoj mjeri, svakoga posvećenog muža, od najmlađega do najstarijega: zbog toga u svjetlu ovoga evanđeoskog odlomka želimo s vama podijeliti uspinjući prolaz hoda kojim smo prolazili ovih dana.

Slika predstavlja dva učenika koji, pod utjecajem žalosti i razočaranja, raspravljaju o onome što se dogodilo Učitelju iz Galileje, u kojega su bili uložili svu nadu: njihovo nagibanje nad svitcima Pisama, koji kao da ih zaokupljuju, čini ih nesposobnima da shvate i upoznaju nazočnost uskrsloga Krista koji hoda s njima. To je savršena alegorija našeg života: i mi upadamo u rizik da nas potpuno zahvate naši planovi te ne prepoznamo Gospodina koji je nazočan u našoj stvarnosti i koji je želi oživjeti, prenoseći moć svojeg uskrsnuća. Raspravljamo o Bogu ali ga ne susrećemo; ponajvećma se ne prepuštamo susretu s Njime u svakodnevicu našeg života.

Da ostanemo u biblijskom okružju, ovih smo dana nastojali izvršiti mnogostruko *iskustvo izlaska* koje bi nam omogućilo da prijedemo iz apstraktne diskusije o formaciji do pravog i konkretnog susreta u bratstvu, povlaštenome mjestu gdje se formacija ostvaruje; iz predrasude da smo učitelji i poglavari do poniznosti onoga koji postaje drugome suputnik u hodu, kao što je učinio Isus s učenicima na putu u Emaus; od formativne autonomije (zbog činjenice da imamo i kvalificirane ljude i ekonomske mogućnosti) do diobe i suradnje sa stvarnostima našeg Reda, gdje se osjeća potreba za bratskom pomoći. Nadalje: od općenite duhovnosti do kršćanskog života koji utjelovljuje u svakodnevicu vrijednosti koje je posvjedočio naš serafski Otac sv. Franjo i koje su nazočne u našoj tradiciji male braće konventualaca (prvenstvo Boga i bratskog života; malenost i skromnost; služenje siromašnima i Evandjelju). Svjesni smo izazova koji nas očekuju, ali se i pouzdajemo da Gospodin neće zakazati u pratnji sa svojom milošću.

U stvari: ključ koji omogućuje da se živi autentični

hod permanentne formacije jest *kontemplacija*: kao što potvrđuje razgovor Isusa s dvojicom učenika, dovoljan je samo jedan kontemplativni pogled da se uđe u srce Pisama, ne ostajući okovani uz slovo. Predmet je prividno isti, ali ga preobražava kontemplativni pogled; kruh koji je Uskrsli ponudio dvojici učenika i razlomio za njih postaje Kristovo tijelo. Tako se i mi, nakon što smo razmotrili divote djela koje Bog proizvodi u nama preko mnogostrukih iskustava permanentne formacije, koja se upravo događaju u našim zajednicama i okružjima (cirkumskripcijama), želimo vratiti u naša bratstva kao novi ljudi, poput učenika u Emausu, koji su se bez odgađanja vratili u Jeruzalem; i mi vam želimo navijestiti da smo vidjeli vlastitim očima – ne više prema onome što smo čuli – da je Gospodin uskrsnuo u našem životu.

Kontemplacija je unutarnji pogled koji omogućuje da se iskusi vlastita prošlost i onda kada se zaplela u krivudavom prolazu, koji neizbježno vodi kroz tamne noći trpljenja i smrti: imali smo joj potvrdu baš ovih dana koji su obilježeni strašnom kataklizmom koja je pogodila zemlju Haiti, sijući smrt i razaranje. Svaki od nas konkretno to proživljava u vlastitom životu, kada se, prije ili kasnije, nađe pred sučeljavanjem trenutaka bilo duhovnih bilo materijalnih teškoća.

Kontemplacija, shvaćena kao unutarnji pogled čovjeka koji je prigrlio duhovno kao stil života, otvara pravi osjećaj za život, preko svake prividne slike: braćo, želimo vam prenijeti ovaj osjećaj življenja autentičnih sinova “Previšnjega, dobrog Gospodina”.

“*Nije li možda u nama gorjelo srce?*”. Mi, ministri, kustosi, delegati, gvardijani i odgojitelji obraćamo se vama, predraga braćo, nadahnuti iskustvom koje smo proživjeli: ne želimo da ono ostane izolirana epizoda te smo uvjereni da možemo računati na vašu pomoć, kako bi ova Riječ mogla postati tijelom i u našim mjesnim bratstvima i u cijelome Redu. Neka nam pomogne Gospodin i Djevica Marija, koju smo ovih dana zazivali pod nazivom “Nuestra Senora de Lujan”.

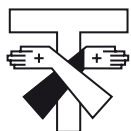
Gospodin vam dao mir!

Vaša braća okupljena na Generalnoj bratskoj skupštini

Pilar, Buenos Aires,
18. siječnja 2010.

iz naše provincije

HRVATSKA PROVINCIJA SV. JERONIMA FRANJEVACA KONVENTUALACA
 HR – 10000 Zagreb, Sveti Duh 31; tel. (01) 37-71-888; tel./faks (01) 37-73-754
<http://www.ofmconv.hr/> e-mail: ofmconv@ofmconv.hr matični broj: 3636631
PROVINCIJALAT FRANJEVACA KONVENTUALACA

Zagreb, 26. ožujka 2010.

Prot. N. 51/2010-PKAP

OBJAVA IMENA IZABRANE BRAĆE ZA REDOVITI PROVINCijski KAPITUL 2010.

Draga braćo!

Dana 2. studenoga 2009. godine, objavom sazivnog pisma (Prot. 439/09) Generalnog ministra o. Marca Tasce, započelo je kapitulsko vrijeme. Odredbama našega zakonodavstva pristupilo se izboru zastupnika. Nakon što je izbor zastupnika učinjen, Pretkapitularna izborna komisija dostavila je 12. veljače 2010. izvješće Provincijalatu. Čl. 126 Generalnih statuta nalaže da tajnik provincije mjesec dana prije početka kapitula objavi imena izabranih. Iz izvješća Pretkapitularne komisije proizlazi da su zastupnicima izabrani:

Iz I. skupine

O. Augustin KORDIĆ
O. Damjan GLAVAŠ
O. Nikola ROŠČIĆ
O. Ferdinand ČAVAR
O. Anđelko SESAR
O. Ante GAŠPARIĆ

Iz II. skupine

O. Martin JAKOVIĆ
O. Ivan RADELJAK
O. Ivan KARLIĆ
O. Tomislav MRKONJIĆ
O. Mijo JOZANOVIĆ
O. Pero DŽIDA

Iz III. skupine

O. Ivan POLETO
O. Nikola ŠANTEK
O. Nikola JURETA
O. Vitomir GLAVAŠ
O. Miljenko HONTIĆ
O. Marko VRDOLJAK

Od dana objave imena izabranih dopušten je utok protiv izabranih ili protiv načina izbora unutar petnaest dana. Ako koji zastupnik ne prihvati izbor, ili se nakon prihvaćanja odreće (usp. Ust. 168 2), zastupnikom postaje prvi po redu koji nije izabran.

Uz bratski pozdrav

o. Tomislav Glavnik
 tajnik Provincije

RAD I IZVJEŠĆE PRETKAPITULARNE KOMISIJE

Definitorij ministra provincijala na svojoj sjednici od 6. rujna 2009., imenovao je članove Pretkapitularne izborne komisije: o. Martina Jakovića, za predsjednika; o. Nikolu Šanteka, za tajnika; i o. Michaela Pavića, za člana, za Redoviti provincijski kapitul koji se održava 26. travnja i idućih dana 2010. godine u Cresu. Zadaća Komisije bila je pripremiti izbor ministra provincijala te izbor zastupnika za Redoviti provincijski kapitul – putem pisama. Komisija je obavila povjereni posao.

Za izbor ministra provincijala traži se apsolutna većina glasova valjano pristiglih glasovnica. Dana 7. prosinca 2009., Komisija je ustanovila da je u prvom izbornom krugu izabran ministar provincijal. Naime, od mogućih 63 glasovnica Komisija je do određenog roka primila 62 glasovnice. Nije stigla glasovnica o. Marca Tasca, ministra generala. Tri su glasovnice stigle neispunjene. Prema tome, podijeljeno je 59 glasova.

Glasove su dobili: o. Ljudevit Maračić (38), o. Đuro Hontić (9), o. Ivan Bradarić (3), o. Martin Dretvić (2), o. Josip Blažević (2), o. Filip Musa (1), o. Martin Jaković (1), o. Miljenko Hontić (1), o. Zdravko Tuba (1), o. Pero Kelava (1).

Za izbor ministra provincijala bio je potreban 31 glas, tj. apsolutna većina podijeljenih glasova. U prvom izbornom krugu za ministra provincijala izabran je o. Ljudevit Maračić. O. Ljudevit Maračić je prihvatio izbor, a ministar general je potvrdio izbor.

Dana 12. veljače 2010., Komisija je ustanovila da je za Redoviti provincijski kapitul 2010. godine izabrano 18 zastupnika, po šest iz svake trodijelne skupine. Dakako, za zastupnike nisu birani oni koji su to već po službi. Pravo glasa imala su 62 glasača, a stigla je 61 glasovnica: iz prve skupine stigle su sve glasovnice (21). Jedna glasovnica je nevažeća, a jedna je stigla prazna; iz druge skupine stiglo je 20 glasovnica (21), nije stigla glasovnica o. Ivana Kovačevića. Jedna je glasovnica nevažeća, a dvije su stigle prazne; iz treće skupine su stigle sve glasovnice (21).

Iz I. skupine izabrani su: o. Augustin Kordić (28); o. Damjan Glavaš (25); o. Nikola Roščić (24); o. Ferdinand Čavar (24); o. Anđelko Sesar (19); o. Ante Gašparić (18), a ostale glasove dobili su: o. Jeronim

Vujić (17); o. Alojzije Litrić (16); o. Gracijan Gašperov (16); o. Maksimilijan Herceg (15); o. Špiro Marasović (15); o. Stanko Mijić (13); o. Ambroz Knežić (13); fra Josip Priselac (13); o. Kristofor Čorić (12); o. Bernardin Filinić (11); o. Zvonimir Zlodi (9); o. Alfons Janeš (7); o. Teofil Majić (6); o. Ivo Planinić (1).

Iz II. skupine izabrani su: o. Martin Jaković (31); o. Ivan Radeljak (29); o. Ivan Karlić (28); o. Tomislav Mrkonjić (25); o. Mijo Jozanović (20); o. Pero Džida (17), a ostale su glasove dobili: o. Đuro Vuradin (16); o. Filip Musa (15); o. Pero Kelava (15); o. Paško Mandurić (14); o. Nikica Batista (14); o. Martin Dretvić (12); fra Đuro Crlenjak (12); o. Pero Šestak (11); o. Ivan Kovačević (11); o. Žarko Mula (11); o. Stjepan Lončar (11); o. Alojzije Mikić (9); o. Ivan Miškić (8).

Iz III. skupine izabrani su: o. Ivan Poletto (29); o. Nikola Šantek (28); o. Nikola Jureta (26); o. Vitomir Glavaš (24); o. Miljenko Hontić (21); o. Marko Vrdoljak (20), a ostale su glasove dobili: o. Michael Pavić (19); o. Tomislav Cvetko (18); o. Ivan Penava (16); fra Zlatko Vlahek (15); o. Krunoslav Kemić (14); o. Igor Horvat (14); o. Matija Antun Mandić (14); o. Miroslav Štuban (8); o. Nikola Rožanković (8); o. Roko Bedalov (7).

U Zagrebu, 20. veljače 2010. g.

o. Martin Jaković, predsjednik

ZAVRŠNI SUSRET S GENERALNIM VIZITATOROM

U četvrtak, 7. siječnja dopodne, od 9,00 do 12,00 sati (uz kraći predah), održan je završni susret Definitorija Provincije s Generalnim vizitatorom, fra Jerzyjem Norelom. Bili su prisutni svi definatori s o. Provincijalom. Fra Jerzy je opširno predstavio nacrt završnog izvještaja, koji će većim dijelom biti uvršten u njegovo službeno izvješće o pohodu Provincije na skorom Redovitom provincijskom kapitolu. Prvi dio izvješća tiče se čitave Provincije (i to će dobiti prethodno svi članovi Provincije), a drugi se odnosi na pojedine samostane (što će dobiti samo gvardijani određenog samostana i Definitorij Provincije).

U izvješću vizitator polazi od provjere prethodnoga Četverogodišnjega provincijskog plana, za koji je ustanovio da je preopćenit i ne treba definirati redoviti život, o čemu govore Konstitucije i Statuti. Plan mora govoriti o konkretnim prijedlozima, naznačivši svrhu, sredstva, vrijeme, odgovorne u

ostvarenju i oblik provjere. Tek tada ČPP dobiva na efikasnosti.

Potom se Vizitator zaustavio na analizi života Provincije, krećući od statističkih podataka i molitvenog života. Istaknuvši određene teškoće u dnevnom redu, naglasio je potrebu moljenja dijela Časoslova s narodom. Za duhovne vježbe istaknuo je da trebaju imati ne samo duhovni karakter nego i formativnu ulogu. Treba bolje uskladiti termine održavanja duhovnih vježbi. Gdje je manja zajednica, a postoji i župa, bilo bi poželjno

da ista osoba obavlja službu gvardijana i župnika. Ulogu gvardijana je odlučujuća. Velik dio bratstva nije još razvio osjećaj vrijednosti duhovnog dijela samostanskoga kapitula. S obzirom na vrlo tanak broj članova naših zajednica, Vizitator je istaknuo potrebu da se razmotri potreba redimenzioniranja samostana i službi.

Analizirajući financijsko stanje Provincije, koje jamči određenu sigurnost i stabilnost, istaknuo je važnost godišnjeg programiranja, odnosno izrade proračuna, čega u našoj Provinciji nema ni na općoj, ni na mjesnoj razini. Dakako, važna je potom i provjera ostvarenog plana.

U drugom, kraćem dijelu izvješća, Vizitator je istaknuo nekoliko prioriteta za budući život i rad, kao strategiju sljedećeg četverogodišta. Treba otvoriti nove obzore, a to se može dobrim programiranjem i formacijom. Ovdje posebno valja uočiti važnost procjene dosadašnjih struktura u Provinciji, prekvalifikacije pastoralnog rada i redimenzioniranja naše nazočnosti. Predlaže da se na sljedećem Kapitolu istakne nužnost pokretanja pripreme toga karizmatičkog projekta, pa bi u prvoj polovici četverogodišta trebalo na raznim razinama razmatrati, raspraviti i pronaći zadovoljavajuće prijedloge. Sredinom četverogodišta dobro bi bilo održati izvanredni provincijski kapitul, gdje bi bili usvojeni prijedlozi spomenutog projekta, koji bi u drugoj polovici trebao prelaziti u fazu realizacije. U tom vidu trebalo bi još jednom proučiti projekt početne i trajne formacije, jer je nedavna revizija Direktorija za odgoj imala samo kozmetičku ulogu.

Kao drugi prijedlog o kojemu bi skori Kapitul trebao raspravljati Vizitator je iznio potrebu učvršćivanja zajednice unutar Provincije. Važno je poboljšati komunikaciju unutar Provincije. Provincijal bi trebao još više razgovarati, slušati i kontaktirati sa svom braćom, a Definitorij bi trebalo biti mjesto zajedničkog promišljanja i djelovanja na dobro svijetu. Pri izboru gvardijana treba birati braću koja imaju sposobnost slušanja i dijalogiziranja. Posebno je važno promicanje trenutaka koji učvršćuju zajedništvo Provincije, kao što su regionalni skupovi, gvardijanski susreti, provincijske proslave i sredstva komuniciranja. U svemu tome ključna je uloga uska suradnja između provincijske uprave i vodstva Reda, zaključio je Vizitator svoje izvješće, koje je zbog istjecanja vremena samo djelomice predstavio.

ODRŽANA 50. SJEDNICA DEFINITORIJA

50. sjednica Provincijskog definitorija održana je u Provincijalatu u ponedjeljak, 22. veljače 2010. godine. Sjednica je počela u 9,00 sati, a završila sat kasnije.

1. Nakon kratke *uvodne molitve*, o. Provincijal je pročitao nekoliko prigodnih misli na početku korizmenog vremena.

2. O. Ljudevit je potom pročitao *zapisnik prethodne, 49. sjednice*, na koji su date određene primjedbe. Osim toga, pročitana su i dva izvještaja *o susretu Generalnog vizitatora s Defnitorijem*, na koje nije bilo primjedaba.

3. Pročitana je molba Generalnog ministra za *pomoć u školovanju* mladih fratara iz siromašnih i misijskih zemalja. Zaključeno je, na prijedlog o. Provincijala, da se za sljedeću školsku godinu uplati iznos za dvije stipendije, odnosno ukupno 13.600 eura.

4. O. Provincijal je izvijestio *o sudskom rješenju podjele pokretnih dobara* pok. o. Dominika Marijana Kovača, koje treba podijeliti između više zakonskih slijednika. Budući da se radi samo o automobilu marke VW koji je prebačen nakon povratka o. Kovača

iz Njemačke, treba stupiti u vezu s njegovom sestrom i predati joj spomenuto vozilo, koje već dulje vremena čeka rješenje na parkiralištu zagrebačkog samostana Svetog Duha.

5. O. Ivan Bradarić izvijestio je o zdravstvenom stanju *sjemeništarca Denisa Vukovića*, koji se nalazi u bolnici na Svetom Duhu zbog teškoća izazvanih ukočenim dijelom lica. To će i onako otežati probleme koje ovaj učenik ima s praćenjem nastave i dobivanjem ocjena u školi na Šalati. Bilo je govora i *o pripremi izvještaja* za skori Kapitul, uz napomenu da ih treba prethodno i prevesti na talijanski jezik, a o. Zdravko Tuba će u ime Ekonomata uskoro zatražiti od svih samostana detaljan izvještaj o poslovanju od prethodnoga do ovoga Kapitula.

Odlučeno je da se sljedeća sjednica Defnitorija održi do Uskrsa, ili neposredno pred održavanje prve sjednice Provincijskog Kapitula.

franjevačka povezanost

PISMO ASISTENTIMA FSR-a

**Konferencija
generalnih ministara**

**Prvoga franjevačkog
reda i TOR-a**

**Draga braćo provincijalni ministri i
kustosi,**

Gospodin vam dao mir!

Konferencija generalnih ministara Prvoga reda i Trećega samostanskog reda želi vam se obratiti ovim pismom i izraziti vam zahvalnost za dragocjeno služenje na području pastoralne i duhovne skrbi koju, u okviru svoje jurisdikcije, pružate bratstvima Franjevačkoga svjetovnog reda (FSR-a) i Franjevačke mladeži (Frame) po cijelom svijetu. Ta asistencija, ta najvažnija služba koju nam je Crkva povjerila u odnosu na svjetovne franjevce, ostvaruje se već osam stoljeća i istinski je znak naše osobite bliskosti i izraz uzajamnoga životnog zajedništva. To zajedništvo između franjevačkih redova mora sve više jačati, postajati sve privlačnijim i zadobivati proročku dimenziju u našem zajedničkom poslanju u Crkvi i društvu.

U ovoj godini u kojoj slavimo 800. obljetnicu početaka naše karizme, srca prepunog zahvalnosti i lijepih sjećanja na već povijesni *Kapitul na rogožinama* koji smo kao Franjevačka obitelj slavili u Asizu prošloga travnja, želimo vas ohrabriti da nastavite pratiti bratstva FSR-a i Frame s novim zanosom i novim poticajima. U vezi s tim podsjećamo također na poziv svetog oca Benedikta XVI. u Castel Gandolfu, na nezaboravnom susretu na kraju spomenutoga Kapitula, koji nas je očinskom ljubavlju potaknuo

da hrabro i s pouzdanjem idemo svima navješćivati Kristovo Evanđelje i njegovu ljepotu i ponovo danas, kao Franjo, pođemo obnavljati kuću Gospodinovu, Crkvu.

Svjesni svojega zajedničkog poziva i poslanja želimo dakle zajedno učiniti prisutnom zajedničku karizmu Serafskog Oca u životu i poslanju Crkve, na raznovrsne načine i u različitim oblicima, ali u uzajamnome životnom zajedništvu koje je za nas karakteristično od početaka. Već su od početaka karizme doista postojale vrlo žive i bratske veze između Manje braće i svjetovnih pokornika koji su željeli živjeti oblik života sličan obliku života sv. Franje i njegove braće. Na temelju svjedočenja i propovijedanja braće od mjesta do mjesta, rađali su se oko njih drugi oblici franjevačkog života: apostolskog, pustinjačkog i kontemplativnog, u kojima su se redovnici, laici i klerici okupljali u novu duhovnu obitelj, to jest franjevačku obitelj.

Među raznim oblicima života koji još i danas postoje u Franjevačkoj obitelji sasvim posebno mjesto zauzima oblik, način života vlastit svjetovnim franjevcima, laicima i klericima, koji priznaju Franju za svog utemeljitelja i žive njegovu karizmu u svojoj svjetovnoj dimenziji. Njima je Crkva, kao sastavnom dijelu Franjevačke obitelji i zbog njihove povijesne povezanosti s nama, franjevcima redovnicima, dala povlasticu da kao prve odgovorne za svoju duhovnu i pastoralnu skrb imaju više poglavare Prvoga reda i Trećega samostanskog reda. Mi smo odgovorni za više vodstvo (*altius moderamen* o kojem se govori u kan. 303 *ZKP-a*) koje ima za cilj jamčiti vjernost FSR-a franjevačkoj karizmi, zajedništvo s Crkvom i jedinstvo s Franjevačkom obitelji, a to su vrjednute koje su za svjetovne franjevce sadržaj i obveza njihova života (usp. *GK 85,1-2*).

Iz toga dakle nastaje naša zadaća, naša odgovornost, ukoliko smo, kao viši poglavari, pozvani da je ostvarujemo osobno ili po našim delegatima, duhovnim asistentima, kako bismo svakom bratstvu osigurali pastoralnu i duhovnu skrb.

I danas, trideset i jednu godinu poslije odobrenja posljednjega Pravila, koje je dao papa Pavao VI., i s Generalnim konstitucijama koje je u listopadu 2000. odobrila Kongregacija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života, FSR i Frama trebaju

duhovnu i pastoralnu asistenciju koja će im pomoći na njihovu putu vjere i posvećenja, u njihovu posebnom poslanju i u njihovoj temeljitoj kršćanskoj i franjevačkoj formaciji.

Zbog toga, i kao konkretan znak zajedništva i suodgovornosti, na molbu vijeća raznih razina, mi, viši poglavari, pozvani smo imenovati duhovne asistente izabirući ih pozornim razlučivanjem da budu prikladni za tu službu. Osim toga moramo se brinuti za njihovu posebnu formaciju da budu osposobljeni pružiti vjerodostojnu duhovnu asistenciju, uistinu ukorijenjenu u franjevačkoj duhovnosti i da mogu na odgovarajući način podržati svjetovnjake, nositelje službi u bratstvu i vijeće bratstva, na polju početne i trajne formacije svjetovnih franjevaca. To vrijedi i za sve druge osobe koje u nedostatku franjevaca redovnika možemo imenovati duhovnim asistentima prema *GK FSR-a* (čl. 89,4). Nakon imenovanja duhovni asistenti ne mogu ostati prepušteni samima sebi, nego ih njihova redovnička zajednica i njihov viši poglavar trebaju, upravo u obiteljskom duhu, pratiti i ohrabrivati da rade s oduševljenjem i ljubavlju prema svjetovnjacima. Na isti način treba u svakom slučaju paziti da ne bude bratstava bez tog nužnog duhovnog vodstva asistenata i, istodobno, da nemogućnost franjevačkih redovnika ili redovnica da preuzmu tu službu ne dovede do gašenja svjetovnih bratstava.

Kolegijalnost u duhovnoj asistenciji bratstvima FSR-a i Frami na razinama višima od mjesne smatramo također važnom dimenzijom asistencije. Ta karakteristika pruža osobito nama redovnicima dragocjenu priliku za međusobnu suradnju na polju asistencije i, u isto vrijeme, postaje konkretnim znakom bratske privrženosti koju Prvi red i Treći samostanski red gaje prema FSR-u i Frami.

Statut za duhovnu i pastoralnu asistenciju FSR-u, koji je naša Konferencija odobrila u ožujku 2002., zasigurno je ključno sredstvo koje nam pomaže da bolje razumijemo i primjereno obavljamo tu službu. Sedam godina od odobrenja Konferencija generalnih asistenata nas je izvijestila da je Statut vrlo dobro primljen u svim dijelovima svijeta i da je doista donio mnoge plodove u služenju FSR-u i Frami.

Kako god bilo, generalni asistenti sada su nam, na temelju svog iskustva, tražeći odobrenje, predstavili promjene članaka Statuta koje je, prema njihovu mišljenju, trebalo pojasniti radi poboljšanja duhovne asistencije. Te smo promjene nakon pozornog ispitivanja odobrili i šaljemo vam ih u privitku ovog pisma.

Završavajući ovo pismo želimo ponovo zahvaliti vama i svim duhovnim asistentima za vaše služenje i još vas više ohrabriti da sa zanimanjem i s osobitom

pažnjom asistirate, promičete i brinete se za bratstva FSR-a i Frami u cijelom svijetu i podsjećamo vas na riječi koje je Encarnación del Pozo, generalna ministra FSR-a, uputila braći redovnicima na Međunarodnom kapitulu na rogožinama (Asiz, 16. travnja 2009.):

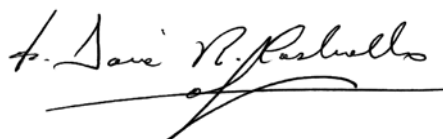
“Pastoralna skrb i duhovna asistencija FSR-u treba proizlaziti, više nego iz pravne odredbe, iz ljubavi i iz vjernosti vlastitom zvanju te iz želje da se o zvanju svjedoči poštujući narav svjetovnog bratstva i dajući prednost svjedočenju franjevačkog života i, posebno, bratskom praćenju”.

Zahvaljujemo Gospodinu za svakog našeg brata i sestru u FSR-u i Frami koji s ljubavlju i hrabro slijede stope našega serafskog oca sv. Franje u radostima i žalostima ovoga svijeta promičući franjevačku duhovnost u ambijentima obitelji, rada, kulture, politike, sporta i na tolikim drugim poljima crkvenog i društvenog života.

Ostanimo uvijek sjedinjeni u tom hodu i svjedočenju, zajedno s FSR-om i Framom, na putovima Gospodnjim i u okolnostima u kojima žive muškarci i žene našega vremena.

Neka nas Gospodin prati svojim Duhom da budemo vjerni svom pozivu i poslanju.

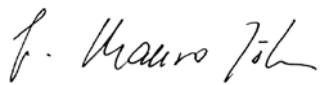
Rim, 4. listopada 2009.

fra José Rodríguez Carballo,
generalni ministar

OFM fra Marco Tasca, OFMConv
generalni ministar

fra Mauro Jöhri, OFMConv
generalni ministar

fra Michael Higgins, TOR
generalni ministar

razna događanja

Predstavljena knjiga dr. Ivana Karlića

(IKA, 27.1.2010., skraćeno)

U dvorani sv. Franje na Svetom Duhu u Zagrebu predstavljena je 26. siječnja knjiga dr. Ivana Karlića, pod naslovom "Franjevački tihi pregaoci o Kristu i Mariji". O knjizi u izdanju Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevaca konventualaca govorili su glavni urednik Veritasa - Glasnika sv. Antuna Padovanskoga fra Ivan Bradarić, vikar Provincije fra Ljudevit Maračić, kolumnist Veritasa Marijan Križić te sam autor. Knjiga ponovno oživljava glas malenih i neznatnih, propovjednika i skrovitih mislilaca, koji progovaraju o tajnama vjere i donose tumačenja istina vjere na način kako je to onda, a i danas mogao razumjeti svaki vjernik, jednostavni čovjek, radnik i težak, rekao je Bradarić.

Prvi dio knjige predstavio je o. Ljudevit Maračić, istaknuvši kako autor želi prikazati franjevačku teologiju/kristologiju od njezinih početaka pa do praga novoga doba. Razlog mu je jednostavan - franjevački tihi pregaoci o kojima je riječ u knjizi nalazili su nadahnuće za svoje propovijedanje i pisana djela upravo kod velikih franjevačkih učitelja. Budući da su franjevački propovjednici 18. st. često i rado pisali i propovijedali o BDM, Karlić donosi teološko-mariološke promišljanje o Djevici Mariji, te s teološko-povijesnoga motrišta smješta Isusovu Majku u povijesno-spasenjski kristološki okvir. Taj teološki okvir, i kada je riječ o kristologiji i mariologiji, Karlić gradi izlišno stilističkim konstrukcijama koje rijetko susrećemo u profesora teologije, ocijenio je Maračić. Istaknuo je kako je veliki broj franjevačkih učitelja ostavio iza sebe duboke tragove u kršćanskoj teologiji, no ti tragovi koliko snažni i duboki bili,

nisu uvijek bili dovoljno vidljivi, kako na europskim, tako i na našim hrvatskim prostorima. Tek u novije vrijeme vide se, posebice u franjevačkom redu, naznake ponovnog buđenja svijesti o potrebi upoznavanja, proučavanja i vrednovanja teoloških i drugih spisa franjevačkih teologa. I Karlić ovim djelom daje svoj doprinos tome i pokušava, i to s mnogo uspjeha, popuniti domaće teološke praznine, te pomaže da se na sustavan način dolazi do spoznaje i saznanja onoga što je često predmet vjere, istaknuo je Maračić.

Križić je istaknuo kako je sam naslov knjige znakovit i paradoksalan. Znakovit, jer se u sintagmi "tihi pregaoci" krije prepoznatljiva karizma duhovnih sinova sv. Franje - skromnost i poniznost. A paradoksalan, jer o najvećem otajstvima naše vjere - Presvetom Trojstvu, Utjelovljenju, Djevici Mariji, dakle istinama pred kojim je sve drugo neizmjerljivo neznatno, govore tihi pregaoci, skriveni od blješavila i svjetske slave. Potom je kratko predstavio život i djelo četvorice "pregalaca" o kojima je u knjizi riječ - fra Jeronima Filipovića (Rama, 1688. - Sinj 1765.), fra Josipa Banovca (Čista, 1703. - Šibenik, 1771.), fra Antuna Papušlića (Lipik, poč. 18. st. - Cernik, 1766.), te fra Ludovika Radića (Cavtat, 1737. - Leukas, 1782.). Zaključio je kako je knjiga fra Ivana Karlića vrijedan prinos u upoznavanju djela naših franjevaca iz 18 stoljeća, te na tome zahvalio autoru.

Na kraju predavljanja autor Karlić je napomenuo kako je knjiga plod istraživanja na koja je bio potaknut sudjelovanjem na simpozijima koje priređuje prof. Pavle Knezović, a na kojima se raspravlja o tihim pregaocima 17. i 18. st. Također je predložio projekt o istraživanju franjevačkih pregalaca, a Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta odobrilo. Knjiga se mogla kupiti uz prigodan popust, a prema želji autora, sav prihod od prodaje tijekom predavljanja bit će prosljeđen za postradalo stanovništvo Haitija. U glazbenom dijelu programa nastupila je skupina Fides.

Novi broj "Vox Minorum"

Glas Koncila (17.1.2010.)

Iz tiska je izišao treći broj Glasila odgojnih ustanova Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevac konventualaca: sjemeništa, postulature, novicijata i klerikata Vox minorum. „Vox minorum je glas manjih koji želi poručiti kako se složnim i zajedničkim glasom puno toga može promijeniti na bolje“, stoji u uvodu urednika broja o. Ivana Bradarića.

U ovogodišnjem broju dominiraju teme vezane uz jubileje koji su se slavili tijekom 2009. godine: o 800. obljetnici franjevačke karizme, piše fra Josip Petonjić, a Povodom Svećeničke godine Dinko Poljak. Fra Nikola Degač predstavlja Nove snage u našim odgojnim ustanovama: Denisa Vukovića, Karla Vidmara, Dinka Poljaka i Milana Gelu. Novozavjetovani fra Stjepan Brčina i svećanozavjetovani fra Zlatko Vlahek pišu o svojim zavjetima. Uz Svećeničku godinu prigoda je bolje upoznati odgojitelja tri desetljeća, redovnika i svećenika fra Ferdinanda Čavara, s kojim je razgovarao fra Filip Pušić. Središnje stranice časopisa zauzima foto-priča: Da svećenik mi bude sin, koju su, prema istoimenom izvoru i nepoznatom autoru, prilagodili fra Mario Šagolj i Josip Ivanović. Predstavljen je i maturalni rad ovogodišnjeg maturanta Josipa Ivanovića o jeziku i stilu svetoga Pavla, pod naslovom: Pavao – apostol naroda. Fra Vladimir Vidović piše o Daru postojanja – ens volitum. O Vukovaru piše fra Marko Jurić, fra Željko Klarić priča o svome susretu sa svetim Franjom u Asizu. Karlo Vidmar piše o temi: Mjerilo čovjekove mudrosti je u tome kako raspolaže svojim vremenom. Važno mjesto zauzima i članak tiskoga rada na temu suvremene komunikacije na Facebooku, o njegovu utjecaju na ljude i tamnoj strani, o stavu Crkve te o novom načinu evangelizacije. Fra Josip Petonjić je ujedinio kronike sjemeništa, novicijata i klerikata te je moguće pročitati gdje su odgajanci bili, što su radili i kako su proveli 2009. godinu. Časopis je ispunjen različitim i kreativnim člancima, razmišljanjima i svjedočanstvima.

Vox minorum donosi i prilog – letak u svrhu promocije duhovnih zvanja. U njemu je predstavljena kratka povijest Franjevačkoga reda i Provincije hrvatskih franjevac konventualaca te svaka odgojna ustanova. U ovom broju u impressum je stavljena i nova email adresa vox-minorum@ofmconv.hr, na koju čitatelji mogu slati svoja pitanja i komentare te stupiti u

kontakt s Uredništvom časopisa. Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevac konventualaca nakladnik je časopisa, a Veritas – Glasnik sv. Antuna Padovanskoga ga je grafički uredio i dizajnirao.

Duhovne vježbe

Zagreb, 7. – 12. veljače 2010.

U zagrebačkom samostanu Svetoga Duha od 7. veljače do 12. veljače 2010. održavane su duhovne vježbe za našu braću. Skoro iz svakog samostana Provincije netko je bio nazočan, a najviše je članova dakako bilo iz zagrebačkog samostana.

Voditelj duhovnih vježbi je bio o. Pero Vrebac, franjevac Provincije Bosne srebrene, koji je prethodno dosta vremena proveo u misijama u Rwandi, Ugandi, Keniji. Neko vrijeme je proveo i u Americi i dobar je poznavatelj franjevačke duhovnosti.

Svoja razmišljanja i meditacije temeljio je na dvije franjevačke ploče, tj. dva triptiha, onom starijem iz oko 1280. godine „Tavola di santa Chiara“, tj. ploči sv. Klare iz Asiza, i drugoj ploči, koja je nedavno načinjena prema uzorku ove prethodne, a to je triptih, odnosno, ploča sv. Franje, koja se čuva u Svetom Asiškome samostanu, dok se prethodna nalazi u samostanu sestara klarisa u Asizu. U sredini jedne i druge ploče nalaze se sveci, sv. Klara odnosno, sv. Franjo, a okolo u osam četvrtastih polja su slike iz njihovih života.

Duhovnik je nastojao da preko očiju stigne ova Božja poruka do srca svakog sudionika, te pomogne svakome da se zapita gdje je i što je on pred Bogom.

Predstavljena knjiga "Mladi Stepinac"

Zagreb, (IKA – 9. veljače 2010,
skraćeno)

Knjiga "Mladi Stepinac – pisma zaručnici" Diana Batona (o. Ivona Čuka, OFMConv) predstavljena je 9. veljače u Dvorani sv. Franje samostana franjevac konventualaca u Zagrebu. Knjigu je o 50. obljetnici smrti bl. Alojzija Stepinca objavila Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevac konventualaca, a predstavili su je postulator Kauze bl. Alojzija Stepinca, mons. Juraj Batelja, prof. Nevenka Nekić i urednik izdanja, o. Ivan Bradarić. U knjizi je objavljena korespondencija dvadesetpetogodišnjeg Alojzija Stepinca s Marijom Horvat. Osamnaest pisama, šest Alojzijevih i dvanaest Marijinih, autor prenosi u cijelosti i tumači svojim osebujnim stilom. Tako uređenu građu o. Ivon je čitao u hrvatskom programu Radio Vatikana u razdoblju od 27. siječnja do 13. ožujka 1975. godine. "Duboko se klanjam geniju ljubavi i duhovnosti o. Ivonu Čuku, koji se osmjelio ta pisma tako predočiti javnosti da ona do danas nikoga nisu sablaznila, a mnoge su u čistoći i pravoj vjeri usčuvala", rekao je uvodno mons. Batelja, te podsjetio kako je kod odlučivanja o prvoj objavi pisama, 1975. godine u Rimu, bila velika polemika jer su se neki bojali da će iznošenje sadržaja pisama izazvati možda gnušanje, iznenađenje, a možda razočaranje ili pak čak i poljuljati nečiju vjeru. Pisma je zagrebačkom nadbiskupu Franji Kuhariću 18. rujna

1973. predala Anđelka Horvat, sestra pokojne Marije Horvat s kojom se Stepinac želio vjenčati, uz pismeno i darovno pismo da se čuvaju i da Crkva upotrijebi ta pisma na najbolji mogući način. "Od tada su ta pisma dio hrvatske kulturne baštine, ne samo duhovne, nego i literarne", rekao je mons. Batelja te podsjetio na okolnosti nakon povratka Alojzija s bojišnice I. svjetskog rata. Posebno je istaknuo Stepinčevo razmišljanje o kršćanskom poimanju braka što će kasnije biti sastojnica njegova pastoralnog djelovanja za obnovu hrvatskog naroda po pastoralu obitelji. Osvrćući se na naslov knjige, mons. Batelja istaknuo je kako on nije istinit, no literarno se može opravdati, jer je sam Alojzije u petom pismu 25. ožujka 1924. jasno napisao: "Marija, mi još nismo pravi zaručnici, niti sam ja došao na zaruke, pred svjedocima i svećenikom postajemo zaručnici."

Govoreći o knjizi, prof. Nevenka Nekić istaknula je da je glavnina sadržaja u pismima u apstrakcijama kojima su oni jedno drugom bliski: Alojzije shvaća da je i brak tajna, da je i žena kao i svako ljudsko biće tajna, a mora postojati poštovanje, uzvišenost i dostojanstvo u tom obliku života. Njezina pisma s relativno malo riječi, suspregnuta su ali duboko proživljena. Neusporedivo s današnjim načinom baratanja riječima, kad se cijeli svijet pretvorio u niskorazinsku brbljaonicu, rekla je prof. Nekić te podsjetila na jednu od mnogih asocijacija koja se bude tijekom čitanja tih pisama, a to je ljudski ponos. U komentarima autora knjige osjeća se njegova vlastita treperava duša koja je iščitavala pisma svom fascinacijom koja se u njima može pronaći, ne tragajući nasilno za razlozima budućega martirija i položaja kardinala, ne stvarajući od njega ikonografsku sliku hagiografskog askete. Ivon Čuk naslutio je i ono metafizičko i neobjašnjivo ne trudeći se da odgovori na sva pitanja. To je velika vrlina – glasnik si nije dopustio da bude važniji od same vijesti, zaključila je prof. Nekić. o. Ivan Bradarić podsjetio je kako je to drugo izdanje pisama. Knjigu "Mladi Stepinac – pisma zaručnici" autora o. Ivona Čuka, pokretača časopisa "Glasnik sv. Antuna Padovanskoga" (danas Veritas), poznatog novinara i pisca duhovnoga štiva, objavljena je u Rimu 1975. godine u izdanju "Zirala - Zajednice izdanja ranjeni labud". Tekstove su na predstavljanju iz knjige čitali Lejdi Oreb i Tomislav Baran. U glazbenom dijelu sudjelovali su Mira Vlahović, prvakinja opere HNK u Zagrebu, uz klavirsku pratnju maestra Simona Petera Dešpalja, a program je vodila Tanja Popec

Prijenos zemnih ostataka sv. Antuna

Od ponedjeljka, 15. veljače, do iduće subote, 20. veljače omogućeno je vjernicima da vide i počaste zemne ostatke sv. Antuna, koji su bili privremeno premješteni iz grobnice radi temeljite obnove kapele koja u Bazilici sv. Antuna u Padovi čuva tijelo najpoznatijega sveca Katoličke crkve. U povodu toga prethodno je obavljena kanonska i zdravstveno-znanstvena rekognicija, 21 godinu nakon što je u povodu 750. obljetnice smrti sv. Antuna to obavljeno u siječnju 1981. godine. U nedjelju, 21. veljače, proslavljen je Blagdan prijena sv. Antuna, da bi uvečer, u zatvorenoj crkvi, samo uz sudjelovanje naše braće, zemni ostatci bili vraćeni na prvotno mjesto i zazidani iza oltara nad Svečevim grobom. U ovoj proslavi sudjelovao je i naš provincijal, o. Đuro Hontić.

Naši hodočasnici u Padovi

(IKA, 21. veljače)

U višekilometarskoj rijeci hodočasnika iz cijeloga svijeta, koja je u subotu, 20. veljače posljednjeg dana pokazivanja tijela sv. Antuna Padovanskoga u Kapeli relikvija bazilike Sv. Antuna u Padovi,

bilo je i 250 hodočasnika iz Zagreba i Molva, koji su pristigli u organizaciji Glasnika sv. Antuna Padovanskoga „Veritas”. Tijekom gotovo pet sati iz kolone je na hrvatskom jeziku odjekivala molitva krunice, pobožnosti i pjesme sv. Antunu. U tome su neumorni bili svi, od najmlađih 9-godišnjih ministranata župe sv. Antuna Padovanskoga, pa do štovatelja podmakle životne dobi. Nakon što su obišli stakleni lijes, hrvatski hodočasnici su se uputili u Kapitularnu dvoranu, gdje je misu predvodio župnik župe Sv. Antuna Padovanskoga iz Zagreba fra Martin Jaković u koncelebraciji s glavnim urednikom Veritasa o. Ivanom Bradarićem i župnikom župe Uznesenja BDM iz Molva o. Ivanom Poletom. Na odlasku iz Bazilike svaki hodočasnik je poimence kao spomen na ovaj jedinstven događaj dobio numeriranu potvrđnicu koju su u toj prigodi tiskali čuvari bazilike. Tijelo sv. Antuna bilo je izloženo od ponedjeljka, 15. do subote, 20. veljače. Time se željelo udovoljiti brojnim vjernicima da vide tijelo prije nego ono bude ponovno 21. veljače vraćeno u obnovljenu kapelu Svečeva groba (Cappella dell’Arca), gdje su radovi trajali od 12. travnja 2008. do 4. prosinca 2009. godine. U nedjelju, 14. veljače, u večernjim satima obavljen je obred

prijenosa relikvija sv. Antuna iz njegova privremenog boravka iz kapelice Sv. Jakova u Kapelicu relikvija. Izlaganje relikvija sv. Antuna podudara se s datumom, odnosno spomendanom prijenoša tijela sv. Antuna, koji se u Bazilici obilježava 15. veljače u spomen na dva događaja. Prvi je događaj prvi prijenos Svečeva tijela, koji se dogodio 8. travnja 1263. u vrijeme tadašnjega generala Reda sv. Bonaventure, koji je tom prigodom pronašao neraspadnut jezik sv. Antuna. Drugi događaj je vezan upravo uz datum 15. veljače, kada je 1350. godine konačno bila dovršena sadašnja kapelica Svečeva groba (Cappella dell'Arca) u kojoj Svečevo tijelo počiva. Tako se spomendan slavi u ovoj bazilici svake godine u nedjelju nakon 15. veljače. Tijelo je posljednji put bilo izloženo 1981. godine u prigodi 750. obljetnice Svečeve smrti. Tada je od 6. siječnja do 1. ožujka svečevo tijelo vidjelo oko 650 tisuća vjernika.

Otvorena "Galerija sv. Antuna" na Svetom Duhu

U utorak, 16. ožujka o. g., nakon večernje mise u crkvi sv. Antuna Padovanskoga, koja je zbog početka niza od trinaest utoraka privukla izuzetno velik broj vjernika, provincijalni ministar, o. Đuro Hontić, blagoslovio je nove prostorije "Galerije sv. Antuna"

u prizemlju nedavno podignutog tornja. Na oko 35 četvornih metara (umjesto deset puta manjeg prostora u dosadašnjemu stisnutom kiosku u predvorju crkve) u ukusno uređenoj prostoriji vjernici sada mogu nabaviti, uz mnogo bogatiju ponudu i udobniji smještaj razne nabožne i umjetnički osmišljene predmete, kao i neke knjige antunovskoga i širega duhovnog karaktera, posebno onih kojima su autori subraća zagrebačkog samostana. Na taj način naš zagrebački pastoralni centar na Svetom Duhu dobiva reprezentativnu galeriju ne samo devocionalija, nego i umjetnina i tiskanih izdanja. Periodične tiskovine i dalje su ponuđene na ulazu u crkvu, po sustavu samoposluge.

izdavačka djelatnost

NOVO: IURIDICA FRANCISCANA

Djelo je napisao talijanski franjevac opservant Priamo Etzi, a objavila kuća “Messaggero di S. Antonio” naše padovanske subraće. Sada to pravno-povijesno djelo imamo u hrvatskom prijevodu s. Judite Čovo. Ono nas uvodi u početke Franjevačkog reda, a potom vodi kroz cijeli povijesno-pravni razvitak Franjevačkog reda (sva tri reda!), sve do naših dana. pisci koji su pisali povijest prvih godina franjevačkog pokreta opisivali su novost Reda, prva krize, prijepore oko opsluživanja Pravila, ideale franjevačkog siromaštva, ali su malo pozornosti posvećivali strukturama rađajućega i rastućeg Reda, njegovoj znakovitosti i njegovu djelovanju. Ovo nam djelo daje pregled pravne povijesti triju franjevačkih redova, njihov nastanak i promjene kroz stoljeća; od početne intuicije do Reda, do njegove ugradnje u Crkvu.

Hrvatsko izdanje objavilo je Vijeće franjevačkih zajednica u povodu nedavnih franjevačkih jubileja. Knjigu ne treba posebno naručivati, samostani će je dobiti preko Provincijalata čim bude dostavljena veća količina.

VERITASOVA IZDANJA

U izdanju Glasnika sv. Antuna – Veritasa, od Božića do danas objavljeno je nekoliko knjiga:

Ivan Karlić: FRANJEVAČKI TIHI PREGAOCI O KRISTU I MARIJI – 208 stranica, 50 kn;

Contardo Miglioranza: SVETI LJUDEVIT, KRALJ – 176 stranica, 40 kn;

Dian Baton (Ivon Ćuk): MLADI STEPINAC – PISMA ZARUČNICI – 40 kn.

U IZDANJU TEOVIZIJE:

Žarko Relota: BEZ IČEGA, A IMAJU SVE – duhovno-pastoralni tekstovi svećenicima, objavljeni većinom u “Vjesniku Đakovačke biskupije”, Zagreb, “Teovizija”, 2010. godine, 116 stranica.

OBJAVLJENO:

Špiro Marasović: Supsidijarnost kao teološki problem, “Bogoslovska smotra”, 1 (2009), 63-90;

Ljudevit Maračić: Il convento di S. Francesco a Pola: il Diario dei frati padovani (1937-1947), “Quaderni”, Centro ricerche storiche, Rovigno, vol. XX (2009), 101-124.

DRUGI O NAMA:

Aleksandra Golubović – Maja Polić: Prilog o životu i djelu Krčanina Pietra Mattea Ferchia /Matije Frkića (Krk, 1583. – Padova, 1669.), “Riječki teološki časopis”, god. 17 (2009), br. 2 (34), 573-591;

Bruno Monferra’ (recenzija): Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevaca konventualaca, “Posljednjih stotinu godina (1907-2007), 2 sveska, “Il Santo, rivista

francescana di storia dottrina arte”, Centro studi antoniani, Padova XLIX (2009), fasc. 2-3, 637-644.

Lovorka Čoralić (recenzija), Hrvatska provincija sv. jeronima franjevac konventualaca: posljednjih stotinu godina (1907.-2007.), prvi svezak, “Cristiana croatica periodica”, 64 (2009), 196-198.

Uskoro: “VELIČINA MALENIH”, MONOGRAFIJA PROVINCIJE

Braći Provincije poznato je da se već dvije godine intenzivno radi na projektu izdavanja velike monografije povijesno/kulturno/umjetničkog blaga Provincije, u suradnji s Hrvatskim institutom za povijest umjetnosti i pod uredničkim vodstvom njegova ravnatelja, dr. Milana Pelca, nekadašnjega pitomca našeg sjemeništa. Veliko, možemo reći – za nas – kapitalno djelo je pred završetkom. Bilo je zamišljeno da ga dobijemo za Uskrs ove godine, ali kao što obično biva kod ovakvih zahtjevnih djela na kojima radi dosta stručnjaka, došlo je do manjeg pomicanja rokova, najviše za dva-tri mjeseca. Monografija je u cijelosti obrađena, fotografije su izvrsne, lektura je dogotovljena, a sada grafički urednik i dizajner imaju glavnu riječ. Potom još jedna korektura, stvaranje abecednog kazala mjesta i imena, i djelo može ići u tisak. Glavni urednik podastao nam je glavni nacrt monografije, braći na znanje:

VELIČINA MALENIH

Hrvatska provincija Sv. Jeronima franjevac konventualaca

- Predgovor Izdavača
 - I. Nikola Mate Roščić: Povijest provincije od dolaska franjevac do novijega doba – 120 stranica
 - II. Ljudevit Anton Maračić: Knjižnice i arhivi – 20 stranica
 - III. Ennio Stipčević: Franjevci konventualci i glazba u Hrvatskoj – 10 stranica
 - IV. Samostani: povijest, arhitektura i umjetnička baština
- autori: Ljudevit Anton Maračić, Jasenka Gudelj, Milan Pelc, Radoslav Tomić, Tomislav Premerl – 120 stranica
- Popis literature
 - Kazalo imena
 - Kazalo mjesta
- Sveukupno 280 stranica, s oko 200 ilustracija (snimke: Milan Drmić), pretežno u boji, velikoga monografskog formata.

Bit će to prvo djelo kojim ćemo Provinciju cjelovito i dostojno moći predstaviti. Svaki član Provincije dobit će po jedan primjerak, a samostanima će biti ponuđeno, po proizvodnoj cijeni, da otkupe određenu količinu (bar deset primjeraka) za darovanje prijateljima i gostima svojih samostana. Monografija će imati trajnu vrijednost, pa valja misliti i na buduće naraštaje. U planu je – zajedno s Centrom Studi Antoniani naše Padovanske provincije - objaviti ovo djelo i na talijanskom jeziku. Veći dio tekstova već je preveden s hrvatskog jezika.

literarni kutak

SVETI FRANJO I NAŠI SAMOSTANI

Nedavno je u izdanju zagrebačke "Alfe" i Vijeća franjevačkih zajednica objavljena antologijska zbirka pjesničkih uradaka hrvatskih stvaralaca nadahnutih svetim Franjom, njegovom subraćom i njihovim zdanjima na našim prostorima. U zbirci koja nosi naslov "Hvaljen budi, Gospodine moji!" s podnaslovom "Sveti Franjo u hrvatskom pjesništvu", a uredili su je V. Lončarević, N. Petrač i N. Videk, ima nekoliko uradaka koji se dotiču naših fratara i njihovih crkava (o. Marin Oreb na Prirovu, Sveti Frane u Splitu, Sveti Franjo u Puli). Prenosimo u cijelosti ove pjesničke radove.

Jakša Fiamengo: MOJ MALI SAMOSTAN

Pok. Padre Marinu, gvardijanu prirovskom, njim samim

Pustite me mome samostanskom vrtu,
Kulturama zelja, kupusa i vjere;
Stat ćemo s bevandom podno Svetog Jere
Dok nam život smrtnu ne dotakne crtu.

Razgovor nek teče dok ključaju ptice
Posvemašnju svjetlost, uzor svakom prahu;
Razgovor o Visu, svijetu, Božjem dahu,
S latinskim i grčkim – antici u lice”

Ko najveći od nas pjesmu Brata Sunca
Ponijet ćemo lukom, otokom i morem
S lijepim siromaštvom, s krunicom bjegunca

Od zla i od himbe, pri rovu, za ručkom.
Klasični je nazor za nas već izboren:
Pax et bonum, braćo, s pjesmaricom pučkom!

Antun Milovan: USPON SV. FRANJE

U prvom plamu su uglovi,
kroz koje se protisnut treba;
pa zamršeni usponi
između mora i neba.

Snagu stubišta pitaju –
učimo se u hodu.
Zeleno sukljaju čempresi
iz kamenja prema svodu.

Kad se još više uspnemo,
a trava strši po stazi,
dočekaju nas šutljivi
u sijenci – sarkofazi.

Vrhunci gdje oblake
stižu,
čovjeka vidiš
- na križu.

Petar Vulić: OSAMSTOGODIŠNJA PJESMA

Varijacija na Vidinu pjesmu "Željezni zastor"

Sveopći je potop

More uliza kroz zidine
Starodrevnog Splita grada
More uliza u moj krvotok
Ko korov mi se plijesni u moždanima

Uzalud otkidam paučinu sna
Vani već maršira kiša...
Pa odnekud šiknu sunce ko smrtonosni napoj
I kamena tuča iz vedra neba, gle, zagrlj zemlju

A za Božjim stolom već sjede
moj pradjed

Frano Perić
nadbiskup zagrebački i kardinal
uzoriti godpodin Franjo Kuharić,
preuzvišeni gospodin Frane Franić
nadbiskup splitsko-makarski, jednoć solinski
i
nepobjedivi hrvatski Predsjednik
Olujnik – dr. Franjo Tuđman

Ja doručkujem molitvu
klečeći pred Raspelom
(u pohabanom habitu)
u Crkvi sv. Frane na Obali
... i plačem,
o... mati moja, vidje li kako sin Tvoj plače
stazama Kristovim blagoslovljen

Ja neutješno ridam
dok kraj Marulićeva groba
sveti Franjo stoljećima već propovijeda
pticama

I gord jesam što jesam Hrvat
i uznosit, o... Bože moj, preveć li Ti sam uznosit
ko katolik

Nu, u tome i jest sav moj grijeh
moj neoprostivi,
moj preteški grijeh

prilog I.

FRANJO ASIŠKI, DIV SVETOSTI

Prigodom redovite kateheze na generalnoj audijenciji 27. siječnja 2010, gdje se Papa vremenskim nizom osvrće na velikane iz crkvene prošlosti, Benedikt XVI. održao je i znakovit nagovor o sv. Franji Asiškom. Prenosimo ga u cijelosti u hrvatskom prijevodu:

Draga braćo i sestre, u nedavnoj katehezi prikazao sam providonosnu ulogu koju su Red manje braće i Red propovjednika, koje su osnovali sveti Franjo Asiški odnosno sveti Dominik iz Guzmana, imali u obnovi Crkve svoga vremena. Danas bih vam htio predstaviti Franju, istinskog “diva” svetosti, koji i dalje privlači veoma mnoge osobe svih dobi i svih vjeroispovijesti.

“Jedno se sunce rodilo svijetu”. Tim riječima, u Božanstvenoj komediji (Raj, 11. pjevanje), najveći talijanski pjesnik Dante Alighieri aludira na rođenje Franje, koje se zbilo krajem 1181. ili početkom 1182., u Asizu. Kako je pripadao bogatoj obitelji – otac mu je bio trgovac tkaninom –, Franjo je u mladosti živio razuzdano, gajeći, poput mnogih vršnjaka svoga doba, u srcu viteške ideale. S dvadeset godina sudjelovao je u jednom vojnom pohodu u kojem je pao u zarobljeništvo. Obolio je te je pušten na slobodu. Nakon povratka u Asiz, započeo je u njemu polagani proces duhovnog obraćenja, koji ga je potaknuo da malo po malo napusti svjetovni način življenja, kojim je do tada živio. Iz toga razdoblja njegova života potječu slavni događaji o susretu s gubavcem, kojem je Franjo, sišavši s konja, dao poljubac mira, i poruka Rasketoga u crkvi svetoga Damjana. Tri put mu se rasketi Krist s križa obratio riječima: “Idi, Franjo, i popravi moju kuću koja se ruši.” Te jednostavne Gospodinove riječi koje je Franjo začuo u crkvi Svetog Damjana kriju u sebi duboki simbolizam. Neposredno, sveti je Franjo pozvan popraviti tu crkvicu, ali ruševno stanje u kojem se nalazilo to zdanje simbol je dramatične i uznemirujuće situacije u kojoj se nalazila Crkva u tome vremenu, s površnom vjerom koja ne formira i ne preobražava život, sa slabo gorljivim klerom, s

ohladaivanjem ljubavi; riječju, Crkva je bila uništena iznutra što je za sobom povlačilo i razbijanje jedinstva, s nastankom krivovjernih pokreta. Ipak, u toj Crkvi u rasulu u središtu stoji Rasketi i govori: poziva na obnovu, poziva Franju da svojim rukama popravi crkvicu Svetoga Damjana, simbol dubljeg poziva na obnovu same Kristove Crkve, svojom radikalnom vjerom i svojom oduševljenom ljubavlju prema Kristu. Taj događaj, koji se vjerojatno zbilo 1205. godine, podsjeća na jedan drugi sličan događaj koji se zbilo 1207.: riječ je o snu pape Inocenta III. Ovaj je vidio u snu kako se bazilika Svetog Ivana u Lateranu, crkva majka svih crkava, ruši i jednog malo i beznačajnog redovnika kako svojim plećima podupire crkvu da se ne sruši. Zanimljivo je primijetiti, s jedne strane, da nije papa taj koji pomaže da se crkva ne sruši, već jedan mali i beznačajni redovnik, kojeg papa prepoznaje u Franji koji mu je došao u posjet. Inocent III. bio je moćni papa, velike teološke naobrazbe, kao i velike političke moći, ipak nije on taj koji obnavlja Crkvu, već mali i beznačajni redovnik: sveti Franjo, pozvan od Boga. S druge strane, međutim, važno je primijetiti da sveti Franjo ne obnavlja Crkvu bez ili protiv pape, već samo u zajedništvu s njim. Dvije stvarnosti idu jedna s drugom ukorak: Petrov nasljednik, biskupi, Crkva utemeljena na apostolskom nasljeđu i nova karizma koju Duh Sveti stvara u tome trenutku za obnovu Crkve. Zajedno raste prava obnova.

Vratimo se životu svetog Franje. Budući da ga je otac Bernardone korio zbog prevelike velikodušnosti prema siromašnima, Franjo je, pred asiškim biskupom, simboličnom gestom skinuo sa sebe svu odjeću, želeći se tako odreći očeve baštine: kao u trenutku stvaranja, Franjo nema ništa, već samo život koji mu je dao Bog, u čije se ruke predaje. Kasnije je živio kao eremit, sve dok se, 1208. godine, nije dogodio drugi temeljni događaj na putu njegova obraćenja. Slušajući ulomak iz Matejeva Evandjelja – Isusov govor apostolima poslanima u misiju –, Franjo se osjetio pozvanim živjeti u siromaštvu i posvetiti se propovijedanju. Pridružili su mu se i neki drugovi, te se 1209. uputio u Rim, kako bi papi Inocentu III. podastrio projekt nove obnove kršćanskog života. Veliki ga je papa srdačno primio, shvativši da je pokret koji je pokrenuo Franjo od Boga. Asiški je siromašak shvatio da svaka karizma dana od

Duha Svetoga treba biti stavljena u službu Mističnoga Tijela, koje je Crkva; stoga je uvijek djelovao u punom zajedništvu s crkvenom vlašću. U životu svetaca ne postoji kontrast između proročke karizme i karizme vlasti i, ako bi do kakve napetosti i došlo, oni znaju strpljivo čekati vremena Duha Svetoga.

Neki su povjesničari iz osamnaestog stoljeća kao i u prošlom stoljeću pokušali kreirati iza Franje o kojem govori tradicija, jednoga takozvanog povijesnog Franju, kao što se pokušava iza Isusa iz evanđelja stvoriti jednog takozvanog povijesnog Isusa. Taj povijesni Franjo ne bi bio čovjek Crkve, već čovjek izravno povezan samo s Kristom, čovjek koji je htio stvoriti pokret Božjeg naroda, bez kanonskih formi i bez hijerarhije. Istina je pak da je sveti Franjo imao stvarno veoma neposredan odnos s Isusom i s Božjom riječju, koju je htio nasljedovati sine glossa, takvu kakva jest, u svoj njezinoj radikalnosti i istinitosti. Istina je također da isprva nije kanio osnovati red s neophodnim kanonskim oblicima, već je, jednostavno, s Božjom riječju i Gospodinovom prisutnošću, htio obnoviti Božji narod, sabirući ga ponovno na slušanje riječi i poslušnost riječi po uzoru na Krista. Osim toga, znao je da Krist nije nikada "moj", već je uvijek "naš", da Krista ne mogu imati "ja" i da ne mogu obnoviti "sebe" protiv Crkve, njezine volje i njezina učenja, već da se samo u zajedništvu Crkve izgrađene na apostolskom nasljeđu obnavlja također poslušnost Božjoj riječi.

Istina je također da nije namjeravao osnovati novi red, već samo obnoviti Božji narod za Gospodina koji dolazi. Ali je s bolom i tugom shvatio da sve mora imati svoj red, da je također crkveno pravo nužno da bi se obnovi dalo oblik i tako je stvarno na cjelovit način, svim srcem, ušao u crkveno zajedništvo, s papom i s biskupima. Bio je uvijek svjestan toga da je središte Crkve euharistija, gdje Kristovo Tijelo i njegova Krv postaju prisutni. Po svećeništvu, euharistija je Crkva. Tamo gdje su prisutni i svećeništvo i Krist i crkveno zajedništvo, jedino tamo prebiva također Božja riječ. Pravi je povijesni Franjo – Franjo Crkve i upravo na taj način govori također nevjernicima, vjernicima drugih vjeroispovijesti i religija. Franjo i njegova, sve brojnija braća, nastanili su se u Porcijunkuli, odnosno crkvi Svete Marije Anđeoske, svetome mjestu u pravom smislu riječi franjevačke duhovnosti. I Klara, djevojka iz Asiza iz plemićke obitelji, stupila je u Franjinu školu. Nastao je tako Drugi franjevački red, red klarisa, drugo iskustvo koje će donijeti velike plodove svetosti u Crkvi.

Inasljednik Inocenta III., papa Honorije III., svojom bulom Cum dilecti iz 1218. podupro je jedinstveni razvoj prve manje braće, koja su otvarala svoje misije u raznim zemljama Europe, pa čak i u Maroku. Franjo

je 1219. godine dobio dopuštenje razgovarati, u Egiptu, s muslimanskim sultanom Melek-el-Kamelom, kako bi i ondje propovijedao Isusovo evanđelje. Želim istaknuti tu epizodu iz života svetoga Franje, koja je veoma aktualna. U dobu u kojem je vladao sukob između kršćanstva i islama, Franjo, oboružan samo svojom vjerom i osobnom blagošću, uspješno je kročio putovima dijaloga. Kronike nam govore o dobrohotnom i srdačnom prijemu na kojeg je naišao kod muslimanskog sultana. Model je to na kojem bi se i danas trebali nadahnjivati odnosi između kršćana i muslimana: promicati dijalog u istini, u međusobnom poštivanju i uzajamnom razumijevanju (usp. Nostra aetate, 3). Čini se kako je Franjo 1220. posjetio i Svetu zemlju, bacivši tako sjeme, koje će donijeti mnogo ploda: njegovi će duhovni sinovi učiniti od mjesta u kojima je živio Isus povlašteno polje svoga poslanja. Sa zahvalnošću mislim danas na velike zasluge Franjevačke kustodije u Svetoj zemlji.

Po povratku u Italiju, Franjo je predao upravljanje Reda svojem zamjeniku, fra Pietru Cattaniju, dok je papa Red, kojem je pristupao sve veći broj sljedbenika, povjerio zaštiti kardinal Ugolina, budućeg Vrhovnog svećenika Grgura IX. Sam utemeljitelj, sav posvećen propovijedanju koje je vršio s velikim uspjehom, sastavio je Pravilo, koje će kasnije odobriti papa.

U samotištu La Verna 1224. godine Franjo jer ima viđenje Raspetog u obliku serafina i iz susreta s Raspetim dobio je stigme; postaje tako jedno s raspetim Kristom: to je, dakle, dar koji izražava njegovo duboko poistovjećivanje s Kristom. Franjina smrt – njegov transitus – zbio se 3. listopada navečer 1226. godine, u Porcijunkuli. Nakon što je blagoslovio svoje duhovne sinove, umire, prostrt na goljoj zemlji. Dvije godine kasnije papa Grgur IX. uvrstio ga je među svece. Nedugo zatim u Asizu je njemu u čast podignuta velika bazilika, koja je dan-danas odredište mnoštva hodočasnika, koji ondje mogu častiti grob sveca i diviti se Giottovim freskama, slikara koji je na veličanstven način prikazao Franjin život.

Spomenuo sam da Franjo predstavlja alter Christus, bio je doista živa slika Krista. Zvali su ga također "Isusovim bratom". I doista, njegov je ideal bio slijedeći: biti poput Isusa; razmatrati Krista iz evanđelja, snažno ga ljubiti, oponašati njegove kreposti. Na osobit način, on je htio dati temeljnu vrijednost unutar njem i izvanjskom siromaštvu, učeći tome siromaštvu također svoje duhovne sinove. Prvo blaženstvo iz Govora na gori – Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko! (Mt 5,3) – našlo je svijetlo ostvarenje u životu i riječima svetoga Franje. Doista, dragi prijatelji, sveci su najvrsniji tumači Biblije; oni, utjelovljujući u svome

životu Božju riječ, čine je privlačnijom no ikad, tako da nam ona stvarno govori. Franjino svjedočanstvo, koji je ljubio siromaštvo kako bi predano i potpuno slobodno nasljedovao Krista, nastavlja biti i za nas poziv njegovati nutarnje siromaštvo kako bi rasli u pouzdanju u Boga, ujedinjujući u sebi život u umjerenosti i nenavezanost na materijalna dobra.

Kod Franje se ljubav prema Kristu izrazila na osobit način u klanjanju Presvetom euharistijskom sakramentu. U *Fonti francescane* mogu se pročitati dirljivi izrazi, poput ovoga: "Sav ljudski rod strepi, sav svemir drhti i nebo kliče kada je na oltaru, u svećenikovim rukama, Krist, Sin Boga živoga. O neizmjerne li naklonosti! O ponizne li uzvišenosti: sam Gospodar svemira, Bog i Božji Sin, tako se ponizio da se skrio za naše spasenje pod neznatnim prilikama kruha" (Francesco di Assisi, Scritti, Editrici Francescane, Padova 2002., 401).

U ovoj Svećeničkoj godini, sviđa mi se također podsjetiti na preporuku koju je Franjo uputio svećenicima: "Kada budu htjeli slaviti misu čista srca neka s dubokim poštovanjem vrše pravu žrtvu presvetoga Tijela i Krvi Gospodina našega Isusa Krista" (Francesco di Assisi, Scritti, 399). Franjo je uvijek pokazivao veliko poštovanje prema svećenicima te je preporučivao da ih se uvijek poštuje, pa i onda kada su osobno toga malo dostojni. Kao razlog toga dubokog poštivanja navodio je činjenicu da su oni primili dar posvećivanja euharistije. Draga braćo u svećeništvu, ne zaboravimo nikada ovu pouku: svetost euharistije traži od nas da budemo čisti, da živimo dosljedno otajstvu koje slavimo. Iz ljubavi prema Kristu rađa se ljubav prema osobama

i prema svim Božjim stvorenjima. Evo jedne druge karakteristične crte Franjine duhovnosti: osjećaj sveopćeg bratstva i ljubavi prema svemu stvorenom, koji mu je nadahnuo slavnu Pjesmu stvorenja. To je veoma aktualna poruka. Kao što sam podsjetio u svojoj nedavnoj enciklici *Caritas in veritate*, održiv je samo onaj razvoj koji poštuje stvoreni svijet i koji ne šteti okolišu, a u ovogodišnjoj poruci za Svjetski dan mira istaknuo sam kako je i izgrađivanje trajnoga mira vezano uz poštivanje okoliša. Franjo nas podsjeća da se u stvaranju očituje Stvoriteljeva mudrost i dobrohotnost. On prirodu shvaća upravo kao jezik u kojem Bog govori s nama, u kojem stvarnost postaje transparentna te možemo govoriti o Bogu i s Bogom. Dragi prijatelji, Franjo je bio veliki svetac i radostan čovjek. Zbog svoje jednostavnosti, svoje poniznosti, svoje vjere, svoje ljubavi prema Kristu, svoje dobrote prema svakom muškarcu i svakoj ženi, bio je radostan u svakoj situaciji. Naime, između svetosti i radosti postoji dubok i neraskidiv odnos. Jedan je francuski pisac rekao da na svijetu postoji samo jedna žalost: ta da ne budemo sveti. Promatrajući svjedočanstvo svetoga Franje, shvaćamo da se u ovome krije tajna istinske radosti: postati sveti! Neka nam Djevica, koju je Franjo ljubio nježnom ljubavlju, izmoli taj dar. Povjeravamo se njoj istim riječima Asiškog siromaha: "Sveta Djevice Marijo, nijedna od žena rođenih na svijetu nije ti nalik, kćeri i službenice svevišnjega Kralja i nebeskog Oca, Majko presvetoga Gospodina našega Isusa Krista, zaručnice Duha Svetoga: moli za nas... kod svoga presvetoga ljubljenog Sina, Gospodina i Učitelja" (Francesco di Assisi, Scritti, 163.).

prilog II.

ŽIVOTOPIS sv. LJUDEVITA

U četvrtak, 28. siječnja ove godine, nakon večernje mise u franjevačkoj crkvi sv. Franje na zagrebačkome Kaptolu, priređeno je predstavljanje upravo objavljenog

prijevoda životopisa sv. Ljudevita kralja, zaštitnika Franjevačkoga svjetovnog reda. Knjigu je objavio Glasnik sv. Antuna – Varitas. O knjizi, zapravo više o životu i djelu svetoga kralja, govorio je fra Ljudevit

Maračić, nacionalni asistent FSR-a. Donosimo u cijelosti tekst prezentacije.

Konačno, nakon sv. Elizabete, svjetovni franjevci, a i ostala franjevačka obitelj, dobiva i na hrvatskom jeziku životopis svoga zaštitnika, francuskoga kralja sv. Ljudevita. Poput svoje, ipak mnogo poznatije ugarske “kolegice”, koje smo proteklih godina proslavili jubilej 800. obljetnice rođenja, i čelo sv. Ljudevita resi kruna, čak i sjajnija od one koju je nosila ugarska princeza i marburška landgrofica Elizabeta. Živjeli su gotovo u isto vrijeme, Elizabeta je bila sedam-osam godina starija. Premda se nisu poznavali, bili su čak povezani i dalekom rodbinskom vezom. No, ono što je za nas danas najvažnije, oboje je dokazalo da i pod teretom kruno može kucati kršćansko i franjevačko srce.

Životopis koji držimo u ruci u to će nas zasigurno uvjeriti. Istina, prva polovica knjige više govori o Ljudevitovim uspjesima, pa i neuspjesima, na bojnopolju braneći prava francuske zemlje, ali i osvajajući zemlje u križarskim vojnama, što će ga u konačnici i stajati života. Francuzi su jako ponosni na svoga kralja, a stoljeće u kojemu je živio, 13. stoljeće, nazivaju zlatnim razdobljem, koje često zamjenjuju njegovim imenom, Ljudevitovim razdobljem. Svi mi ostali ponosni smo što je taj čovjek ostavio duboki trag u kršćanskom životu i time obogatio europsku uljudbu kroz dugo vremena, što nisu mogli zaniijekati ni dokazani neprijatelji Crkve. Pred Ljudevitom čak i poznati Voltaire, čovjek podrugljiva osmijeha, cinik koji se izrugivao svemu i svakome, najviše Crkvi katoličkoj, izlijevajući oštromnim perom gorčinu svojeg duha, s velikim poštovanjem prigiba koljena pred veličinom kralja i sveca o kojemu piše: “Čini se kako je Ljudevit IX. kraljević čija je sudbina bila obnoviti Europu, ako je to uopće bilo moguće: uljuditi Francusku i učiniti je pobjedonosnom te promaknuti se osobno u uzor čovječanstva. Njegova pobožnost, dostojna pustinjaka, nije bila preprekom niti jednoj kraljevskoj vrlini. Mudrost i umjerenost nisu ograničile njegovo slobodoumlje. Znao je spojiti razboritu politiku s

istinskom pravednošću, te je možda jedini vladar koji zaslužuje ovakvu pohvalu: oprezan i uvjeren u savjetima, neustrašiv u sukobima, a opet nikada ne prelazeći mjeru; sućutan, kao da je osobno doživio svakojake nevolje. Čovjeku je nemoguće većma uznapredovati u kreposti.” Zaista izvanredno priznanje čovjeka koji se inače ponajvećma znao rugati ćudoređu i svetosti onih koje je Crkva takvima proglasila.

* * *

Nemoguće je u desetak minuta predstaviti životopis koji sada imamo u hrvatskom prijevodu. Pokušat ću zato našu pažnju usmjeriti samo na nekoliko detalja. Najprije, da ne bismo mislili da se radi o nadzemaljskom anđelu, o eteričnom biću kakvima često znamo zamišljati naše svece, prvo zapažanje želi izdvojiti Ljudevitovu pažnju prema vrijednostima vezanim uz prizemni život, koji je ovaj kralj uspio uzdići do takva stupnja koji zaista možemo staviti svjetovnim franjevcima za uzor. Poput sv. Elizabete ovaj zaštitnik Franjevačkoga svjetovnog reda pokazuje i dokazuje ljepotu i vrijednost bračnog života, ne izbjegavajući one važne trenutke koje poneki duhovni pisci znaju zataškati. Ljudevit je u svojoj bračnoj ljubavi prema Margareti pokazao kako blizina i osjećaji hrane život u obitelji. Životopisac Joinville, veliki pouzdanik i savjetnik kralja, koji je najviše pridonio uspješnom svršetku kauze za kanonizaciju na kojoj je bio krunski svjedok, iznosi jedan podatak koji može djelovati pomalo i komično. Naime, bila je poznata činjenica da Ljudevitova majka Blanka, stroga i revna prema sebi, ali i ostalima, nije bila sklona prevelikom afektivnom iskazivanju ljubavi dvoje mladih supružnika. Od sina je tražila da noću bude sa ženom, a po danu da se drži prijestola. Zbog toga se Ljudevit dosjetio i dao nalog stražarima da štapom pokucaju na njegova vrata i tako upozore kad je po danu boravio kod žene Margarete, kako bi se hitro mogao vratiti u svoje odaje a da to ne opazi pomalo ljubomorna majka. Tako su činili, kaže Joinville, i kada bi kraljica majka posjećivala snahu Margaretu, ako je kod nje prethodno bio supruga Ljudevit. Ljudevit tako svjedoči da je brak sakrament koji treba hraniti i podržavati ne samo molitvom i stegom, nego i uzajamnom pažnjom i blizinom, što zaboravljaju mnogi današnji supruzi, pa dolazi tako često do kriza.

No, recimo ipak i pokoju o duhovnom profilu ovoga sveca. Na njegov odgoj uvelike su utjecali

redovnici, ne samo kao dvorski kapelani, nego još više kao duhovni učitelji. Često ih je pozivao za svoj stol, čak i svetog Tomu Akvinskog, s kojim se upuštao u filozofske raspre. No, kralj Ljudevit zapravo je više – s obzirom na svoju narav – volio franjevačke redovnike. Među ovima mu je osobito drag i blizak bio fra Pacifik Divini, prozvan “kraljem stihova”, koji je prethodno, po staroj rimskoj predaji, bio ovjenčan kao pjesnik na rimskom Kapitoliju. Razgovarajući s Franjom Asiškim, fra Pacifik se oduševio njegovim idealima te napustio putujuće kazalište, a svoju gitaru stavio u službu franjevačke poruke. Franjo ga je poslao u Francusku i ubrzo ga je kraljevski dvor zamolio da ostane kao gost. Tako je fra Pacifik došao u vezu s kraljem Ljudevitom i prenosio mu duhovne misli Franje Asiškoga. Oduševljenje mladoga kralja Franjom Asiškim raslo je te se on sve viši zblizavao s ovim fratrima, prilagođujući sve više svoj život franjevačkom duhu. Upravo po tom izboru, koji je živio i razvijao sve do posljednjih dana života, Ljudevit će biti proglašen zaštitnikom svjetovnih franjevaca.

Evandjelje i svijet, siromaštvo i bogatstvo, raskoš i poniznost, čast i križ, društvo i samoća, slavlja i molitve, veličina i malenost, obilje hrane i post, posjedovanje svega i asketska jednostavnost - kao da su mnoge od tih vrijednosti međusobno suprotne te da jedna drugu poništavaju i da nisu spojive sa svetošću. No, za Ljudevita, zahvaljujući baš franjevačkom shvaćanju života i uravnoteženosti njegova duha, sva su ta proturječja i izazovi spojeni u skladnu i plodnu cjelinu

* * *

Ako kraljevati znači služiti, o čemu je često slušao u školi franjevačke duhovnosti, najvećma treba služiti siromahu, napuštenome, onome koji trpi – jer su to žive slike s kojima se Gospodin poistovjećuje. Njegov savjetnik i pouzdanik Joinville ističe: “Kralj je od djetinjstva iskazivao milosrđe prema siromasima i trpećima. Uveo je običaj prema kojemu bi, kamo god bi pošao, u njegovoj palači svakog dana stotinu i dvadeset siromaha bilo ugošćeno kruhom, vinom, mesom ili ribom. Kralj ih je nerijetko sam posluživao i dijelio milostinju...Svakog bi dana starci i bogalji jeli za njegovim stolom, sjedeći uza nj te uzimajući hranu iz njegovih vlastitih pladnjeva. Na kraju im je dijelio milostinju.

Na Veliki petak kralj je posebno nastojati iskazati ljubav prema najpotrebnijima, onima odbačenima, kao što su bili gubavci. Hodajući tako jednom, ususret mu je došao neki gubavac, koji je po propisu zvonio, kako bi upozorio na svoju nazočnost i svratio pažnju na svoje potrebe. Kralj Ljudevit je, osjetivši poziv, prešao ulicu punu blata, približio se gubavcu, podario mu milostinju i poljubio ruku. Mnogi su se prisutni, zgroženi kraljevom gestom, vjerojatno prekržili uz riječi: "Pogledajte, molim vas, što naš kralj čini! Gubavcu ljubi ruku!"

* * *

Ljubav prema odbačenima predstavlja samo normalnu stepenicu do osjećanja pravde i pravednosti, po čemu je sv. Ljudevit stoljećima uživao slavu. Podsjećam samo na dva odlomka koja smo imali, ili ćemo imati, prigode poslušati kao zorni primjer svečeve osjetljivosti na tom području. Prije polaska na križarsku vojnu, kralj je donio odvažnu i neočekivanu odredbu da njegovi glasnici obiđu zemlju i iz kraljeve riznice nadoknade dug svima koji su u posljednjih pedesetak godina bili oštećeni ili okradeni. Povjesničar Berger komentira: "Nikada se prije nije vidjelo da bi jedan kraljević osobno, o svome trošku, nadoknadio štetu izazvanu njegovu narodu pod vlašću oca ili pak djeda! Dojam je bio neizmjeran i potrajao je stoljećima. (Ljudevit se bio) pretvorio u vladara par excellence, nepodmitljiva suca i tješitelja i prijatelja svojih podanika."

Duhovna oporuka sinu prijestolonasljedniku, koja se nalazi u knjizi, ali i u časoslovu kao drugo čitanje uz blagdan sv. Ljudevita, ne treba posebne preporuke. Poslušajmo samo dvije kraljeve želje: "Imaj sućutno srce prema siromasima, bijednima i potlačenima. Koliko je u tvojoj mogućnosti, pomaži ih i tješi." I opet: "Prema podanicima budi čestit, kako bi vazda hodio putem pravde, ne skrećući ni lijevo ni desno, te uvijek budi radije na strani siromaha negoli na onoj bogataša, dok se ne osvjedočiš u istinu."

* * *

I za kraj pitanje, koje svaki od nas s pravom postavlja: Je li sv. Ljudevit stvarno bio franjevac trećoredac? Ako odgovor očekujemo iz "arhivskih" materijala, moramo priznati kako postoje samo pretpostavke, dosta utemeljene, ali ipak, samo pretpostavke, koje najveću potvrdu nalaze u ikonografiji. Na primjer, u franjevačkom ciklusu freski kapele Di Bardi u firentinskoj crkvi Svetog Križa franjevaca konventualaca glasoviti talijanski umjetnik Giotto početkom 14. stoljeća lik sv. Ljudevita dočarao je u znakovitom stavu: lijevom rukom kralj drži znakovlje moći, a desnom rukom, u blagom pokretu pokazuje na svoj franjevački pasac. U tom smislu ovo slikovno svjedočanstvo Giottovo nije samo značajno već i dragocjeno. Potvrđuje bar duhovnu povezanost kralja i franjevačke obitelji, a na temelju toga možemo donijeti dosta izvjesnu prosudbu da sv. Ljudevita smijemo smatrati franjevcem trećoredcem.

K tome, iz gotovo istog vremena, prve polovice 14. stoljeća, imamo vrlo značajno svjedočanstvo u 34. poglavlju poznatih "Cvjetića sv. Franje". Tekst je sigurno legendaran, bez povijesne podloge, ali očito ukazuje na usku povezanost sv. Ljudevita s franjevačkom obitelji. "Cvjetići" u navedenom poglavlju opisuju sv. Ljudevita kako putuje Italijom (u povijesti nema nikakve potvrde za to putovanje), u potrazi za jednim od prve braće sv. Franje, brata Egidija. Opis susreta vrlo je upečatljiv. Ne govori o čemu su razgovarali, zapravo zajedno su samo šutjeli, jer nisu izmijenili nijednu riječ, da bi se nakon iskrenog zagrljaja rastali, Ljudevit nastavio put, a brat Egidije vratio u svoju ćeliju. U tom zagrljaju srednjovjekovni je pisac ovoga franjevačkog djela simbolično i uspješno dočarao ono duhovno bratsko zajedništvo koje predstavlja korijen iz kojega se razvija poziv laika na franjevačku duhovnost.

I to, uz mnoge druge slične primjere, daje nam pravo zaključiti da je sv. Ljudevita djelatno zaokupio, osvojio i oduševio duh sv. Franje, duh kojim su živjeli franjevački svjetovnjaci već u prvim desetljećima franjevačke povijesti. A to je upravo razdoblje kada u Francuskoj živi i vlada sv. Ljudevit IX., kralj, zaštitnik Franjevačkog svjetovnog reda.

DODATAK

Održana predavanja na Generalnoj skupštini braće našeg Reda u Agrentini u Buenos Airesu od 9. do 20. siječnja 2010.

POSVEĆENI ŽIVOT I TRAJNA FORMACIJA

✠ GIANFRANCO AGOSTINO GARDIN, OFM CONV.

Uvod

Imao sam puno razloga zatražiti neka me se ispriča od ovoga nagovora. Ujedno se bojim i kako ću reći stvari koje su većini vas posve bjelodane. Tako brojna i značajna skupina sasvim sigurno zaslužuje više, no siguran sam kako će preostala dvojica govornika nadoknaditi ograničenja mogega doprinosa. Imam

svoje razloge za tjeskobu, i nadam se da ćete to shvatiti: nastojao sam napisati ove stranice točno usred složena vremena svoga proglašenja biskupom Trevisa. Tih su mi dana misli lutale u drugome smjeru te sam se teško nosio s nebrojenim “rastresenostima”. Stoga vam se ispričavam: bila je to podudarnost koja nije ovisila o meni, već o događajima “izvan mogega nadzora”.

Ovaj bih rad nedvojbeno bio napisao nakon pomnijega istraživanja. U pamet mi dolaze tri novija djela o. Amedea Cencini-ja o trajnoj formaciji.¹ Ograničit ću se, međutim, na progovaranje o vlastitu iskustvu, neizbježno ograničenu, u odnosu na često navođene dijelove *Posvećenoga života* (= VC) o toj temi (nn.65-71, napose nn. 69-71) te ujedno i *Pastores dabo vobis* (= PDV), nn.70-81.

Stoga bih vam jednostavno želio istaknuti neke zamisli što ih smatram vrlo važnima za ozbiljno razmatranje temeljnoga predanja trajnoj formaciji u posvećenome životu.

¹ A. CENCINI, *Il respiro della vita. La grazia della formazione permanente*, Ed. San Paolo, 2002.; *L'albero della vita. Verso un modello di formazione iniziale e permanente*, Ed. San Paolo, 2005.; *La verità della vita. La formazione continua della mente credente*, Ed. San Paolo 2007..

1. Pogled na redovnički život danas: veliko bogatstvo i velike napasti

Započet ću pokušajem smještanja naše teme u postojeću situaciju *redovničkoga života* (draži mi je taj izraz od onoga *posvećeni život*, budući da se obraćam *redovnicima*). Ako ste primijetili što se nedavno dogodilo te što se događa u redovničkome životu, vjerojatno ćete lako moći shvatiti na što mislim, kada govorim o *bogatstvu* i *napastima*.

Bogatstvo. Postoji teologija redovničkoga života, koje prije nije bilo, a koja je uvjerljiva te čak i očaravajuća: razmišlja se samo o prvome dijelu *Posvećenoga života* i redovničkoga života, posljedicama zanesenosti božanskom ljepotom (VC 20: “Posvećeni život postaje jedan od konkretnih pokazatelja kako Trojstvo živi u Povijesti, kako bi ljudi mogli doživjeti privlačnost božanske ljepote i nostalgiju za njome”; usp. također i VC 104), neizbježnosti ostavljanja svega i nasljedovanja Gospodina, nakon što smo se jednom susreli s Njegovim pogledom (usp. VC 18), onako kako je On živio među nama (usp. VC 18), itd. S osobnoga stajališta, smatram to kristološko smještanje redovničkoga života najzanimljivijim i najprivlačnijim, budući da je osmišljeno kao naročit oblik *sequela Christi*. Međutim, postoji ujedno i ekleziološko stajalište, koje proizlazi iz dubokih inovacija *Lumen gentium*; napose teme svekolikoga poziva na Svetost, koji redovnički život čini samo jednime od sredstava ostvarivanja temeljne krsne posvete, proširujući njegovu pretpostavljenu

konotaciju “savršenosti” te stvarajući zdravu interakciju između različitih “životnih stališa” u Crkvi. Sve se to ujedinjuje ostvarivanjem temeljne zapovijedi ljubavi.

Postoje i različita druga blaga što ih nude teološko-duhovna razmatranja, kao i vrlo poticajni nauk: Riječ i Liturgija, primarni izvori duhovnosti posvećenoga, bratskoga života u redovničkome življenju (kao naš dragocjeni doprinos *Bratskoga života u zajednici*), antropologija i teologija triju bogoslovnih krjeposti, vršenje vlasti, odnos između redovničkoga života i svijeta, odnos između posvećenja i poslanja te između bratskoga života i poslanja, itd.

Čak i u smislu “sredstava” putem kojih svakodnevno gradimo redovnički život – primjerice, onih koja podupiru molitvu, bratski život i poslanja – sada je moguće koristiti se metodama, pomagalicama, prednostima i iskustvom drugih.

Ponekad se pitamo nisu li oni koji još uvijek traže novosti u redovničkome životu nalik na Ivana Krstitelja, koji je druge poslao pitati: “Jesi li ti Onaj koji ima doći ili drugoga da čekamo”? A Isus im je odgovorio: “Pođite i javite (...) što ste čuli i vidjeli” (Mt 11, 3-4). To vrijedi i za nas, dok nismo, nažalost, uvijek svjesni kada se događa nešto novo; postoje nove stvari, nezamislive pred pedeset godina, u smislu nova nauka, nove svijesti te također i novih ponuda – među kojima su one što sam ih netom spomenuo, kao i brojne druge.

Napasti. Redovnički život danas trpi od nekih napasti ili pritiska skretanja s pravoga puta. Te napasti manje ili više kradomice zavode redovnike i redovnice; prepuštaju im se manje ili više polako. Možda postoje neke napasti kao i uvijek, ali u novim, “suvremenim” oblicima. I opet ću se ograničiti na neke kratke preglede, koji proizlaze iz geo-kulturološkoga područja koje mi je blisko, a koje se nazivlje takozvanim zapadnjačkim svijetom. Držim kako navedene napasti možemo sažeti u sljedeće tri skupine:

svjetovnjaštvo: pritom mislim na sve što vjeru čini nečime što više gotovo (ili uopće) nije važno, središnje, odlučujuće. Posljednjih godina nedostaje neka vrsta *fideizma* (stariji su slušali: “samo se moli Djevici...”), a također i neka vrsta *devocionalizma*, kao i stanovito prevladavanje religiji slijepe vjere. Međutim, sve to nije uvijek bilo zamijenjeno snažnom vjerom, biblijskih korijena; ustrajno duhovno i teološki njegovano.

Može se činiti paradoksalnim, ali je moguće za one koji se nalaze u samostanu da zapravo uopće i ne budu vjernici. A, bez snažne vjere, ma koliko ona bila zahtjevna, čitava građevina redovničkoga života – sa svojim praksama, tradicijama, simbolikom,

pravilima života, itd.– postaje krinka, prijetvornost; postaje nedosljedna. Svjetovnjački mentalitet vodi ka nebrizi o životu vjere, odnosno, o duhovnome životu, čime slavljenje liturgije i osobna molitva prestaju biti poželjnima i gube sposobnost utjecanja na život, jer se sve što se manje-više izravno tiče vjere smatra beznačajnim, iako ponekad ima znakova izvanjske vjernosti. Riječi iz Izaije 29,13, što ih Isus upućuje farizejima (usp. Mk 7,7), primjenljive su na takve prilike: “Ovaj me narod usnama časti, a srce mu je daleko od mene”.

S druge, pak, strane, moramo priznati kako u svijetu vjera vjernika (ili navodnoga vjernika) biva stavljena na kušnju. Zbog čega i vjera redovništva (ili navodnoga redovništva) ne bi bila kušana?

Srednji stališ. Ako se prva napast tiče prvenstveno svijeta vjere, druga se odnosi na način življenja, suobličavanje Kristu siromašnome i raspetome, društveno-gospodarskoga stanja onoga tko nasljeđuje Gospodina, prodavši sve što ima i razdijelivši novac siromasima (usp. Mt 19:21) te odlazi u poslanje bez “putne torbe, (...) dviju haljina, (...) obuće, (...) štapa” (Mt 10,10). Ovu napast nadasve zavodljivom i ustrajnom čine prevladavajući potrošački mentalitet i traganje za srećom pod svaku cijenu.

Redovnički je život uglavnom napustio zamisao “žrtve”, nadahnutu jednim “bolnijim” poimanjem spasenja, koji je bio sklon odveć olako poistovjetiti trpljenje s ljubavlju prema Bogu i osjećajem ljubljenosti od Njega. Danas shvaćamo potrebu vraćanja dimenzije radosti u kršćansko iskustvo te kako nastojanje oko psihološke i tjelesne dobrobiti nije nužno protivno Evanđelju. Uklonili smo, odnosno, umanjili neke oblike asketizma smatrane zastarjelima: discipliniranje (bičevanje), post petkom (uzgred, još je uvijek prisutan u Konstitucijama 85,a - tko li se među vama toga još sjeća?). Međutim, i opet postoji rizik da uklanjanje asketskih vježbi, motiviranih upitnim poimanjem pokajanja, ne bude zamijenjeno novim viđenjem koje od nas i dalje zahtijeva nasljedovanje Isusa. Nasljedovati Isusa podrazumijeva “nošenje križa”, kao i sebedarje koje nije pošteđeno (lišeno) trpljenja.

Napast pretvaranja u srednju klasu može značiti da duhovnost redovničkoga života gubi bitnu dimenziju “duhovnoga boja”, nužna za ozbiljan kršćanski život. Bez toga boja, lako je upasti u navadu zla, ili duhovne inercije. Ponekad se može i postati žrtvom vanjskih utjecaja, ili mehaničkih nekontroliranih nutarnjih reakcija. I, kako je netko primijetio, ako osoba ne živi onako kako misli, razmišljat će onako kako živi. Ne oblikuju nas vlastita uvjerenja, već uvjerenja drugih.

Individualizam. Čini mi se kako individualizam

možemo smatrati nečime što ponekad valja žrtvovati u korist istinskoga bratstva, koje se izražava kroz poštivanje drugih i prihvaćanje njegove krhkosti. To je kao da netko kaže: budući da me moraš “bratski” prihvatiti, smijem se ponašati u skladu s vlastitim interesima i sklonostima; ako si zaista moj brat, poštovat ćeš me. Stoga oni koji ne prihvaćaju bratski plan života, što je naročito svojstvo redovničkoga života, mogu time ucjenjivati one kojima je stalo do bratstva.

Individualizam predstavlja podlijeganje napasti zatvaranja u svoj “vlastiti” svijet, zaključivši vrata: njihov svijet, prijatelji, interesi, vrijeme, hobiji, itd., dok ostali ostaju vani. Problem je u tome što redovnički život podrazumijeva dijeljenje: ne samo kuće, novca, rada, već i vjere, traženja Boga, molitve, zajedništva, formacije, itd. Nepotrebno je naglasiti koliko individualistični mentalitet može naškoditi raspoloživosti, poslanju te vršenju poslušnosti.

Nažalost, moramo priznati kako na nekim mjestima broj redovnikâ koji žive unutar vlastite individualnosti raste, time što nisu vezani uz zajednički projekt te ne žele druge izvješćivati o svome životu. Radi toga možemo reći kako poziv na redovnički život podrazumijeva daljnji poziv na bratski život, gotovo “bratsku ljubav, (bratski žar)”, a to je zadovoljstvo dijeljenja života s drugima, ujedinjeni životnim planom u kojemu sve dublje prepoznajemo sebe.

Želio bih dodati dvije opaske k ovome opisu triju napasti. Prvo: navedene tri napasti, ili ta tri načina života, nerijetko su međusobno kompatibilni; nije vjerojatno kako jedan postoji bez drugoga. Jedan pritom može biti izraženiji, no ne i usamljen. Drugo: u pozadini ovih triju trendova prepoznajemo očekivanja ili pitanja, koja nisu sasvim negativna: primjerice, potreba oslobođenja od vjere koja se svela samo na izvanjsko, odgovarajuća potraga za “dobrobiti”, dobar i miran život u želji biti svoj, biti osoba s vlastitom individualnošću, a ne tek broj, dio zajednice koja podrazumijeva sve. Pokušavam reći kako ne trebamo automatski ocrniti sve i sva, već tragati za mogućim uvidima koji ponekad leže u pozadini problematičnih ili negativnih stavova.

Vraćam se govorenju o redovničkome životu danas, smještenu posred gore spomenutih velikih bogatstava i napasti. Kako sposobnost prepoznati, prihvatiti, razviti i živjeti veliko bogatstvo, tako i ona reagirati mudro i s evanđeoskom inteligencijom na te velike napasti, *nisu lake, niti ih se može improvizirati*. Djelovati na te dvije bojišnice nije lako: prihvaćati nova učenja, nove smjernice, nove podražaje te istovremeno trpjeti ustrajne nasrtaje napasti koji

dovode do slabljenja redovničkog života. To je težak posao i zahtijeva stanovitu čvrstu ustrajnost koja biva stavljena na kušnju stavljanjem u žrvanj, što obično guši svaki entuzijazam.

Trajna je formacija razvijena nadasve radi potrebe ažuriranja reakcija na *res novae* Crkve, kulture, itd. Sve je veća potreba da je se ne smatra jednokratnim događajem, već da se uvijek radi na strpljivu izgrađivanju života, kao vjeran odgovor na poziv. "Nitko nije isključen iz naporâ u pravcu ljudskoga i redovničkoga razvoja, i nitko ne može smatrati kako će svojim životom ravnati samodostatnošću". Ova jasna izjava iz VC 69 dobro opisuje trajno obrazovanje (formaciju).

Čini mi se kako neki, a možda i mnogi, nisu još prihvatili zamisao iskazanu u ovoj izjavi VC; ostali su je svjesni, no neki među njima nemaju dovoljno predanosti djelovati u skladu s njome.

2. Neki razlozi nastavljanja formacije u redovničkome životu

Uvod u ovu temu već sam manje-više izvršio, ističući sljedeće pitanje: zbog čega je redovničkome životu potrebna trajna formacija? Budući da nisam sklon u tome smislu ponavljati ono što je samo po sebi razumljivo, bit ću kratak, nadahnjujući se nekim dubokim tvrdnjama iz dokumenata Učiteljstva.

a) Sveobuhvatnost i otvorenost uma

Mogli bismo poći od jednostavne opaske: redovnički život nije niti posao, niti jedna od brojnih uloga, niti aktivnost koja zahtijeva vrijeme i snagu. Odlomak iz VC 65 nadasve lucidno izražava formacijsku dužnost s kojom je Posvećeni Život suočen:

"Formacija stoga treba imati dubok utjecaj na pojedince, kako bi svaki njihov stav i postupak - u značajnim trenutcima, kao i u svakodnevnom životnim događanjima - pokazivali kako radosno i potpuno pripadaju Bogu. Budući da je sama svrha posvećenoga života suobličavanje Gospodinu Isusu u njegovu *posvemašnjem sebedarju*, to ujedno treba biti i glavni cilj formacije. Formacija ja put postupna poistovjećenja s Kristovim stavom prema Ocu. Ako je to cilj posvećenoga života, tada način pripreme na nj treba uključivati i izražavati *narav cjelovitosti*. Formacija treba uključivati čitavu osobu, u svakome vidu njene osobnosti; u ponašanju i nakanama."

Dva su bitna čimbenika u ovome tekstu koja nas dovode do dva temeljna razloga za trajnu formaciju: *sveobuhvatnost* redovničkoga života, u smislu što on zaokuplja čitavu osobu te *otvorenost uma*, koja je nužna za postizanje takve sveukupnosti.

Prije svega, *sveobuhvatnost*: sve su dimenzije posvećene osobe uključene u njen odgovor na poziv: um, srce i volja. Posvećene osobe ozbiljno shvaćaju Isusove riječi: "svim srcem svojim, svom dušom svojom i svim umom svojim" (usp. Lk 10,17). Međutim, VC 16 kaže: "u posvećenome životu, dakle, posrijedi nije samo nasljedovanje Krista svim srcem svojim; ljubiti ga "više negoli oca i majku, sina ili kći" (usp. Mt 10:37) — jer se to traži od svakog učenika — već živjeti i izražavati to "suobličavanjem" čitava postojanja Kristu, u sveobuhvatnu predanju koje nagoviješta eshatološko savršenstvo, do one mjere do koje je to moguće u vremenu te u skladu s različitim karizmama."

Redovnikom se ne postaje samo po onome što je izvanjski vidljivo te se daje pretpostaviti i usvojiti, već se to postiže radikalnim uvjerenjima, onima koja su ukorijenjena u temeljne izbore osobe, što dovodi do "usmjerenja" i utvrđivanja pravca čitavoga života neke osobe, ocrtavajući tako dubok identitet. Ponekad postoje izvanjski znakovi koji su vidljivo redovnički, ali ne odgovaraju "srcu" u vjerskome smislu. U prošlosti smo se zadovoljavali onime što se *dalo primijetiti*, osobito u razabiranju zvanja); bilo bi daleko bolje shvatiti što to zapravo jest.

No, kao i na drugim mjestima, još jednom valja opetovati: "čarobni trenutak" ne postoji. A, čak i kada bi postojala "trenutnost" od strane Boga - budući da je, naposljetku, sve to Njegov plan - čak i on prihvaća činjenicu kako se ukupnost suobličavanja Gospodinu Isusu postiže dugotrajnim postupkom, putem postupna rasta, koji obilježava svako duboko usvajanje.

Radi toga, u istoj točki dokumenta VC, prethodno spomenutoj 65., koja opisuje početnu formaciju, dodaje se: "Upravo stoga što ide za preobrazbom čitave osobe, jasno je kako *posvećenost formaciji nikada ne prestaje*."

Sve je to, dakako, naglašeno kada se iskaže temeljni razlog trajne formacije:

"Trajna je formacija, ... neophodni preduvjet redovničkoga posvećenja. Kao što smo prethodno naveli, postupak formacije nije ograničen na početnu fazu. Poradi ljudskih ograničenja, posvećena osoba nikada ne može tvrditi kako je dokraja oživjela "novo stvorenje", koje u svim životnim okolnostima ima upravo "misao Kristovu". *Inicijalna* bi (*početna*) formacija stoga trebala biti usko povezana s *trajnom* formacijom, stvarajući tako spremnost svijui dati se formirati svakoga dana svoga života. U skladu s time,

bit će iznimno važno da svi Instituti, kao dio *ratioinstitutionis*, osiguraju točan i sustavan opis svojega plana trajne formacije. Glavni je cilj ovoga plana svim posvećenim osobama osigurati program koji obuhvaća čitav njihov život. ... Niti u jednoj životnoj dobi ljudi se ne smiju osjećati toliko sigurno i predano te ne bi trebali polagati pomnu pozornost osiguravanju ustrajnosti u vjernosti; baš kao što ne postoji dob u kojoj osoba u potpunosti postiže zrelost.” (VC 69).

Vjerujem kako ovi jasni izričaji donose dobre razloge za nužnost trajne formacije.

Mogli bismo se upitati: vjeruju li baš svi u to? Smatram kako možemo odgovoriti: nisu svi baš dokraja uvjereni. Neki i dalje misle kako su, završivši početnu formaciju, kadri vršiti “ulogu” redovnika te kako je zadaća formacije time izvršena. Brojni redovnici shvaćaju koliko su ove tvrdnje istinite; priznaju potrebu za trajnom formacijom, ali, budući da je formacija uvijek teška i zahtjevna, ideal je daleko od stvarnosti. Drugi opet ulažu stvarne napore u pravcu istinske trajne formacije, ali nerijetko nisu u stanju pronaći pogodno okruženje. To osobito vrijedi kada formacija traži vrijeme predviđeno za neke druge djelatnosti te dolazi do otpora onih koji ne vjeruju u trajnu formaciju.

b) Suočavanje s promjenom

Život se sastoji od promjene; različitih razdoblja, u kojima vjera, ljubav, nasljedovanje Isusa, vršenje evanđeoskih krjeposti, provođenje u djelo Franjinih spoznaja (u našem slučaju), itd., nisu i ne mogu biti uvijek isti. Točka 70 dokumenta VC, kao i točke 76-77 dokumenta PDV, o životu biskupijskoga prezbitera, nadasve djelotvorno prikazuju promjene do kojih dolazi u tim glavnim životnim fazama. Svatko ima svoju povijest i svoj način postavljanja pred Bogom, samim sobom, drugima, zvanjem, Crkvom, redovničkom zajednicom, itd. Zamislite kada biste jednom zauvijek mogli naučiti kako ravnati svojim životom, kao što ste – primjerice – naučili voziti automobil. To je nerealan i naivno.

No, postoje i promjene koje ne ovise o različitoj dobi, već o odgovarajućim okolnostima. Tako nas VC 70 podsjeća kako, neovisno o različitim životnim fazama, svako razdoblje može donijeti kritične prilike izazvane vanjskim čimbenicima — kao što je promjena mjesta boravka ili dužnosti, poteškoće na poslu ili pomanjkanje uspješnosti u apostolatu, nesporazumi i osjećaji otuđenosti — ili pak nešto osobnijim čimbenicima, kao što su tjelesna ili umna bolest, duhovna suhoća, nečija smrt, poteškoće u

međuljudskim odnosima, jake napasti, krize vjere ili identiteta, ili pak osjećaj beskorisnosti.”

Želim samo spomenuti tu “krizu”, nadahnjujući se knjigom koja će se uskoro pojaviti, a napisao ju je A. Cencini (koji me zamolio neka napišem predgovor), upravo na tu temu krize. Autor tvrdi kako je put redovničkoga ili svećeničkoga života lišen svake krize nerealan i dvojben. Oni koji nikada nisu iskusili krizu – koja ne mora nužno biti niti dramatična, niti pak pogubna – možda je nisu kadri prepoznati: nalik je to na nekoga tko ne prepozna početak bolesti u sebi, samo zato što dijagnoza još nije postavljena, ili se još nisu očitovali snažni simptomi. Cencini zaključuje kako, dok problem svakako postoji radi uistinu brojnih kriza, jednako je tako problematično i to što postoji veliki broj svećenikâ ili posvećenih osoba koji bi trebali biti u krizi, a nisu. Stoga moramo priznati kako čvrsta i sustavna trajna formacija osobi pomaže reagirati na manje ili veće krize što ih život može donijeti, dok im ujedno može pomoći i pretvoriti ih u dragocjene prigode za rast.

c) Biti vjeran

Još jedan razlog poradi kojega je trajna formacija povezana s temom krize jest izbor i stav vjernosti. Taj pojam postojeća zapadnjačka kultura slabo prihvaća te se čini kako mu predstavlja istinski protu-izazov.

Mnijenja sam kako redovnički život treba žurno jasnije odrediti značenje *vjernosti*, koja se nalazi u samome središtu nasljedovanja Isusa. Tu je činjenicu nemoguće shvaćati i živjeti isprekidano, samo u *zgodno vrijeme*, da bi se potom izgubila na prve znake duhovne napetosti. Ne mogu zatomiti dvojbu koja se u meni javlja kada opazim razloge što motiviraju zahtjeve za oslobođenjem od zavjetâ: neki se jednostavno svode na puku konstataciju “nisam više sretan”.

Nisam stručnjak za tu temu, ali me taj razlog u pozadini molbe za napuštanjem redovničkog života navodi na pomisao kako nam je vjerojatno bolje promisliti o odnosu između vjernosti i poziva na radost. Moramo shvatiti što to narušuje radost ustrajnosti. Nisu li vanjske okolnosti trajno promjenljive? Očigledno se dovoljna briga ne posvećuje njihovoj vjernosti, pa se tako otvara prostor sitnim dnevnim nevjerama, koje neizbježno vode ka napuštanju odabrana puta. Nemojte nikada zaboraviti kako postoje oni koji odlaze na razini institucijske pripadnosti, ali i oni koji “odlaze”, svejednako i dalje ostajući u samostanu, što dovodi do pogoršanja cjelokupna okruženja zajednice kojoj redovnik (redovnica) o kojemu (kojoj) je riječ pripada.

d) “Da tvoj napredak bude svima očit”

Još jedan razlog što ga spominjem, a koji je možda i podcijenjen, mogao bi se izraziti kao *pravo što ga Crkva ima na naše svjedočenje*. U Prvoj poslanici Timoteju 4,14-16 piše: “Ne zanemari milosnog dara koji je u tebi (...) Oko toga nastoj; sav u tom budi da tvoj napredak bude svima očit. Pripazi na samog sebe i na poučavanje! Ustraj u tome! Jer to vršeci, spasit ćeš i sebe i one koji te slušaju.”

Redovnik je dužan pružiti primjer života kršćanskoj zajednici; primjer koji se odlikuje visokom duhovnom vrijednošću i istinski evanđeoskim načinom življenja. U kulturi koja ponekad voli uznositi prijestupe, te ih čak i preporučuje kao “terapiju”, od nas se očekuje ono što veli sveti Pavao: da se u našem životu, “duh [n]aš i duša i tijelo – (...) besprijeleornim, savršenim sačuva za Dolazak Gospodina našega Isusa Krista” (1 Sol 5,23). No, kako je to moguće bez pomne skrbi o sebi, što je sa sobom donosi trajna formacija?

Preporuka Timoteju jest zanimljiva: “da tvoj napredak bude svima očit”. Redovnik bi trebao pokazivati kako je nasljedovanje Isusa put rasta, u kojemu je vidljivo, čak i izvana, kako su godine življenja vjere i ljubavi, pozornoga slušanja Riječi i molitve, predanosti bratskome životu te sebedarje u poslanju, donijeli vidljive rezultate, koji tvore obogaćenje čitave kršćanske zajednice. Redovništvo bi, po samoj svojoj naravi, trebalo biti učiteljem duhovnoga života u Crkvi, počam od vlastita ozbiljna iskustva formacije.

e) Biti vjeran onome što jesi

Još jedan razlog. Ispravno shvaćena trajna formacija na neki način podrazumijeva potrebu *biti vjeran onome što jesi* (usp. PDV 73). Može se razmišljati o objektivnome identitetu redovnika, kao danas vrlo važnome vidu, ali, ako objektivna i svekolika svojstva identiteta onih koji su posvećeni ne poprime subjektivne i naročite odlike u konkretnu obliku što ga izražava svaki pojedinac, stvara se pogibeljna dihotomija. Cencini u gore navedenoj knjizi spominje moguće “progonstvo iz vlastite pojedinačne istine”. Primjerice, svi moramo raskrinkati zlo (psihološko, moralno; ono koje se tiče međuljudskih odnosa...), a očituje se u nama na nebrojene načine, ali jednako tako moramo jasnije prepoznati dobro koje nerijetko biva zasjenjeno, poradi rastresenosti, ili pak činjenice što si ne uzmemo vremena prepoznati ga u sebi.

Vjerujem kako je to široko rasprostranjena pojava, kojoj ne posvećujemo odveć pozornosti, dok ona ipak postupno mijenja naš način razmišljanja, življenja vjere, odnošenja prema Bogu i drugima, afektivnoga života, molitve, apostolata, itd. To izaziva duboko

ukorijenjene promjene, koje, s godinama, duboko preobrazuju pojedinca, a da ovaj nije svjestan nikakvih trauma, niti pak promašaja. Malo-pomalo, gubi se radost zvanja te osoba počinje razmišljati ovako: “kada bih morao sve ponoviti, odabrao bih drugi put”.

S druge je, pak, strane, trajna formacija uvijek pokušaj smanjenja udaljenosti između vlastita stvarna stanja i idealâ za kojima valja težiti: udaljenosti između *stvarnoga sebe i idealnoga sebe*. No, kako ići ka dragocjenome cilju idealnoga sebe, ako polazišna točka stvarnoga sebe nije jasna? Kako poduzeti vjerodostojno putovanje ka svome cilju, ako ne shvaćamo odakle dolazimo?

Želim ponoviti kako taj način *bivanja vjernima onome što jesmo* omogućuje zapažanje ne samo nedostataka, već i razvoja, duhovnoga rasta i pozitivnih postignuća. Vjerujem kako je to ponekad prisutno u životu brojnih redovnika i više no što opažaju na prvi pogled. Nasreću, možemo povjerovati u istinitost drevne izreke: *non progredi, regredi est*: ne napredovati, znači nazadovati.

f) Osjećaj poslanja

Konačni razlog za trajnu formaciju (nedvojbeno, ima ih još) proizlazi iz potrebe “*trajna vraćanja u žarište osjećaja za poslanje*” (PDV 75).

Poslanje nije tek *vršenje* redovničkoga života, već pripada njegovu *življenju*. Osim toga, nema smisla odvajati, a osobito ne suprotstavljati, *biti i vršiti*: ono što činimo, kao i način na koji to činimo, stvara naš identitet. Možemo to razlikovati u našoj raščlambi, ali, u stvarnome životu, biti i činiti neraskidivo su povezani i stopljeni.

“Vratiti u žarište osjećaj poslanja” znači shvatiti kako poslanje nije nešto pridodano stanju onih koji su posvećeni. To nije samo njegova/njena dužnost, već nešto što pripada samoj naravi. VC 72 jasno kaže kako se “posvećena osoba po samoj naravi svoga posvećenja nalazi u *poslanju*, svjedočeći preko planova instituta kojemu pripada”; tako da je “poslanje suštinsko za svaki institut (VC 75); te ujedno: “osjećaj poslanja nalazi se u samome središtu svakoga oblika posvećena života.” (VC 25).

Čak i u našem Redu, poslanje je sjajno mjesto za izraziti vjeru, posvećenost evangelizaciji, sposobnost davanja, kao i služenja Crkvi brojne braće. I u smislu vremena, apostolat i odgovornosti što ih podrazumijeva (priprava, djelatnosti, itd.), nerijetko su *magna pars* života brojnih redovnika. Što se osobi događa za to vrijeme poslanja? Je li to zaista vrijeme traženja Boga i samoga sebe? Je li to vrijeme duhovnoga rasta za sebe i za druge, ili je to vrijeme udovoljavanja nezrelim

osobnim potrebama? Je li to vrijeme istinskoga služenja drugima, ili pak nastojanja ugađanja vlastitu sebi ljublju?

U već spomenutoj knjizi, Cencini primjećuje kako, ako je svećenik *sacerdos in aeternum*, neki su svećenici *puer aeternus* – djeca koja nikada ne odrastu. Pruža nam primjer onih koji “imaju želju biti središtem svijeta, prvi i jedini; biti ljubljani i obožavani kao nitko drugi (osobito oni na vlasti), biti prvi među braćom i kolegama, ... opterećujući odnose zavišću i ljubomorom te podcjenjujući stvarnost vlastite slabosti (dok su istovremeno, zapravo, njenom žrtvom)”. Razumije se kako smo svjesni da patološki slučajevi neće biti ozdravljeni kratkim tečajem o trajnoj formaciji. Međutim, čak i bez odlaženja u senzacijske krajnosti, potrebno je biti svjestan kako ljudi pogođeni tim problemima mogu naškoditi smislu i djelotvornosti poslanja. Poslanje nije tu radi našega osobnoga postignuća ili zadovoljstva, već mora odgovarati naročitoj zadaći što ju je Gospodin povjerio onima koje je pozvao.

PDV 75 podsjeća nas kako, s obzirom na poslanje i trajnu formaciju “svećenik [kao i redovnik] biva potpomognut posvijestiti si ozbiljnost, a istovremeno i čudesnu milost obveze od koje se ne smije odmarati, kako bi, poput svetoga Pavla, mogao reći: “Jer što navješćujem evanđelje, nije mi na hvalu, ta dužnost mi je. Doista, jao meni ako evanđelja ne navješćujem” (1 Kor. 9,16). Istovremeno, postaje svjestan i zahtjeva – bio on eksplicitan ili implicitan – koji ustrajno dolazi od svih onih što ih Bog neprestano pozivlje na obraćenje.”

Kao što sam rekao, sasvim je sigurno moguće pronaći i druge razloge koji motiviraju *apsolutnu* potrebu za ozbiljnom trajnom formacijom. Moramo nastaviti podsjećati na potrebu za:

- nastojanjem oko rasta u ljudskoj zrelosti;
- “raspirivanjem milosnoga dara Božjega koji je u nama” (usp. 2 Tim 1,6);
- “postupnim razvijanjem kritičke prosudbe, utemeljene na Evanđelju, s obzirom na pozitivne i negativne vrijednosti vlastite kulture (VC 67);
- “vježbanjem u teškome umjeću nutarnjega sklada” (VC 67), nadilazeći nesklad ili pak frakcije, ili čak i sukobe, između vjere i života, molitve i djelovanja, bratstva i poslanja, otvaranja svijetu i nezamjećivanja svjetovnosti, itd.

U svemu je tome trajna formacija neophodno sredstvo.

Zaključujem ovaj odjeljak još jednim citatom iz VC 65:

“Reći ‘da’ Gospodinovu pozivu preuzimanjem osobne odgovornosti za sazrijevanje u vlastitu zvanju neizbježna je dužnost svih pozvanih.

Čitavim životom trebamo biti otvoreni djelovanju Duha Svetoga, idući putem formacije, velikodušno, te prihvaćajući u vjeru sredstva milosti što ih nude Gospodin i Crkva.”

3. Neka delikatna praktična razmatranja

Moju bi se temu ovdje vjerojatno moglo i zaključiti. No, ne mogu odoljeti napasti dodavanja nekih konkretnih zamisli, a možda čak i prikrivenih prijedloga, što ih ovaj časni skup sasvim slobodno može ocijeniti i posve nevrijednima.

a) Temeljni preduvjet

Na temelju iskustva stečenog kroz nekoliko godina služenja posvećenome životu, prvo u Redu, a onda i u svekolikoj Crkvi, sve sam više uvjeren kako su i početna i trajna formacija odveć teške, pa čak i beskorisne, ukoliko izostanu neki uvjeti koji su posve nužni za ozbiljno shvaćanje predanja što ga redovnički život podrazumijeva.

Ispitivanje prisutnosti takvih uvjeta, odnosno, zahtjeva, koji su sasvim nužni, postiže se putem rigorozna razabiranja zvanja. To je potrebno učiniti prije ulaska u Red, kao i kroz vrijeme koje prethodi polaganju vječnih zavjeta (i to bez neodređenih, slabih i prijetvornih nadanja kako bi se osoba mogla promijeniti ... možda u budućnosti; naprotiv, čovjek se uglavnom i mijenja, ali nagore).

Ako trajna formacija podrazumijeva utvrđivanje putova rasta, stjecanjem u sve većoj mjeri “otvorenosti ka tome da bivamo formirani svakoga dana našega života”(VC 69), ona traži nešto “urođeno”, nešto što pripada temeljnoj strukturi osobe. Jednako tako, redovnički život ne može se pretvoriti u nekakvu velebnu strukturu za psihološku terapiju, kao niti za ljude s većim ili manjim poremećajem osobnosti. Prednosti koje se nude redovništvu putem različitih projekata trajne formacije, neće naći plodno tlo u tim potrebitim ljudima. Bilo bi to kao da netko pretiljoj osobi pokazuje put ka vrhu planine: za manje od stotinu metara, ona će posustati, a možda za sobom povući i druge; ili, kao da bebi ponudimo veliku porciju *pašte* (ispričavam se svima prisutnima koji nisu Talijani!): u najboljem će je slučaju ispljunuti.

“Želja za zvanjima” (ili brojčanim rastom Provincije, Kustodije, itd.), razlikuje se od “planiranja zvanja”, što uključuje ozbiljan i zahtjevan put formacije. No ipak, ljudima se dopušta ostati u našim zajednicama, pod svaku cijenu, iz straha kako će morati biti zatvorene poradi pomanjkanja brojnosti.

Pitanja su sljedeća: kakva je kakvoća prisustva? Ima li Crkva ikakve koristi od njih? Koliki su izgledi da će se, kao fratri (braća), uključiti u trajnu formaciju?

b) Protagonist trajne formacije

Ovo načelo ponavljaju svi, te ga ne mogu svojatati. Trajna formacija ne organizira se po danima ili tjednima, na različitim razinama. Cencini kaže kako neki, a možda i mnogi, trajnu formaciju “još uvijek shvaćaju pojednostavljeno i površno, kao nešto što se sastoji isključivo iz tečajeva obnavljanja znanja, koji se povremeno održavaju kako bi klerici/redovnici nešto radili, odnosno kako se ne bi propustila prigoda za teološkim ažuriranjem, kako vrijeme prolazi”.

No, pogledajmo ponovno tekst Naučiteljstva:

“Reći ‘da’ Gospodinovu pozivu preuzimanjem osobne odgovornosti za sazrijevanje u vlastitu zvanju neizbježna je dužnost svih pozvanih.” (VC 65)

“Nitko nije izuzet iz obveze rasta kao čovjek i kao pripadnik redovništva”. (VC 69)

“U stanovitu je smislu sam svećenik, pojedinačni svećenik, taj koji je u Crkvi prvenstveno odgovoran za trajnu formaciju. Zaista, svaki svećenik ima dužnost – ukorijenjenu u sakrament svetoga reda – biti vjeran daru što mu ga je Bog podario te odgovoriti na poziv za trajno obraćenje, koji dolazi zajedno sa samim darom. Pravila i norme što ih uspostavljaju Crkvene vlasti, kao i primjer što ga pružaju drugi svećenici, nisu dovoljni kako bi trajnu formaciju učinili privlačnom, ukoliko se pojedinačni svećenik osobno ne osvjedoči o njenoj potrebi te odluči iskoristiti vrijeme, prilike i oblike u kojima ona dolazi. Trajna formacija održava “mladost duha, a to je nešto što se ne može nametnuti izvana. Svaki je svećenik mora neprestano nalaziti u sebi. Samo se za one koji trajno održavaju želju za učenjem i rastom može reći kako uživaju tu “mladost.”(PDV 79)

Stoga noramo reći kako planovi za trajnu formaciju nisu sama trajna formacija, već samo pomoć u *samo-formaciji*, koja je zapravo trajna formacija u pravom smislu te riječi. No – kako je rečeno u gore spomenutom tekstu dokumenta PDV – to po sebi nije dovoljno “kako bi trajnu formaciju učinili privlačnom, ukoliko se pojedinačni svećenik osobno ne osvjedoči o njenoj potrebi”. Stoga mislim da je pred nama još uvijek puno posla, kako bismo postajali sve više i više uvjereni u to - osobito mlađi naraštaji.

Naročito je nužno ujedno i promicati usvajanje *metoda, sredstava i postupaka* koji trajnu formaciju

tvore sustavnim načinom skrbljenja o sebi: našem čovječstvu, vjeri, odgovoru na poziv i duhovnost te osobnome putu ka konačnu susretu s Bogom.

c) Zajednica

Strahujem kako je zajednica, poput trajne formacije, još uvijek zamisao na teorijskoj ravni, još uvijek neprovedena u praksu. Izbjegavajući odlaženje u neplodni pesimizam, pred nama je još uvijek dalek put. Svjestan sam razloga te poteškoće, koji je vrlo razumljiv, dok je svakako jedan od tih razloga sklonost ka stvaranju zajednica na temelju apostolata – djela koje vršimo. Čini se daleko manje žurnim nastojati okupiti “kombinaciju” ljudi koji će pomoći izgraditi snažne odnose u zajednici.

I o toj temi VC ima neke zanimljive uvide: “Budući da formacija mora imati i dimenziju *zajednice*, zajednica je glavno mjesto formacije u institutima posvećena života i družbama apostolskoga života. Uvod u tegobe i radosti zajedništva odvija se u samoj zajednici. Putem bratskoga života, svatko uči živjeti s onima što mu (joj) ih je Bog stavio na put, prihvaćajući njihove pozitivne strane, kao i različitosti i ograničenja. Svatko uči dijeliti primljene darove na izgradnju svijui, jer “[s]vakomu se daje očitovanje Duha na korist” (1 Kor 12,7).”(n. 67)

Razumije se kako nam valja priznati da zajednica, osobito ako je razmjeno siromašna na ljudskoj, duhovnoj, ili apostolskoj razini, nikada ne može nadići potrebu za trajnom formacijom. Netom spomenuti tekst odnosi se uglavnom na formaciju u bratskome životu i odnosima unutar zajednice.

Postoji, međutim, potreba za povećanjem vrijednosti zajednice te njenim otkrivanjem i pokretanjem kao mjesta gdje osoba dijeli s drugima svoju vjeru i sazrijeva u njoj te gdje se odvija međusobna evangelizacija jednih prema drugima, prije no što se bude spreman evangelizirati druge. No, nerijetko je dijeljenje duhovnih stvari lakše u drugim okruženjima (gdje ga je moguće vršiti na način “učiteljstva/pouke), dok se pokazuje napornim, pa čak i neugodnim, unutar same zajednice (možda stoga što bi “put učenja” ondje naišao na slab odaziv?).

d) Maštovitost formacije: pokušavati i opet pokušavati

Ovdje naročito želim progovoriti onima s autoritetom u Redu, provinciji i zajednici. Koristim se ovim izričajem kako bih naglasio potrebu za razmišljanjem, istraživanjem i iznalaženjem novih putova ka trajnoj formaciji. To je nastojanje vrlo bitno te uvijek trebamo preispitivati sredstva i nastojati ih potaknuti, čak i kada neki projekti neposredno ne očituju rezultate.

Naglašavam riječ “neposredno”, jer je nerijetko nekim zamislima i postupcima potrebno dulje razdoblje ustrajnosti i trajnosti. Plodovi mogu zrijeti tako sporo te je teško opaziti vidljivu promjenu. Onaj tko živi uz neku osobu godinama ne opaža njenu promjenu i rast, ali bi – s druge strane – kada bi je vidio nakon niza godina, brzo shvatio razliku.

Dopustite mi ponuditi neke zamisli.

- Prije svega, na svakome bi kapitulu provincije, kao i u programu svake zajednice, osobito na početku četverogodišnjega plana *trajne formacije*, trebale postojati neke glavne točke koje su dobro utvrđene, kao i neke djelatnosti koje su neupitne. Neobično mi je, primjerice, što ljudi koji odlučuju živjeti u Crkvi, koji bi se trebali usmjeriti ka “Božjoj nadmoći”, ne obavljaju godišnje duhovne vježbe. Duhovnim vježbama zajednice, iako možda u novome obliku, uvijek valja prisustvovati, s učestalošću kojom se odlikuju oni koji pripisuju veliku važnost “životu u Duhu”. Trajna formacija u stvarnome smislu – a to je samo-formacija, nije tek “dobra navika”, već ozbiljno moralno preguće kojega je “nagrada” vjernost pozivu (pitam se ispoivjeda li to tko kao grijeh?).

- Nespojivost, odnosno, poteškoća usklađivanja zahtjeva formacije i onih apostolskoga djelovanja mora biti shvaćena vrlo ozbiljno, a ne *redovito* nauštrb zahtjeva formacije. Prema mome mišljenju, jak je razlog nastojanja oko povećanja pohođenosti, ondje gdje je to nužno, činjenica kako se trajnoj formaciji posvećuje premalo vremena, jer je odviše drugoga posla. Želim naglasiti (to sam već napisao u svome Prvome pismu Redu g. 1996.) kako prisutnost “lišena smisla” nije od velike koristi niti Crkvi, niti Redu.

- Najučinkovitije inicijative za učenje vršenja trajne formacije su produljeni tečajevi. Pristup “*hit and run*” nije toliko koristan. S toga stajališta, nametanje *produljenih razdoblja s rokovima* predstavlja najučinkovitiju djelatnost. Neki redovnički misijski instituti ozbiljno provode takve projekte. No, ne nalazimo li se svi u stranim misijama te pod opsadom triju napasti što sam ih spomenuo na početku?

- Kada je posrijedi redovnički život, sanjam o mogućnosti postojanja različitih “novicijata” (ili kako ih već želimo nazvati) u različitim bitnim životnim trenucima. Nakon kanonskoga novicijata, koji se sastoji od stjecanja teorijskoga znanja i iskustva (moguće zanimljivoga, ali svakako umjetnoga) te je upućen onima koji još nisu učinili konačni izbor, trebali bi, nakon nekoliko godina, uslijediti “stvarni” novicijati (primjerice, šestomjesečni). Takav bi

novicijat bio upućen onima koji su već stekli različita životna iskustva, te na različite načine žive svoju vjeru, osjećajnost, međuljudske odnose, misiju, molitvu, pogled u budućnost, vršenje vlasti, zavjete, smisao za Crkvenost, itd. Nakon dugih razdoblja trajne formacije, moguće je započeti novu životnu fazu. To osobito vrijedi kako život dulje traje, te stoga smatram kako postoji žurna potreba za pripravljanjem ljudi na prihvaćanje starosti, koja, ako zdravlje posluži, može donijeti obilje dobrih i korisnih plodova.

Zaključak

Kao što sam i obećao, puno sam toga ponovio, ali sam se pritom držao teme trajne formacije. Ona se u suštini rukovodi željom odgovaranja na poziv (krsni, redovnički; moguće i svećenički) ne samo na početku puta zvanja, već se nužno protežući i na svakodnevni život; očitujući, sve do samoga kraja, život koji je uvijek nov i očaravajuć.

To je divna stečevina što smo je primili nedavnim razmatranjem o kršćanskome i redovničkome pozivu.

Želio bih završiti posluživši se jednom slikom. U prošlosti je jedini oblik formacije bila ona početna. Mislim da je bila zamišljena kao uspon prema zaravni: vrh je u tome trenutku bio u velikoj mjeri osvojen, a potom je trebalo biti dovoljno jednostavno učiniti daljnje putove više ili manje ravnima. Mi, naprotiv, znademo kako je put ka učeništvu redovito uspon, dok taj uspon može biti lak ili težak. Međutim, baš kao kada se uspinjemo na planinu, uvijek se pruža prilika diviti se novim, uzbudljivim krajobrazima. Konačni je vidik Gospodin, kojega sve bolje upoznajemo i bivamo upoznati od Njega; kojega sve više ljubimo i bivamo ljubljani od Njega.

Rim, 24. prosinca 2009.

* U hrvatskome bismo to mogli prevesti sa “stihijski”, “nagao”, *op. prev.*

ŽIVOT PREMA DUHU I TRAJNA FORMACIJA - TEOLOŠKO I DUHOVNO VIĐENJE FORMACIJE

O kakvome životu govorimo?

Na kakvu se vrstu života odnosi formacija?

Da bismo pojasnili na kakvu vrstu života mislimo kada govorimo o formaciji u redovničkome životu, dopustite mi sažeto iznijeti tri elementa koji se odnose na stvaranje čovjeka i njegovo otkupljenje.

a. Bog je stvorio čovjeka služeći se materijalima stvorenima u prvih pet dana, i udahnuo mu životni dah. Kako veli sveti Irenej, ljudi su upravo plod te mješavine. Crkva oduvijek taj dah shvaća kao osobnu dimenziju Boga, a to je njegov Duh, Njegov vlastiti život. Najprisnija, najosobnija dimenzija Boga. Predaja jedinstveno objašnjava dah krećući od hebrejskoga pojma *nefeshi*, što znači - život. To je životno načelo jedinstveno povezano s Bogom, u smislu da je Bog jedini izvor života. Budući da dah dolazi iznutra, on izražava puninu Božjega osobnoga dioništva u stvaranju čovjeka: nešto što pripada osobno Bogu posredovano je, dijelom je, stvorene osobe.

b. Neki Crkveni oci, poput Grgura Nazijanskog, u stvaranju čovjeka vide nadasve sudjelovanje, dioništvo, u Riječi Božjoj: Bog stvara upućujući, izgovarajući svoju Riječ i čovjek biva stvoren te je njegov identitet onaj stvorenja kojemu je riječ upućena. Dijalog je stoga svojstven samoj suštini čovjeka. Sveti oci u tome dioništvu prepoznaju prije svega *agape*, odnosno, slobodnu (besplatnu) ljubav koja je dijelom Božje suštine i naravi, što je On dijeli s nama čineći da postajemo osobe, a to znači, stvarnost koja se ne može svesti ni na kakav predmet, niti se može iscrpiti u bilo kojoj drugoj stvarnosti, budući da je ljubav neiscrpiva i uvijek osobna. Ljubav se ispunja u slobodnim (besplatnim, sebedarnim) odnosima, kako u Trojstvu, tako i u čovjeku. Čovjek je po svojoj konstituciji osoba upravo stoga što stupa u odnose s drugima, a razlog tome je činjenica što po Duhu Svetomu ima dioništvo u, dionik je, Božje ljubavi i božanskoga života, čija je suština ljubav.

c. U većma teološkome smislu, čovjek je trodimenzionalna (*tricotomica*) stvarnost, koja se sastoji od tijela oživljena putem sile što je tvori duša te duše koju oživljuje duh. Duh koji se odnosi na taj dah Božji u tom je smislu dimenzija čovjeka koja,

MARKO RUPNIK

I. PREDAVANJE

Popis literature:

- N. Berdiaev, *Il senso della creazione*, Milano 2004.
- N. Cabasilas, *La vita in Cristo*, Roma 1994.
- J. Corbon, *Liturgia alla sorgente*, Magnano 2003.
- P. Florensky, *La colonna e il fondamento della verità*, Milano 1974.
- M.I. Rupnik, *Nel fuoco del rovelo ardente*, Roma 1996.
- M.I. Rupnik, *Dall'esperienza alla sapienza*, Roma 1996.
- M.I. Rupnik, *Alla mensa di Betania*, Roma 2004.
- M.I. Rupnik, *Il cammino della vocazione cristiana*, Roma 2007.
- V. Solovev, *I fondamenti spirituali della vita*, Roma 1998.
- T. Spidlik, *La spiritualità dell'Oriente cristiano*, Cinisello Balsamo 1995.
- AA.VV. Centro Aletti, *Teologia pastorale*, Roma 2005.

s jedne strane, u potpunosti pripada kako njemu samome (ljudskome biću), tako i Bogu. Stoga je duh stvarno posredovanje (dioništvo) božanskoga života čovjeku. On je sposobnost kojom raspoložemo u smislu otvaranja i primanja *agapeovskog*, osobnog i životvornog načela. Duša je, pak, most preko kojega duh prelazi ka čovjeku, a čovjek k Bogu. Radi toga Sergej Bulgakov (1871.-1944.) govori o tijelu-duši i duši-duhu, upravo kako bi osvijetlio tu ulogu duše, koja s jedne strane pripada stvarnosti tijela, i time redu stvorenjâ, dok se s druge strane otvara duhu, a time i božanskome.

d. Grijeh se podiže (javlja)/?/ kao razdjelni zid između duha-duše i duše-tijela. Odjeljivanje ovih dviju stvarnosti za nas ljude predstavlja smrt. Konačno i nepovratno odjeljivanje označilo bi pobjedu smrti. No, to je stanje konačne odijeljenosti onemogućio i nadišao Otkupitelj.

Posljedice grijeha

e. Čovjek, ostavljajući po strani dah, zatvara se isključivo u stvarnosti prvih pet dana stvaranja, što znači kako se pronalazi bliskim samo botaničkome i zoološkom svijetu. Izolira se od izvora, zatvara se u sebe te na stanovit način postaje sve više i više nalik svijetu kojemu je odlučio pripadati. No, s druge strane ne može tek ostati u sličnosti, primjerice, životinjskome svijetu, jer ga njegova *agapična* i duhovna dimenzija, izopačene grijehom, prave kadrim činiti zlo. Grijeh se uspijeva okoristiti upravo strahom od smrti. Tijelo i krv s dušom, bez duha, trajan su vapaj nekoga tko je ranjen. Ta ranjenost postaje središtem ljudskoga bića koje se još većma otuđuje i izganja sama sebe u suhi kraj/?, kako bi rekao prorok Jeremija. Grijeh stoga čovjeka odjeljuje od izvora života, zatvara ga s ove strane stvaranja te ušutkuje Riječ u njemu. Jedino se ljubav, dakle, može suprotstaviti grijehu; jedino sposobnost ljubiti. Izostanak ljubavi za nas je izvorom trajna otuđenja te u tom smislu postaje izgon iz života u pravcu smrti.

f. Krist, pravi Bog i pravi Čovjek, preuzima ukupnost ljudske stvarnosti upravo kako bi porazio moć smrti. “¹⁴Pa budući da *djeca* imaju zajedničku krv i meso, i sam on tako postade u tome sudionikom da smrću obeskrijepi onoga koji imашe moć smrti, to jest đavla, ¹⁵pa oslobodi one koji - od straha pred smrću - kroza sav život bijahu podložni ropstvu.” (Heb 2, 14-15).

Novi život

g. “⁴Krštenjem smo dakle zajedno s njime ukopani u smrt da kao što Krist slavom Očevom bi uskrišen od mrtvih, i mi tako hodimo u novosti života. ⁵Ako smo doista s njime srasli po sličnosti smrti njegovoj, očito ćemo srasti i po sličnosti njegovu uskrsnuću. ⁶Ovo znamo: naš je stari čovjek zajedno s njim raspet da onemoća ovo grešno tijelo te više ne robujemo grijehu. ⁷Ta tko umre, opravdan je od grijeha. ⁸Pa ako umrijesmo s Kristom, vjerujemo da ćemo i živjeti zajedno s njime. ⁹Znamo doista: Krist uskrišen od mrtvih, više ne umire, smrt njime više ne gospoduje. (...) ¹³i ne predajite grijehu udova svojih za oružje nepravde, nego sebe, od mrtvih oživjele, predajte Bogu i udove svoje dajte Bogu za oružje pravednosti.” (Rim 6, 4-9; 13).

h. Otkupljenje se za nas događa po krštenju. Krštenje je, stoga, kako bi rekli sirijski oci, rođenje u kojemu je Crkva majka koja rađa. Onaj koji biva rođen, nalikuje onoj koja rađa, veli *Cabasilas*. Ako je, dakle, Crkva naša majka, u kršteniku život primljen po krštenju nalikuje na Crkvu.

i. Taj život koji nalikuje na Crkvu tvori prva odlika, a to je riječ sama, po kojoj se događa naše ucijepljenje u Trojstveno zajedništvo. U ime Oca, i Sina, i Duha Svetoga, nije tek formula, već uistinu jest riječ koja stvara. Na djelu je ontološki događaj, čovjek uzima dioništvo u božanskome životu i to je, kako je već rečeno, u suštini ljubav; ljudsko je biće još jednom ucijepljeno u zajedništvo ljubavi. Kao što kaže Jean Corbon, Duh Sveti daje nam dioništvo u božanskome životu, uspostavljajući nas kao tijelo Kristovo. To znači kako bivamo oživljeni i uskrišeni od mrtvih, jer smo postali dijelom živoga organizma, tijela u kojemu se nalazimo u zajedništvu s drugima. Otkrivam kako sam brat i sestra te prepoznajem braću i sestre u svima ostalima. Stoga drugo po redu zajedništvo odlikuje život što ga primamo, a to je zajedništvo s drugima, odnosno, osjećaj biti Crkvom.

j. Dioništvo stvari, kao i ono vode i ulja, nužno je kako bi se čovjek koji je umro po grijehu mogao ponovno roditi po sakramentu krštenja. Stoga, kao što riječi obreda krštenja jasno pokazuju – osobito one stare - po sakramentu koprena grijeha biva skinuta sa stvorenja te stvorenje po liturgiji Crkve ponovo postaje ono kakvim je i bilo zamišljeno u umu stvoritelja, a to znači, mjesto gdje Bog ljubi sva ljudska bića, njeguje ih, oživljuje ih; spašava ih i posvećuje. Stoga život što ga primamo obilježava i treće zajedništvo – ovoga puta sa stvorenime te će naš poziv biti preobrazba svijeta

po našem djelovanju, gdje tvar u rukama nas ljudi postaje dar milosrđa i ljubavi. To je svakodnevna liturgija, liturgija naših tijela, koja tvar oslobađa ropstva, sebeljublja i nasilna uzimanja te im daje njihov istinski smisao, a to je dioništvo ljubavi među nama, koje postaje dar, budući da je ljubavi, kako bi se ispunila, potrebna tvar. Osjećaj savršenosti života što smo ga pozvani živjeti i ispunjati u punini, sadržan je u ova tri zajedništva. Radikalna potvrda toga života krštenja jest pravi smisao redovničkoga života te je način njegova ispunjenja već sadržan u onome životu što smo ga primili.

Cabasilas sažima čitavu besjedu Evanđelja riječima kako je život što smo ga primili život Kristov, koji se ispunja ne samo nasljedovanjem Krista, već i koračanjem s njime i poput njega, jer on je život naš (usp. Kol 3,4).

k. Na koji se način ispunja Kristov život? Vrhunac ispunjenja Kristova života jest pashalni *triduum* te nas dogmatska teologija uči kako je Uskrs sa svojim *triduum*-om obličje po kojemu Božja ljubav prebiva u povijesti. Ovdje imamo kontrapoziciju, kako to objašnjava sveti Pavao (duh i tijelo), dvaju načina življenja. Život staroga stvorenja ranjen grijehom nastoji postići ispunjenje putem vlastita potvrđivanja, jer je sve više i više svjestan kako nam život vezan uz baštinjeno tijelo i krv bježi iz ruku te je osuđen na smrt. Novi život, život Kristov, život božanskoga zajedništva, teži ka samoispunjenju putem ljubavi, odnosno, putem samoprijegora.

Ljubavi je svojstvena njena mudrost koja je kadra uvjeriti nas kako će pšenično zrno palo na tlo dozrijeti, po smrti donijeti plod. I da će život koji će naposljetku dozrijeti biti još daleko sjajniji i razlikovati se koliko i stabljika od zrna.

l. Ovdje se moramo čuvati jedne česte zamke: nasljedovati Krista i živjeti Kristovim načinom življenja sa starim sadržajem. To znači kako je moguće naizgled živjeti kao nova osoba, ali zapravo ostati staro stvorenje. Da bismo izbjegli tu zamku, apsolutno je potrebna posljednja i suštinska novost otkupljenja, a to je *pneumatičnapentekostalna* dimenzija. To znači kako jedino po Duhu Svetome imamo dioništvo u tome životu, da nam je on dostupan te nas ucijepljuje u Krista na način dioništva. Duh Sveti je taj koji nas čini sinovima u Sinu te jedino po slobodnoj sinergiji s Duhom Svetim mogu živjeti samoprijegor, primajući snagu uskrsnuća te prihvaćajući značenje i smisao trpljenja i žrtve (usp. *Fil* 3,10).

m. Za duhovni život, prisustvo Duha Svetoga predstavlja *conditio sine qua non*. Nedostatak istinske pneumatologije u teologiji, u duhovnome životu, u redovničkoj formaciji, najvjerojatnije je glavni uzrok svih nesporazuma, dugog niza pogriješaka, pa čak i teških devijacija, koje su redovnički život dovele do njegova današnjega stanja. Pritom mislim na lako uočljiv umor, suhoću, nemogućnost bratskoga suživota, zaoštreni individualizam i apostolski podbačaj, a da i ne govorimo o stvarnim protusvjedočanstvima. Glavno je proturječje vjerojatno činjenica kako se puno govori o duhovnome životu, o redovničkome životu, o apostolskome životu, o svjedočenju u svijetu, a ipak se ne uspijeva pobuditi ljubav za Krista, želja za krštenjem, pomirenjem, novim životom. Drugim riječima, nedostatak Duha Svetoga otkriva se u nedostatku ljepote. Ljepota je utjelovljenje dobrote i istine. Ona je ispunjenje ljubavi, kako bi rekli velik Solovljev i Florensky. Posve je jasno, s teološkog stajališta, kako je inkarnacija sinergijsko djelo između Duha Svetoga i čovjeka. Ondje gdje se Duh Sveti ne uzima dostatno u obzir i gdje, uz to, nema istinske pneumatologije u teologiji, u duhovnosti, nema utjelovljenja te je ono zamijenjeno moralizmom. Teološki se utjelovljenje uključuje u niz stvaranja i teče ka preobrazbi svijeta, u spasonosnoj ljubavi Kristovoj. Moralizam, naprotiv, svodi Riječ Božju te teološku i duhovnu viziju na teoriju koja se primjenjuje na praksu. Stoga vjera postaje ideologija koja stvara moralizam. Od ideja ka praksi. Ideje se mijenjaju, ali mentalna struktura ostaje. Ne možemo se nositi s ljepotom. Jer, praksa, koja biva provedena putem moralističnih načela, odnosno, u nastojanju provođenja ideja, teorija ili ideologija, nikada nije stvorila ljepotu, ne može je stvoriti, niti će je ikada stvoriti. I nikada neće biti kadra potaknuti želju i težnju za življenjem na taj način. Ona može izazvati stanovito divljenje, ali ne može pobuditi volju za dioništvom u takvome načinu ponašanja.

n. Nedostatak ljepote nije pitanje romantike, niti pak filozofije, već tužna spoznaja koja je daleko uvjerljivija od bilo koje sociološke, kulturološke, ili pak psihološke raščlambe. Teško je pronaći zajednicu s lijepim životom u zajedništvu. Upravo ovdje postajemo svjesni drugih zamki, jer valja razjasniti što podrazumijevamo pod lijepim. To svakako nije život koji prestaje s riješavanjem dinamike; jedino je pashalni život lijep. Zapravo uopće nije lako pronaći redovničku kuću, samostan, koji može objaviti preobrazbu svijeta u skladu sa zajedništvom, s Crkvom u svome srcu. Čak i ovdje postoje druge ideološke zamke s obzirom na to što bi ljepota trebala biti, što se nerijetko stavlja u kontrapoziciju sa siromaštvom, dok predaja Crkve

otkriva kako je ljepota oduvijek bila družbenica siromaštva. No, sve to pokazuje kako stvarnost, pa i sam čovjek, nije više simbolična stvarnost, kao da je zid što ga je grijeh podigao jednostavno mirno prihvaćen, a vjerske i humanističke vrijednosti projicirane na njemu. U čije ćemo ime tada provoditi svoju volju, bjelodano stvarajući raznolik svijet patologija koje se kreću od teoloških, preko duhovnih i psiholoških, pa čak i tjelesnih. Zašto nam je dopušteno danas, nakon godina pomnih raščlambi, doći do takva razmišljanja? Simbolična stvarnost predstavlja stvarnost u kojoj su dva svijeta nerazdvojno sjedinjena, božanski i ljudski, vječni i vremeniti, nestvoreni i stvoreni. Dva potporna toga jedinstva, stvaranje i otkupljenje, omogućuju trajno pročišćavanje i vraćanje onoj mentalnoj strukturi koja je po sebi svojstvena samome životu što ga primamo. Upravo je nedostatak ljepote taj koji nas odaje i pokazuje kako naš mentalitet nije takav, jer pruža svjedočanstvo kako postoji nedostatak ljubavi. A ljubav ima samo jedan izvor: Boga. Bog je ljubav te mi po milosti, u slobodnoj sinergiji, uvijek možemo pristupiti k tome izvoru. Kada to vrelo biva zamijenjeno psihološkim, društvenim, ili filozofskim paravanom, prvo što će nedostajati bit će sveta ljubav koja nas nedjeljivo vodi ka Bogu, čovjeku i stvorenome.

o. Nedostatak ljepote zapaža se i na našem putu formacije koji se razvio kroz protekla desetljeća. Različite vrste separatizama dovele su do viđenja formacije u zasebnim odjeljcima. Podignute su goleme skele u okviru kojih svaki odjeljak zahtijeva svoju vlastitu specijalizaciju, a ponekad gotovo i svoju vlastitu istinu, svoju vlastitu metodologiju, bez nutarnje organske komunikacije, niti pak veze s ostalim razinama. Radi toga su plodovi osobe koje su možda i pripravljene za nešto, ali svakako i slabe u svojoj duhovnoj integraciji. Duhovna integracija ima svoje klasične karakteristike te želimo spomenuti barem neke: nepodijeljenu ljubav prema Bogu i čovjeku, osjećaj za samoprijegor, zahvaljujući dostatnu iskustvu uskrsnuća koje daje snagu i životnu radost; slobodu od stvari i osoba, jer ju oživljuje jedan drugačiji izvor; drugačija hrana. Najozbiljniji prekid koji se dogodio, a predstavlja reakciju, u obliku efekta klatna, jest snažno moralistično, intelektualistično, a time i voluntaristično doba; jest odjeljivanje božanskoga i ljudskoga. No, odjeljivanje između ljudskoga i duhovnoga, između psihološkoga i vjerskoga, duboko otkriva nerazumijevanje glavnih načela vjere.

p. Kršćanski je put, nasuprot tome, upravo onaj jedinstva, simbolâ; jest sakramentalni i Euharistijski mentalitet. Naučili smo svijet govoriti putem stvari,

prioritet nam je bio otkriti uzvišeni smisao tijela, zemlje i ljudskoga rada. A sve to s kristološkom i sakramentalnom pozadinom, u životu Crkve. Euharistijski mentalitet, misao koja je natopljena stvaranjem, misao je koja može propovijedati čovjeka propovijedajući Krista.

II. PREDAVANJE

ŽIVOT PREMA DUHU I TRAJNA FORMACIJA - TEOLOŠKO I DUHOVNO VIĐENJE FORMACIJE

Koji je naš poziv?

U čemu se sastoji ispunjenje i savršenost našega poziva?

Poziv se podudara s otkupljenjem

a. Naš je poziv na neki način sadržan u životu na koji smo preporođeni po krštenju. Životna prisposoba za nas kršćane započinje dok smo još u grobu te čujemo kako nas pozivlje glas: "Izidi", ili, kako suvremena egzegeza pojašnjava Lazarovo uskrsnuće: "Lazare, izidi ovamo k meni". Čak i sveti Ignacije Lojolski, u savršenu suglasju s patrističkim viđenjem, smješta početke zvanja u poziv iz smrti na život, iz izolacije u zajedništvo, iz tame u svjetlost. Opraštanje grijeha, sakrament krštenja, zapravo je novo stvaranje koje se događa, iako to biva prema pashalnome planu, na temelju uskrsnuća. Krist nas poziva na život dajući nam život, i naš je poziv taj život živjeti: ispuniti taj život u skladu s darom što smo ga primili, odnosno, u zajedništvu s trojedinim Bogom, u zajedništvu s drugima, u zajedništvu sa stvorenime, na Kristov način, dok Ga u potpunosti ne objavimo. Smisao je našega poziva učiniti neka Krist izbija iz našega života, učiniti jasnim prijelaz iz ropstva u status sinova i kćeri, iz

položaja služinčadi u onaj slobodne djece. Duh Sveti, koji nas posinjuje u Sinu, prosvjetljuje, nadahnjuje i pokreće sav naš život u pravcu toga osjećaja kako smo Božja djeca, na sve svjesniji, potpuniji, zreliji način. Duh Sveti pokreće naš život ka potpunome spoznanju sebe samih u ljudskosti tijela uskrsloga Krista do one mjere do koje je to činjenica koja nas kao osobe vodi ka prihvaćanju samih sebe kao sinova i kćeri u Sinu. Stoga naš poziv predstavlja otkrivanje sebe samih sve potpunije u Kristu te u pronalaženju Krista u nama, u našem životu, u našoj povijesti. Krist je sadržaj (suština) našega života, smisao našega života i naš je poziv upravo otkriti taj smisao u svemu što nam se događa te otkriti sebe kao tijelo Kristovo. Krist je smisao, a Duh Sveti je onaj koji nam daje otkriti taj smisao i prenosi nam ga kao stvarnost koja nam prisno i bitno pripada, kako bi rekao Jean Corbon. Naš poziv stoga ne može biti lišen kontemplacije.

b. Kontemplacija je veliko duhovno umijeće. Kontemplacija znači u datoj stvarnosti vidjeti jednu dublju stvarnost. Najkraće rečeno, istinska kontemplacija znači biti kadar vidjeti povezanost svake ljudske stvarnosti s Kristom. To očigledno nije moguće bez Duha Svetoga, jer bez Duha Svetoga ne možemo vidjeti Kristovo božanstvo te ono, u najboljem slučaju, biva svedeno na metafizičnu misao. A, čak i kada shvatimo neki vid Krista, doživljavamo ga kao nešto strano, a ne nešto što pripada našem životu. Nasuprot tome, znanje obilježeno mudrošću, potaknuto Duhom Svetim, prenosi nam Kristovu suštinu i daje nam otkriti je kao bitni dio života kojega živimo.

c. Zaista je tužno vidjeti redovnike koji se, čak i u zreloj dobi, još uvijek bave samima sobom, pokušavajući razriješiti čvorove, sanjajući kako bi možda neka čarobna znanost mogla dovesti njihov život u red, podmiriti njihove nepodmirene račune, i dovesti ih u idealno stanje odakle bi, prema svome mišljenju, htjeli i mogli krenuti iznova. Kažem, tužno, jer je posrijedi prava utopija koja je, međutim, nerijetko podržavana i hranjena od vjerskih institucija, koje daju prostora snovima i tlapnjama. Nasuprot tome postoji tipično judeo-kršćanski put kontemplacije, zahvaljujući kojemu pronalazimo Boga u povijesti, dok upravo pronalazeći sebe u jedinstvu s Bogom u povijesti, pa i tijekom dramatičnih trenutaka i događaja, pa i onih tragičnih, pronalazimo mir, utjehu i snagu, te jedino odatle proizlazi isključiva mogućnost djelotvorna djelovanja u svijetu.

d. Vladimir Solovjev nam na suvremen, ali snažan način, pomaže uvidjeti kako se otkupljenje čovjeka poklapa s ustanovljenjem Crkve te kako Crkva svoje poslanje u svijetu pronalazi omogućavanjem da to otkupljeno čovječanstvo zaživi; čovječanstvo koje živi u

zajedništvu s tri Božanske Osobe, u svijetu stvorenjâ. Crkva kao zajedništvo osoba u Kristu preko Njega duboko ponire u trojstveno zajedništvo. Prema Solovjevu, poziv je Crkve ponajviše u njejoj organizaciji, a to znači kako je posrijedi organizacija života Crkve, njene strukture, na način da trojstvena narav i karakter Crkve budu jasno vidljivi. Stoga je Crkva, do one mjere do koje predstavlja božansku/ljudsku stvarnost, pozvana u povijesti, a to znači, u stvorenome, organizirati život u skladu s Bogom. Naša je ljudska narav već otkupljena, preuzeta i poprimila svoje sinovsko stanje u Kristu. Naš se poziv stoga sastoji u prijanjanju, prihvaćajući tu činjenicu i usmjeravajući konkretnim gestama i mentalitetom zajedništva sinergiju svih. Trojstveni bi model ukratko bio konvergencija u sinergiji triju Osoba u tako cjelovitoj i posvemašnjoj mjeri te to zajedništvo bude zajedništvo savršene ljubavi i postane jedinstvena stvarnost, upravo kao što je Bog samo jedan. Ta sinergija omogućuje svakoj pojedinoj osobi Trojstva potpuno dioništvo u ostalima, dok je patrističko doba već dokazalo kako u božanskoj ekonomiji sve tri osobe imaju dioništvo u pojedinačnome činu bilo koje od božanskih osoba. Nema ekskluzivne afirmacije bilo koje od osoba; nema samopotvrđujućega "da", već je posrijedi uvijek zajednička sinergija, koja u istome činu potvrđuje (afirmira) **jedno kao zajedništvo svih triju**. Poziv je Crkve stoga organizirati ljudski život prema tome uzoru. Redovnički se život uključuje upravo u toj točki svojom pionirskom ulogom, kao proroštvo na koji način s ove strane objaviti budući život. Kako istom sada pokazati eshatološka vremena.

e. Ako se zajedno sa Solovjevom podsjetimo što je sveti Augustin rekao u svome traktatu o Presvetome Trojstvu, još ćemo jednom morati ponoviti kako je zajednička poveznica svega Duh Sveti. Bez Trojstvenoga života kakav nam biva posredovan po Duhu Svetome u Kristu, Trojstvo kao takvo nestaje. Nažalost, već i samo jedan pogled na teološke priručnike ovih godina pomaže nam uvidjeti kako je nešto pošlo ukrivo. Sveti Augustin kaže kako, baš kao što je bez pročišćenja uma i bez dioništva u Duhu Svetome nemoguće prepoznati Krista kao Gospodina, kao Sina Božjega te ostajemo na isključivo ljudskoj razini, jednako je tako bez pročišćenja i bez dioništva u životu Duha Svetoga nemoguće imati pristup poznavanju Trojstva. Radi toga se Trojstvo zamjenjuje mislima što dolaze iz empirijskoga svijeta i projiciraju na Boga, kao da bi nam one mogle reći nešto o Bogu, ili kao misli oslobođene tvari, onkraj tjelesne ravni te stoga kao metafizično uređenje koje bi moglo kazati nešto smisljeno o Bogu. Sveti Augustin kaže kako objema uređenjima nedostaje ista točka, a to je zajedništvo s Bogom.

f. To je u tolikoj mjeri točno te čak i iskustvo potvr-

đuje kako se zatvaramo upravo u organiziranje života u svijetu kakv jest *ovdje i sada*. I opet, vjerojatno, poradi reakcije klatna, gdje se u prošlosti božansko shvaćalo kao ideal što ga valja promišljati, s kasnijim pokušajima primijeniti to na život na moralističan način. Reakcija na to je sasvim sigurno sklonost kao organiziranju života na temelju kategorija i kriterijâ koji možda i jesu nadasve hvalevrijedno postavljeni, ali su to ipak isključivo unutar povijesnih odrednica. To je u tolikoj mjeri točno te je prijelaz iz povijesti ka vječnosti, ka eshatološkome, nerijetko bio u potpunosti zatvoren, zaboravljen, ili pak dokinut. Eshatologija je praktično nestala s našega obzorja, ali i poradi toga što je organizacija Crkve, ili našega redovničkoga života, provedena radikalno s imanentnim kriterijima, odnosno, s kulturnim, sociološkim, psihološkim kriterijima, do te mjere te bi prijelaz ka eshatološkome životu predstavljao toliko radikalnan korak da to postaje nezamislivo. Zid na stropu što smo ga izgradili s obzirom na živi dah postao je toliko uobičajen te niti ne pokušavamo prodrijeti kroza nj ili ga ukloniti, već projiciramo sami sebe preko ideologije visokih vrijednosti, te kao njihov odraz nastojimo organizirati život unutar te zatvorene prostorije. Organizacija našega života narušava nam viđenje poziva, što je već toliko bjelodano te smo se već nekoliko desetljeća zatvorili u ovdje i sada tako odlučno i potpuno te je eshatološki život u potpunosti iščezao s obzorja u tolikoj mjeri da je čak i sama vjera u uskrsnuće naših tijela i našega života praktično nestala, kao što statistični podaci u tom smislu uvelike pokazuju.

g. Jasno je kako se zvanje shvaćeno i življeno na taj način iscrpljuje u sterilnosti, odnosno, u nedostatku stvaralaštva. Takav način života ne može privlačiti, jer nas privući može jedino ono što je istinski živo; riječima svetoga Augustina - što je Kristovo čovječstvo bez njegovoga božanstva? Što je naše čovječstvo bez živoga daha, bez krsnoga uskrsnuća? Naše tijelo oživljuje duša, a dušu oživljuje Duh, no, ako se Duh ostavi po strani, duša je mrtva te su naše studije o duši zapravo studije o psihologiji smrti. A zajedništvo s Trojstvom je tada matematika beživotnih, neživih odnosa. Radi toga se događa toliko raspršenosti, kako bi se pronašlo makar nešto života, idući od jedne teorije do druge; od jedne metodologije do druge. I sve to samo kako bismo u konačnici dokazali kako su odnosi lišeni otkupljenja nerješivi. A u tom je slučaju onda bolje organizirati život bez stvarnih odnosa, a to znači, bez zajednice.

h. Pokušavamo život organizirati uz pomoć najviših vrijednosti što ih svijet oko nas s vremena na vrijeme nudi. To je u praksi prevladavajući trend redovničkoga života posljednjih desetljeća. Jednom su to socijalna pitanja, drugi puta feminizam, pa onda

emancipacija onih koji su različiti, homoseksualaca; drugi puta opet ekologija, itd. Posve je razumljivo kako će svijet juriti za vlastitim ideologijama, ali, žalostno je što se to može dogoditi i u redovničkome životu. Žalostno, osobito budući da i opet nedostatak onoga suštinskoga postaje bjelodan. Kako je moguće te nikada nismo naučili da su eticizam, moralizam i ideologizacija vjere tri najgora neprijatelja, prave i istinske rak-rane kršćanstva? Što su to vrijednosti nekoć rođene na polju Crkve životom kršćana otkupljenih u Kristu, pokretanih Duhom Svetim, te sada odjednom želimo planirati i živjeti izvan toga polja? Te su vrijednosti takvima postale jer posjeduju nutarnju snagu otvorenosti Duhu Svetome i Kristu. Ako odsječemo te dvije dimenzije, te vrijednosti postaju predmetom ideološke rasprave, i u konačnici nerijetko vode ka šizofreničnu ponašanje onih koji ih zastupaju.

i. Poziv Crkve – i nas, redovništva, nalazi se upravo u jezgri takvoga zvanja; sastoji se u stvaranju sve bolje i bolje kakvoće življenja. Stvaralaštvo u teološkome smislu znači dati životu bolju kakvoću no što ga je prije imao. A kakvoća se življenja mjeri sposobnošću nadilaženja smrti. Istinska kakvoća življenja jedino je ona koja se opire rđi smrti, propadanju što ga smrt sa sobom donosi. Svaki drugi vid stvaralaštva valja u teološkome smislu smatrati tlapnjom. Ta kakvoća življenja koja uspijeva pogledati smrti u leđa – jer ju je nasišla – tek je dioništvo po Kristu u božanskome zajedništvu koje je vječno. Jedino Božja ljubav objavljena u Kristu imala je toliku snagu te je On i nakon što je ubijen ustao i nastavlja ljubiti. Stvaralaštvo je, dakle, u organizaciji ljudskoga življenja u skladu sa životom Božjim. Stoga se ljudsko stvaralaštvo ne nalazi u savršenim, izvanjskim oblicima, ma koliko usavršeni oni mogli biti, jer se kakvoća življenja prepoznaje prema zajedništvu u ljubavi, a, kada se ljubav ispunja na pashalan način, svaki izvanjski oblik shvaćen kao uzor savršenstva podrazumijeva pogibao prometnuti se u idola, jer je, ako je istinski duhovan, redovito otvoren pashalnoj drami. No, posrijedi nije vanjsko, statično savršenstvo oblića. Vrhunska objava našega Boga nije savršen kip, već je to Kalvarija i otvoreni grob.

j. Uzmimo primjer iz umjetnosti. Krišćanska umjetnost, prema mišljenju Berdiaeva, nikada nije u formalnome smislu umjetnost savršenstva – to je svojstvo poganske umjetnosti, koja je zagledana u ovdje i sada te se obliće savršenosti uzima kao apsolutni uzor. Kršćani u svojoj umjetnosti očituju stanovitu krhkost, nedovršenost. Ponekad je bliža nelijeposti, budući da je ljudsko biće podložno grijehu, izdaji, smrti. Stoga je ono dovršeno i savršeno ne u formalnome smislu, već u spasonosnoj i stvaralačkoj dinamici koja se odvija između ljudskoga bića i Boga. Radi toga kršćan-

ska umjetnost nastoji prikazati ljudsko savršenstvo, potpunost koja postoji u božansko-ljudskoj dinamici, koja je spasonosna i preobrazbena. A ta je dinamika ispunjena u Kristu te se po Njemu nastavlja u Njegovoj Crkvi. Vrhunac je došao u vremenu koje vam je vrlo drago - Dante, Cimabue, Giotto, sveti Franjo. Doba tih ljudi nije se odlikovalo nekom vrstom filozofije estetike, već je teologija predstavljala estetiku i pravilo umjetnosti – vrlo kristološku – kao i liturgija. Stvaralaštvo svetoga Franje sadržano je upravo u tome, u pokazivanju kakvoće življenja koja je nadilazila sve druge koji su ga okruživali. On sebe otkriva otkupljenim od Krista te u svome vremenu i svome okružju nastoji pokazati kako živi slobodna osoba otkupljena u Kristu. To su kategorije i kriteriji što odlikuju stvaralaštvo kršćana. Ono se tada s pravom prepoznaje kao takvo upravo stoga što nema baš nikakve veze s ideologijama, s fanatizmom. Bosonogi Franjo pred Rimskim pastirom okruženim bogatstvom i raskoši ne baca kamen u Crkvu, već, stvarajući, objavljuje život otkupljenika. A otkupljenik nije otkupljenik, ako još uvijek ima potrebu nekoga ukloniti.

k. Doba koje je neposredno slijedilo nakon ovog netom opisana već otkriva jednu drugačiju vrstu umjetnosti. Umjesto zadržavanja ovako visoke razine vjere, duhovnosti i kulture, daleko je lakše pasti u napast preuzimanja poganskih uzora savršenstva i uvesti ih u Crkvu. Primjerice, Boticelli to otvoreno čini. Što se tada događa? Takva vrsta umjetnosti više nije duhovno djelotvorna, jer joj nedostaje božansko-ljudska dinamika, ono što se odvija između ljudskoga bića i Božje ljubavi koja ga ljubi i preobražava. Takva vrsta umjetnosti, lišena te dinamike, ne može objaviti otajstvo Boga i nas ljudi.

Štoviše, čak i ako formalno i dalje ostane redovnička te u skladu s redovničkim temama, ova vrsta umjetnosti predstavlja kulturne podatke što ih prenosi figurativna umjetnost, u kojoj, međutim, čovjek po samoj svojoj naravi nema apsolutnu potrebu za Bogom, za Njegovom ljubavlju, Njegovim spasenjem. Radi toga vjera polako postaje slučajna, opcionalna. Čovjek je se može osloboditi. Čovjek može postići savršenstvo, potpunost i ispunjenje po sebi. Jer, ta je ponuđena forma, kao takva preuzeta iz poganskoga svijeta, idealna forma, prema kojoj čovjek može biti potaknut, dok samodopadnost svakog osvojenog koraka u njemu snaži navodno stvaralaštvo.

l. Ako to uzmemo kao pozadinu i prisjetimo se evolucije nekih djela što ih je stvorilo redovništvo, naći ćemo se u iznenađujućoj podudarnosti. Većina apostolskih djela, bolnica, škola, itd., rođena je unutar te dinamike krhkoga ljudskoga bića, siromašna, bolesna, ranjena, neuka, ranjiva, itd. i spasonosna, blagotvorna

djelovanja što ga Bog vrši u nama. Možemo vidjeti kako malo-pomalo rad kao takav zauzima prvo mjesto, zajedno s oblikom rada te mjestom što ga taj oblik zauzima u društvu. Štoviše, vjera kao takva, pa i sam Bog, bivaju “ugurani” u sam taj rad i njemu podređeni. Bog, vjera, religija, duhovnost, podloženi su školi, u nju uključeni na skolastičan način. Poradi toga je uslijedila snažna reakcija protiv vjere, protiv Crkve, pa čak i protiv Krista. Škola posjeduje vlastitu metodologiju i disciplinarnu pristupe, koji su na kraju progutali vjerodostojnost, neprestano pripisujući sve veću i veću važnost važnosti doktrine u idealnu konceptualnu vidu te napose etičkome i moralnome vidu. Izgubivši tu suštinsku dimenziju jedinstva s Bogom te su ostale stvari postale ograničenjem, teretom, radi čega su mladi postali svjesniji nedostatka slobode, negoli ispunjenja osobe. Stoga se nastavila razvijati snažna averzija, kao i odbacivanje Crkve i kulture vezane uz kršćanski život, i sve je to postalo ne samo modni trend, već i neka vrsta psihološkog i kulturnog bijega. Neki su mislili kako je simpatije moguće povratiti zagovaranjem stanovitih pristupa, modelâ, modusâ te onih vrijednosti koje su bile prihvaćene izvan Crkve, ali nisu shvatili kako su samo nastavili padati u istu zamku: mjesto stvaranja kakvoće života objavljivanjem toga slobodna i otkupljena čovječstva u Kristu s nepreglednim obzorjima zajedništva, nastavili smo preuzimati modele i oblića svijeta, koji su sasvim sigurno stvarani u potpunome izostanku agapske dimenzije i kakvoće življenja shvaćene kao nadilaženje smrti. Do te mjere te ovi takozvani “suvremeniji” pristupi ne donose nikakve smislene rezultate. Naprotiv, vjerojatno se dogodilo upravo ono što je Nikolaj Berdiaev nadahnuto preorekao pred otprilike stoljeća, kada je, upozoravajući na taj izostanak stvaralaštva, na to zatvaranje u etičko-moralnu ravan vrijednosti, zavaravajući se kako bismo, čineći tako, mogli ući u dijalog s kulturnom većinom – dakle – s nevjernicima, rekao kako će to dovesti do srozavanja Crkvenih struktura, koje se, naprotiv, trebaju rukovoditi vjerom te zaufanom ljubavlju prema Bogu i čovjeku. On veli da, kada Crkva savršeno organizira svoje djelatnosti, predlažući forme maksimalnoga razvoja te napretka društvenoga i kulturnoga života, bit ćemo svjedoci velikoga i masovnoga napuštanja te iste Crkve. A Crkva, pogođena tim gubitkom vjernika, tada će dati sve od sebe kako bi svoje strukture dovela do još i većeg savršenstva, kako bi na bolji način reagirala na ono što ljudi vole. No, ljudi će mjesto toga ostati vani te će takvo ponašanje naprotiv Crkvu dovesti u vrlo snažan sukob sa društvom. Berdiaev vidi taj sukob jednostavno kao posljedicu činjenice što će civilna društva i dalje napredovati, i činiti ono što je prije činila Crkva, a sada to može činiti i civilno društvo, koje će međutim u svemu tome željeti izbjeći prevlast Crkve, jer će to

doživjeti kao nešto što je pitanje isključivo kulturne, gospodarske i društvene moći. Stoga je posrijedi sukob dviju sila na istome terenu. Nadam se kako je jasno da se pogrješka, odnosno, zamka, nalazi u činjenici što se oblik savršenstva kulturnog i društvenog života što ga je Crkva stvorila više nije temeljio na prisustvu Božjeg otajstva i otajstva čovjeka, već na humanističkoj kulturi po sebi, na koju smo, u različitim oblicima, te s različitim metodologijama i pristupima, primijenili vjerski modus. Budući da su ljudi oduvijek takav svijet vjere doživljavali kao nepotrebnu igru, svijet je stvorio jednake oblike, samo oslobođene religioznosti.

m. Stoga se pitanje formacije danas uglavnom sastoji u ponovnu otkrivanju temeljâ, suštinskih dimenzija naše vjere, prije svega putem ponovna otkrivanja krsnoga života. Posrijedi je pitanje ponovna buđenja mudrosnoga spomena Crkve, različitih vjerskih Redova, kako bismo mogli prispijeti ka istinskome povratku k jedinstvu s Bogom, životu u Kristu. Veliko otvoreno pitanje na području trajne formacije jest na koji način jasno pokazati otkupljeno čovječanstvo i svoju vlastitu osobu kao posinjene u Kristu. Otvoreno je pitanje na koji način mi, kao zajednica, možemo organizirati život i rad u svijetu, kako bismo učinili vidljivim slobodno prianjanje uz Boga i zajedništvo s Njime, s drugima, s čitavim svijetom. Otvoreno je pitanje preobrazba svijeta i povijesti, ne u skladu s nečijom ideologijom, već u skladu s tijelom Kristovim. Ako shvatimo stvaralaštvo u najvjerodostojnijem smislu te riječi, u tome leži stvarni izazov.

n. Ako želimo Bogu odgovoriti, smatram kako će nam prije svega biti potrebna odvažnost preispitivanja nekih pristupa, nekih puteva misli, kojima smo prolazili u posljednje vrijeme. Pritom ne mislim na 20. stoljeće, već daleko prije toga, te ponovno ponuditi način razmišljanja većma vjerodostojno kršćanski, euharistijski, obilježen zajedništvom, simboličan. Odvažnost je potrebna za razvoj kontemplativnog i simboličkog mentaliteta kadra razmatrati cjelinu, a da mu pritom ne promaknu niti pojedinosti. Pristup koji uključuje, a ne isključuje. Euharistijski kontemplativni mentalitet, u kojemu je moguće trajno iskustvo toga da smo tijelo Kristovo, oživljeno Njegovom krvi te stoga naš život može biti stvaralački i slobodan od samoga sebe, jer je siguran u smislu što nije vezan uz našu krv, već uz Krv Kristovu. A ta nas sigurnost življenja onda oslobađa od brige o sebi i upravlja ka agapičnoj i milosrdnoj otvorenosti prema svijetu. Redovnički se život današnjice mora osloboditi sebične i narcisoidne tjeskobe neprestane brige o sebi. A ljubav prema čovjeku, prema grješniku, treba biti oslobođena. Jednako tako i formacija, odnosno, formacija treba iznad svega biti usmjerena ka postizanju susreta sa Spasiteljem, a potom ka unaprijeđenju stvaralaštva.

ANDRÉS STANOVNIK

Sveti Franjo, slika formacije: franjevačka formacija kao nasljedovanje stopa Kristovih

Uvod

Formacija je oduvijek bila teška i zahtjevna zadaća, kako na osobnoj, tako i na razini zajednice. Posebno danas, kada smo suočeni s naročitom pogibli ogromnih promjena što pogađaju našu kulturu. Ne postoji više jedinstveno viđenje svijeta, osobe, i Boga, koje je nekoć usmjeravalo svakodnevlje. Sada su osobni razvoj, sloboda i razlozi za življenje, vlastita odgovornost pojedinca te se više ne prenose predajom, kao što je to nekoć bilo¹.

Temeljno je pitanje svakoga vremena — a našega na osobito izrazit način — je li pojedinac samodostatan, ili mu je potrebna “izvanjska pomoć.” Odgovor vjere je jasan. Radi toga ovo promišljanje predstavlja svetoga Franju kao sliku (uzor) formacije, budući da on nadahnjuje konkretan put nasljedovanja Krista. No, formacija je suočena s izazovom što učiniti kako bi osoba u početnoj i trajnoj formaciji bila spremna u potpunosti se posvetiti tome putovanju nasljedovanja Krista i ne pasti u napast prilagođavanja formacije vlastitim željama.

Otajstvo Utjelovljenja drastično mijenja čovjekov rad na “samo-razvoju”, suštinski mijenjajući sve njegove planove. Od Utjelovljenja nadalje, nije više čovjek taj koji traži Boga, već sada Bog traži čovjeka. Nije posrijedi toliko otkriti kako do Njega doprijeti, koliko dopustiti Njemu doprijeti do nas; nije više stvar u tome da mi sami činimo, pa čak niti slijedimo Njega, koliko u tome dopustiti da se dogodi, pustiti se biti privučenima k Njemu. Čovjek nije kadar — kako je papa nedavno rekao — dokraja shvatiti sebe i svijet bez Isusa Krista, koji jedini čovjeku otkriva njegovo istinsko dostojanstvo, njegov poziv, njegovu konačnu sudbinu te otvara srce čvrstoj i postojanoj nadi². Radi toga, “svi moramo započeti iznova, i to, započeti s Kristom,”³ kako nas je Ivan Pavao II sjajno podsjetio na pragu novoga tisućljeća.

¹ Celam, Documento de Síntesis, Bogotá, 2006.

² Benedikt XVI, *Nagovor profesorima papinskih sveučilišta Rima*, Rim, 19. 11 2009.

³ Usp. Ivan Pavao II, *Novo Millennio ineunte*, nn. 28-29.

Sva je kršćanska formacija upravljena prema Isusu, Učitelju, koji je osobno formirao svoje apostole i učenike. On nam Sam pruža metodologiju: “Dođite i vidjet ćete” (Iv 1,39), “Ja sam Put i Istina i Život (Iv 14,6). S nepogrješivom strpljivošću i mudrošću, Isus je sve pozivao neka Ga slijede. On je nadležnima za formaciju pokazao put⁴. Franjo Asiški dokazao je kako je dobro naučio, kada je na samrtni rekao braći: “Ja sam svoje učinio; neka vam Krist pokaže što je na vama.”⁵ Riječima “Ja sam svoje učinio,” Franjin život otkriva Krista, siromašna i ponizna. Franjo je postao Njegovom slikom, pokazavši nam kako Mu dopustiti neka nas On uči.

Susret s Kristom i nasljedovanje Krista stavljaju nas prije svega u izravan odnos s Njime. To je oduvijek bio veliki izazov kršćanske formacije. Izazov se ne sastoji toliko u tome koliko programi mogu poučiti — uza svo dužno poštovanje — već više u dovođenju kandidata do toga susreta. Kršćanska se formacija sastoji u pružanju osobi uvjeta za otvaranje Kristu i susret s Kristom, koji je izvorom te koji osmišljava svaki ljudski odnos. Franjevačka formacija mora biti škola u kojoj učimo započeti iznova, uvijek započinjući s Kristom. Ako želimo započeti s Njime, trebamo Ga pronaći, učiti od Njega kako Ga nasljedovati. Franjo je to uspio iznimno dobro, te nas bodri.

1.Sveti Franjo, slika (uzor) formacije

Suvremena kultura uvelike vrednuje osobu, njenu savjest i iskustvo, njenu potragu za smislom i onostranošću. Takva je osoba na biskupskoj konferenciji u Aparecidi u Brazilu prepoznata kao učenik Isusa Krista, s poslanjem donošenja života našim narodima⁶. Taj naglasak stavljen na vrijednost osobe otvara jedan novi svijet, osobito kada uvažimo kako je Utjelovljena Riječ rođena u štalici, siromašna i ponizna.⁷ U tom je smislu sveti Franjo Asiški slika (uzor) formacije, pokazujući nam osnove ljudskoga i kršćanskoga života.

Jedan od pozitivnih vidova kulturne promjene koje smo svjedoci jest uvažavanje temeljne vrijednosti osobe. Ljudi više ne vjeruju velikim ideologijama, ali su ti isti ljudi krhki te gaje duboku nostalgiju prema odnosima većma obilježenima trajnošću. Jednostavnost, slabost i malenost doživljavaju se kao

vrijednosti. Vrijednost osobe, u svoj svojoj dubini, otvara je ka novome i jedinstvenome iskustvu susretanja Krista kao najljepšemu daru što ga itko može primiti⁸. Franjo, slobodan te pouzdajući se posvema u Onoga Koji se za nj dokraja predao⁹, živio je taj susret naročito intenzivno. Taj susret ispunja duboku potrebu ljudskoga srca za sigurnošću i radošću, ne kao sebičnom težnjom za osobnom dobrobiti, već kao iskustvom koje ga nadahnjuje pokazati svoju ljubav na djelu¹⁰.

Ovo nije niti vrijeme niti mjesto za zaustaviti se i razmotriti razvoj osobnoga rasta što ga je Franjo Asiški proživio od svojega pada, ognjice, i mraka koji je uslijedio nakon njegovih snova o veličini, pa sve do njegova izvanredna iskustva mističnoga sjedinjenja na La Verni, prolaženjem kroz duga razdoblja osluškivanja i poslušnosti Riječi Božjoj, grleći gubavce, ponizno služeći braći, živeći snažnu pobožnost prema Euharistiji, kao i poslušnost prema Svetoj Majci Crkvi. Svejedno se čini hvalevrijednim osvrnuti se na neke trenutke njegova života koji ostavljaju dubok dojam ne samo na kandidate koji žele početi nasljedovati Franju, kao niti samo na one koji su u početnoj formaciji, već i na čitavo bratstvo (zajednicu).

Budući da je Franjo Asiški iskreno tragao, nije bio zadovoljan odgovorima za koje bi ponekad shvatio kako ih je zapravo sam dao. Susret mu je omogućio spoznati pravi odgovor, što mu je nedvojbeno promijenilo život. Dao se usmjeriti od onoga kojega je doživio kao Sve Dobro i Svako Dobro¹¹ te je svoje putovanje završio još uvijek sazrijevajući u tome susretu. Taj je čovjek, koji je molio za milost življenja u skladu

⁴ Usp. Aparecida, *Documento Conclusivo*, n. 276.

⁵ Usp. *2Cel* 214.

⁶ Krilatica konferencije u Aparecidi: “Učenici i misionari Isusa Krista, da naši narodi u Njemu život imaju” – “Ja sam Put i Istina i Život” (Iv 14,6).

⁷ Aparecida, n. 52.

⁸ Usp. Aparecida, n. 29.

⁹ Usp. *LtOrd* 29.

¹⁰ Usp. *Adm* 9,4.

¹¹ Usp. *ER* 23,9.

sa Svetim Evanđeljem, shvatio - riječima Benedikta XVI - kako "Biti kršćaninom nije posljedica etičnoga izbora, niti pak neke uzvišene zamisli, već susreta s događajem, sa osobom, koji životu daje novo obzorje i odlučujući smjer."¹² Jedan od vidova razvoja Franjina zvanja, zahvaljujući kojemu ga lakše možemo doživjeti kao uzor formacije, jest njegovo osobno iskustvo odnosa s Isusom Kristom; odnosa koji se snažno ističe svojom radikalnošću, potpunom, i djelotvornošću (plodovima).

Njegov je odnos s Isusom Kristom preobrazio Franjino čitavo postojanje i ispunio sva njegova nadanja. Toma Čelanski to ovako opisuje: "Njegov je najuzvišeniji cilj, najveća želja i najsnažnija nakana, bilo slušanje Svetoga Evanđelja u svemu i po svemu, nasljedovanje nauka Gospodina Isusa Krista i hodanje tragom stopa Njegovih u potpunosti, sa svom budnošću i revnošću, sa svom željom njegove duše i svim žarom njegova srca. Franjo bi redovitim razmatranjima prizivao u pamet riječi Kristove i promišljao Njegova djela s najvećom mogućom pozornošću. Štoviše, poniznost Utjelovljenja i ljubav Muke toliko su potpuno zaokupljali njegovo sjećanje te gotovo da i nije želio misliti o ičemu drugome."¹³ U *Testamentu (Oporuci)* vratio se tome temeljnome i konačnome iskustvu. Ondje opisuje kako je živio svoj susret s Gospodinom te daje smjernice onima koji žele nasljedovati Krista.

To nam iskustvo pomaže shvatiti Franjinu slobodu i radikalnost njegova predanja: "Ništa od svoga ne zadržavajte za sebe, kako bi vas Onaj Koji se za vas potpuno predaje mogao potpuno i primiti!"¹⁴ Ne zadržavati ništa za sebe otvara put ka istinskoj poslušnosti i posvemašnjoj duhovnoj slobodi. Suprotno tome, uzdržavati se narušava slobodu i narušava zvanje. Cilj formacije mora biti navikavanje mladih služiti se slobodom, kako bi njihov život bio potpuno sebedarje.

Na konferenciji u Aparecidi, papa je postavio pitanje bi li prvenstvo vjere u Krista i život "u Njemu" možda mogao biti shvaćen kao let naslijepo u vjerski individualizam, zanemarivanje žurnih zahtjeva velikih problema, i bijeg od stvarnosti u duhovni svijet. U pozadini se nalazi briga oko izbjegavanja otuđenja. Postoji li itko tko je radio u formaciji, a nije koristio stvarnost kao temeljno poimanje u postupku formacije? Obično se kaže: "Valja započeti od stvarnosti." No, kada započnemo sa stvarnošću, moramo se upitati što je istinski "stvarno", te od koje bismo to pouzdane "stvarnosti" trebali krenuti. Postoji vrlo suptilna

napast svođenja stvarnosti na sredstvo u službi našega vlastitoga stvaralaštva, pojavnosti, nečega što je Franjo Asiški oplakivao kao izbljvak/?! vlastite volje¹⁵.

U najvećoj mogućoj mjeri "stvaran" vid Franjina života bila je činjenica što mu je Gospodin dopustio započeti život pokore i poveo ga među gubavce. Prva je "stvarnost," "najstvarnija" od svih; ono što nas preduhitruje i veće je od nas, Gospodin, koji djeluje. On je taj koji dopušta, započimlje, vodi¹⁶. Drugim riječima, približava nas Duhu Gospodnjemu i Njegovu Svetome djelovanju, onomu za čim valja težiti ponad svega ostaloga¹⁷. Počam od te stvarnosti, sve se ostalo može uvidjeti i razabrati. To zahtijeva čin vjere, "ne" izrečeno svođenju stvarnosti na empirijske, puko znanstvene rezultate, kao i prekomjernu pouzdanju u introspekcijske djelatnosti što obećavaju hitre rezultate. Jedino beskonačnost ispunjava naše zvanje¹⁸, a beskonačnost ide ispred nas te zahvaljujući tome "dopušta, započimlje i vodi," što je Franjo uvidio tako radikalnim realizmom te je to njega i njegove sudrugove navelo posvetiti čitave živote nasljedovanju toga puta. Isus Krist jest Put koji ide ispred nas, koji nas čini istinitima, i daje nam život.

Jasnoća Franjina formacijskoga procesa iznenađuje: Gospodin mi dopusti/!/, On mi dade, i On me povede. Počam od objave Isusa kao "Put," naviještati nam je kako postoji Put, i kako je taj Put Isus Krist, i kako naš Put nije krivudav te se ne daje biti "poigravan valovljenjem i zavoden svakojakim učenjem" poput mode, koja napoljetku samo nameće "sebe i svoje hirove".¹⁹

Istina jest kako svatko mora proći svoj put i kako je taj put neponovljiv te nosi nepogrešiv pečat osobne povijesti. No, to ne znači kako se put iznova izmišlja na svakome koraku i kako ga se gradi primjenom određenih metoda, niti pak kako ga se opravdava jednostavnim konsenzusom, ili opet proizvoljnim nametanjem. Središte gravitacije kršćanskoga postupka formacije jest susret sa živom osobom Isusa Krista. On je taj postupak. On nadahnjuje onaj oblik evanđeoskoga življenja što su ga Franjo i njegova braća živjeli u službi Crkvi i svijetu. Taj je oblik evanđeoskoga života odgovor na nadahnuće Svevišnjega; Njegova je inicijativa i Njegovo je djelo. Stoga onaj tko želi prigriliti taj život mora biti nošen "božanskim nadahnućem," kadar zanijekati vlastitu volju, odustati od svoga plana, odlučiti živjeti u poslušnosti, u službi gubavcima te bez ikakve osobne imovine²⁰.

¹⁵ Usp. *Adm* 3:10.

¹⁶ Usp. *Testament*, 1-2.

¹⁷ Usp. *LR* 10:8.

¹⁸ Ratzinger J., *La Iglesia, Una comunidad siempre en camino*, Ed. San Pablo, 2005., str. 131.

¹⁹ Ratzinger J., *Pro eligendo Pontifice*, homilija za 18. travnja, 2005.

¹² Benedikt XVI, *Deus Caritas est*, n. 1.

¹³ *ICel* 84.

¹⁴ *LtOrd* 29.

Kršćanska metoda Franje Asiškoga

Kasnije(?) Pravilo započinje riječima: “U ime Gospodinovo! Započinje Život Male braće. Pravilo i Život Male braće jesu sljedeći: obdržavati Sveto Evanđelje Gospodina našega Isusa Krista...” Želio bih istaknuti kako život franjevca uvijek započinje “u ime Gospodinovo!”, što znači, poradi Njega, a ne našom inicijativom. Putovanje kršćanske formacije mora započeti s Kristom i trajno se vraćati Njemu, koji je sve dobro, najviše dobro, potpuno dobro, Isus Krist, naš Gospodin, koji se “predao za nas uzvišenom (najvećom) i neopisivom ljubavlju,” te nas činjenica kako smo ljubljeni od Njega ispunja onom radošću koju nam nitko i ništa ne može oduzeti. To započinjanje uvijek iznova “u ime Gospodinovo,”²¹ “za Njega, s Njime i u Njemu,” u prekrasnoj euharistijskoj izjavi vjere i ljubavi, sve nas više i više vezuje uz Krista, kako bismo vidjeli, sudili, i djelovali poput Njega.

Stoga nasljedovanje Krista mora uvijek započeti kontemplacijom. Ako ne uspijemo dobro “vidjeti” od početka, malo je vjerojatno kako ćemo krenuti u ispravnome pravcu. Stoga prve “formacijske vježbe” moraju kandidata navesti na strah i trepet kada se nađe stajati u prisustvu takve “čudesne dobrohotnosti,” kako bi napustio sebe i čvrsto prionuo uza Gospodina. Kada nam Franjo daje malko zaviriti u to iskustvo, odaje dojam kako ne nalazi riječi kako bi izrazio neizrecivo: “Neka svakoga obuzme strah, neka cijeli svijet zadrhti, i neka se nebesa uzraduju, kada je Krist, Sin Boga živoga, prisutan na oltaru u rukama svećenika! Kakve li divne uzvišenosti i začudna dostojanstva! O uzvišena poniznosti! O ponizna uzvišenosti! Gospodar svemira, Bog i Sin Božji, toliko Se ponizuje te se radi našega spasenja skriva pod običnim komadićem kruha. Braćo, pogledajte Božju poniznost i izlijte srca pred Njim! Ponizite se, kako biste pred Njim bili uzvišeni! Ništa od svoga ne zadržite za sebe, kako bi vas On, koji se dokraja predaje za vas, mogao u potpunosti primiti.”²²

Nije moguće započeti tako što se već ništa od svoga ne zadržava za sebe, promatrajući Njega koji Se potpuno daje. Formacija - osobito ona početna - budući da stvara obrazac za ubuduće, trebala bi polagati veliku pozornost na ovo. Prisvajanje pokazuje danas svoje lice — kao što je to oduvijek i bilo — u različitim oblicima u kojima se događa ovisnost: od prinudna

služenja sredstvima komunikacije, do razbibrige što je nude virtualna prijateljstva i omiljeni načini osobna ispunjenja, uključujući tu i apostolate koji ponekad služe kao “trofeji” osobne afirmacije te nutarnji život koji bježi od napetosti što dolaze od izlaženja nakraj s drugima. U svim tim prilikama, postupak formacije biva ugrožen. Razumije se, nije dovoljno tek potisnuti ovisnosti, jer će ih prije ili kasnije prisila što leži u njihovoj pozadini nastojati zamijeniti.

Iskustvo Franje Asiškoga u susretu s Isusom Kristom siromašnim i rassetim pomaže nam ovladati situacijom: samo On čovjeka može osloboditi od njegovih ovisnosti i pomoći mu u prijelazu od ovisnosti ka predanju. Razvodnili bismo kršćanstvo u moralnost, kada ne bi bilo jasno kako *kerygma* nadilazi sve što smo kadri učiniti sami²³. Jedino potpuno predanje Njemu može ispuniti najdublje težnje ljudskoga srca. Umijeće formacije, odnosno, onoga koji formira, nalazi se u tome da svoju braću dovede do toga susreta, gdje je onaj tko preuzima inicijativu i obavlja posao Duh Gospodnji. On je oblikovatelj te mu moramo dopustiti slobodno se koristiti dlijetom, kako bi se oslobodio otpada i oslobodio sliku Božju u svakome. Kandidat mora izaći iz sebe i upoznati se s Duhom Božjim i Njegovim svetim djelovanjem; naučiti kako dopustiti Duhu neka ga oblikuje; primiti pomoć kako bi izašao, upozoravajući ga pritom na pogibli rastresanja bezličnim i prijetvornim introspekcijama koje beskonačno vrludaju i nikada nikamo ne stižu. Potrebno ga je naučiti žrtvovati sebe, ništa za sebe ne zadržati, slobodno se darovati, trpjeti za druge i s drugima.

Ključni je element franjevačke formacije dovesti k Gospodinu brata koji želi poprimiti takav život. Mjesto susreta s Njime jest beskonačno, čak i onkraj ovoga života. Da biste ušli, morate biti pozvani. Zapravo, ne postoji ništa što biste mogli učiniti kako biste “stekli” ulazak. Prvi je uvjet za započinjanje postupka formacije iskusiti dar poziva, tome se pozivu iznenaditi, biti svjestan kako ga ne možemo zaslužiti; biti svjestan konačnosti svega ljudskoga, kao i novoga rođenja. Kako veli sveti Pavao: “Živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist” Franjo dolazi do te spoznaje u snovima i u molitvenu bdijenju: što želiš da učinim?²⁴ Na putu za Damask, Uskrslu Pavlu jednostavno veli neka učini kao što On kaže, dok pred križem svetoga Damjana Franjo prima poziv popraviti Gospodinovu kuću.

²⁰ Usp. Konferencija ministara generala prvoga franjevačkoga reda i TOR, *The Identity of the Franciscan Order at the Time of Its Founding*, Rime., 1999., str. 13.

²¹ 1Cel 87.

²² LtOrd 26-29.

²³ Ratzinger J., *La Iglesia, una comunidad siempre en camino*, Ed. San Pablo, 2005., str. 175.

²⁴ L3C, 6.

Dajte se formirati, nemojte formirati sebe.

Postoji nova svijest koja ništa ne smatra svojim i ništa za sebe ne zadržava. Čitav je život usmjeren ka služenju Bogu. Toma Čelanski daje prekrasan opis početaka Franjina obraćenja: "Prvo djelo što ga je blaženi Franjo izvršio, oslobodivši se oca usmjeren samo na tijelo, bila je gradnja kuće Božje. Nije pokušao izgraditi novu, već je popravio staru, obnovio postojeću. Nije srušio temelje, već je na njima gradio, uvijek pridržavajući Kristu njegovo pravo, iako toga nesvjestan, jer "nitko ne može postaviti drugoga temelja osim onoga koji je postavljen, a taj je Isus Krist (1 Kor 3,11)."²⁵ Slobodno ponovno pročitajmo ovaj tekst: Prvo djelo što ga je Franjo izvršio, bila je gradnja kuće Božje; počeo je slušati i poslušao zapovijed. Nije započeo osobnim projektom te nije išao za vlastitim ispunjenjem, već se stavio u službu Gospodinova djela. Franjo ispravno započinje, odlučan kako će služiti Gospodinovu djelu. Znade kako zamisao nije došla od njega te stoga ne pokušava izgraditi novu kuću, niti pak ruši temelje; budući da nema iluzija o tome da bi bio vlasnik, jasno uviđa kako je jedini temelj Isus Krist, s čijom milošću Franjo drage volje surađuje.

Milost poslušnosti prvotni je znak vjerodostojnosti poziva. Govorimo o evanđeoskoj poslušnosti, dakle – o bezuvjetnoj poslušnosti, koja jedina može otvoriti put ka susretu. Ta se poslušnost odlikuje radošću i vedrinom – dvama znakovima koji prate svjedoke Uskrsnuća. To je jedina poslušnost koja stvara istinsko bratstvo u Gospodinu. On je taj koji nam je dao braću. Bratstvo je Božje djelo, a ne naše; ono nije plod rasprava, dogovorâ, niti odluka. Bratstvo je dar Božji; ono je Njegovo djelo. "Nakon što mi je Gospodin dao braću (...) Svevišnji mi je objavio kako trebam živjeti prema obliku/?/ Svetoga Evanđelja, a papa mi je to potvrdio."²⁶ Parametri te poslušnosti ne uspostavljaju se putem dijaloga, već putem slobodna i potpuna prihvaćanja; njeno mjerilo nije razumnost, već ludost križa. Dijalog i razumnost ne proturječe poslušnosti, već su joj podređeni.

Franjo je dopustio neka ga Isus nosi. To je iskustvo vjere sažeto u retcima 1 do 13 njegova *Testamenta (Oporuke)*, gdje donosi suštinske točke puta formacije kršćanskoga učenja. Prije svega, "Gospodin dade meni, bratu Franji, tako početi vršiti pokoru..." Sve

počinje s Njime; te kasnije, "Sam me Gospodin povede..." Gospodin je taj koji sve čini. On je taj koji započinje, kao i onaj koji vodi. Nema ničega čudnoga u tome što se Franjo, sjetivši se kako ga je Gospodin poveo među gubavce, smjesta prisjeća molitve klanjanja: "Klanjamo Ti se, Gospodine Isuse Kriste (...) jer si po Svojem svetom Križu otkupio svijet." To nas spominjanje svetoga Križa smjesta navodi pomisliti na Isusa Krista, siromašna i raspeta, s kojim se Franjo poistovjećuje do te mjere te govori kako u ovome svijetu ne vidi preuzvišenoga Sina Božjega u tijelu, osim u Njegovu presvetome Tijelu i Njegovoj Predragocjenoj krvi. Franjo vidi stvarnost sa stajališta Božjega, očima siromašnoga i raspetoga Krista.

Molitva "Klanjamo ti se..." nije stvar nekog uzvišenog vjerskog osjećaja udaljenog od stvarnosti. Naprotiv, klanjanje ga navodi na poslušnost Gospodinu, koji ide pred njim i vodi ga. Stoga je poslušnost dopuštanja neka ga on pokrene znak zvanja, poziva. Franjo ne otkriva gubavca, niti nadilaženje prirodne odbojnosti prema toj bolesti može upisati sebi u zasluge. Gospodin je taj koji ga vodi među gubavce i iskazuje im milosrđe. Franjo sluša, i ponizno se daje voditi. Upravo to njegovo prepuštanje vodstvu Duha Svetoga omogućuje mu iskusiti kako se ono što se činilo gorkim pretvara u slatkoću duše i tijela. Iskustvo križa uvijek prethodi uskrsnuću.

Govoreći o središnjosti Isusa Krista u životu vjernika, papa je dao pouku²⁷ o susretanju Njega i onome što iz toga proizlazi, odražavajući Franjin vlastiti susret s Kristom. Sveti je Otac rekao kako bi nas "vjera trebala držati u stalnome stanju poniznosti pred Bogom; štoviše, klanjanja Njemu i Njegova slavljenja". Sve što kao kršćani jesmo, dugujemo Njemu i Njegovoj milosti. Budući da ništa i nitko ne može zauzeti Njegovo mjesto, bitno je da nikome drugome ne iskažemo čast koju iskazujemo Njemu. Niti jedan idol ne smije zagaditi naš duhovni svijet, jer ćemo, u protivnome, mjesto uživanja slobode, pasti natrag u neku vrstu ponižavajućega ropstva. Ove nas riječi podsjećaju na *Pozdrav krjepostima*, koji se odnosi na poniznost, poslušnost i kontemplaciju: "Sveta Poniznost posramljuje oholost, sve ljude koji su u svijetu i sve što jest u svijetu. (...) Sveta Poniznost posramljuje svaku tjelesnu i putenu želju, tjera umrtvljeno tijelo na poslušnost Duhu i poslušnost bratu..."²⁸ Jednako tako, čisti su srcem oni koji nikada ne prestaju gledati, čistim srcem i duhom, Gospodina Boga, živoga i istinitoga, i diviti mu se.²⁹

²⁷ BENEDIKT XVI, *Catechesis del miércoles 8 de noviembre de 2006 sobre "La centralidad de Jesucristo"*.

²⁸ Usp. *SalV* 12.14.15.

²⁹ Usp. *Adm* 16.

²⁵ Usp. *ICel*, 18.

²⁶ Usp. *Testament*, 14-15.

Postupak franjevačke formacije započinje razmatranjem Trojstvenoga otajstva potpunoga jedinstva i sebedarja. U poniznosti Utjelovljenja Sina Božjega, Trojstvo ništa ne zadržava za sebe, već se izljuje u ljubavi, dokraja. Razmatranje toga otajstva trebalo bi voditi ka postupnome napuštanju sebe i čvršćemu prijanjanju uz Isusa Krista, siromašnoga i raspetoga. Franjin unutarnji rast nema ništa s ikakvom sentimentalnom duhovnošću, lišenom tijela. Naprotiv, on je iznimno realističan, jer stvara duboke promjene u osobnim odnosima i služenju materijalnim stvarima. Njegova jedinstvenost i snaga proizlaze iz susreta s Kristom, koji stubokom mijenja način na koji osoba doživljava svakodnevlje.

Zaključak

Postupak franjevačke formacije nije usredotočen na osobu koja se nalazi u formaciji. Naprotiv, njegovo je polazište redovito poslušnost Gospodinovoj inicijativi; Gospodin je taj koji podaruje, započinje i vodi³⁰ u čitavome postupku. Kao što smo rekli na početku, sam Krist daje nam metodu kojom se služio u formaciji svojih prvih učenika: "Dođite i vidjet ćete" (Iv 1,39)³¹. Gospodinov je prijedlog neka vidimo i iskusimo zajedno s Njime. On ne kaže "pođite," već "dođite": On je glavni akter. U Njegovoj nazočnosti, jedino što Franjo doživljava kao svoje su njegovi poroci i grijesi³², poput slučaja kada mu je bilo tako gorko vidjeti gubavce. Daje se voditi od onoga koji mu je dao početi. U tome je smislu bjelodano koliko su poslušnost i poniznost važne u nasljedovanju Krista. Najvažniji je vid toga postupka nedvojbeno susret s Kristom.

Poći ispred Krista i dopustiti mu neka daje, započinje, i vodi, zahtijeva nastavljanje osluškivanja žive Riječi koja preispituje, usmjerava i oblikuje život osobe, gdje se Učitelj objavljuje te odgaja srce i um. Ondje vjera zori, učeći vidjeti stvarnost i događaje očima samoga Boga, sve dok spoznamo misao Kristovu (usp. 1 Kor 2,16)³³. To osluškivanje treba nas privesti ka poslušnosti Duhu Gospodnjemu, koji nas odvodi 'među gubavce' i daje da raste vjera u Crkvu (mjesne crkve i svećenike), kako ne bismo propovijedali protiv njihove volje te u ovome svijetu vidjeli išta drugo doli svevišnjega Sina Božjega u Njegovu Presvetome Tijelu i Predragocjenoj Krvi.³⁴ Franjevačka formacija

nije pitanje traženja apstraktnih krjeposti, već osoba koja nas pozivlje na dioništvo, Onaj kojega Franjo zove "poniznost Božja." Razmatranje te uzimanje dioništva u Kristovoj poniznosti-siromaštvu-ljubavi, koji su zasjali u Utjelovljenju-Muci-Euharistiji. Klara očituje jednaku žarku vjeru i slatkoću razmatranja, preko slike ogleдалa Krista Raspetoga.³⁵ Drugi najvažniji vid toga postupka franjevačke formacije jest središnjost Riječi i Euharistije, slušane i slavljene Crkvenim duhom.

Treći i četvrti vid su odlučivanje za siromašne i stavljanje brata na prvo mjesto. Franjino nasljedovanje Krista, koje nadahnjuje postupak franjevačke formacije, rađa se iz ljubavi i vodi ka ljubavi. Onaj tko se osjeti voljenim, uzvraća ljubavlju. Razmatra Utjelovljenu Riječ koja je Sebe učinila našim bratom kako bi nas pretvorila u sinove Oca te jednostavno želi živjeti kako je Isus živio i želi da tako žive i njegova braća. Ljubav Krista Raspetoga ispunjala ga je takvim žarom te je gorio biti posvema i u cijelosti poput Krista. Franjevačka formacija mora poticati često i dugo vrijeme provedeno s Gospodinom, kako bi se vidjelo, kako bi se razmatralo te kako bi se učilo od Njega gorjeti u ognju ljubavi, temelju bratstva i izvoru služenja kao mala braća i sluge sviju³⁶.

Corrientes, 8. prosinca 2009.

blagdan Bezgrješnoga Začeca Presvete Djevice Marije

Andres Stanovnik OFM Cap
nadbiskup Corrientesa

³⁰ Usp. *Testamento*, 1-2.

³¹ Usp. *Aparecida*, n. 276.

³² Usp. *ER* 17,7

³³ Usp. CIVCSVA, *Caminar desde Cristo*, n. 24; *Novo Millenio ineunte*, n. 39.

³⁴ Cf. *Testament*, 6-10.

³⁵ "Sequela de Cristo" in *Dizionario Franceseano*, Ed. Messagero di Padova, p. 2307-2308.

³⁶ Cf. *2LtF* 47

PISMO SVEĆENICIMA PRIGODOM HODOČAŠĆA U ZAGREB O 50. OBLJETNICI SMRTI BL. ALOJZIJA STEPINCA

Predraga braćo!

Sveti Otac, papa Benedikt XVI., na svetkovinu Presvetoga Srca Isusova, 19. lipnja 2009. godine, proglasio je svećeničku godinu i to prigodom 150. obljetnice smrti sv. Ivana Marije Vianneya, arškoga župnika i zaštitnika svih župnika.

Slavljenje svećeničke godine ponajprije je poziv na duboku zahvalnost Gospodinu Bogu za sve svećenike koji danas djeluju u Domovini i inozemstvu, za one koji zbog starosti ili bolesti nisu više u aktivnoj pastoralnoj službi kao i za sve one koji su preselili u vječnost potrošivši život u služenju Bogu i Crkvi.

Dok u svećeničkoj godini pred očima imamo izniman lik svetoga Župnika arškoga, mi Hrvati, ohrabreni i nošeni višestoljetnom vjernošću Bogu i Crkvi, ponosno se i radosno sjećamo svetačkih likova iz naše bliže i daljnje prošlosti. Među njima posebnim sjajem svijetli lik bl. Alojzija Stepinca, mučenika. On je neustrašivo ustajao u obranu dostojanstva svakog čovjeka te po cijenu mučeništva čuvao vjernost Bogu i Petrovu nasljedniku u Rimu. Bio je stup vjere i čvrsti oslonac svojim svećenicima, kao i svemu Božjemu narodu, pritisnutom nedaćama rata i poratnog totalitarnog komunističkog režima. Uz njega se spominjemo i onih više stotina svećenika koji su u vrijeme komunizma, iz vjernosti prema Bogu i svome hrvatskom narodu, podnijeli okrutna mučenja i nasilnu smrt. Zahvaljujemo Bogu za sve te svjedoke vjere čija je žrtva pomogla brojnim muškarcima i ženama da ostanu vjerni Kristu i Katoličkoj Crkvi te sačuvaju svoj nacionalni identitet. Duboko smo uvjereni daje njihova žrtva ugrađena u temelje suverene Domovine u kojoj se može slobodno slaviti Boga i ispovijedati svoju vjeru. Njihova žrtva nas nadahnjuje i obvezuje u vlastitom poslanju služenja Bogu i izgradnji Crkve kao zajednice ljubavi koja današnjem svijetu svjedoči Krista za kojega su oni dali svoje živote.

Svoj pogled upiremo i u lik Sluge Božjega o. Ante Antića, franjevca, koji je umro na glasu svetosti a veliki dio svojega života posvetio je ispovijedanju, osobito ispovijedanju i duhovnom vodstvu svećenika. Svojim predanim i strpljivim služenjem Bogu u sakramentu pomirenja svjedočio je Božju ljubav prema čovjeku i svoje posvemašnje predanje u službi Crkvi.

Vrijeme u kojem danas živimo nerijetko promatra svećenika u vrlo okrnjenoj slici «religioznog profesionalca». Tome u velikoj mjeri pridonose mediji koji često neopravdano, neprovjereno i nepravedno prikazuju svećenika u kontekstu skandala i osobnih slabosti. Mi ne želimo negirati negativnosti, no u medijima se ne može naći gotovo ništa od požrtvovnoga, predanoga i postojanoga rada svećenika na dobrobit vjernika i svih ljudi koji se svećeniku obraćaju. A svećenici su uvijek u povijesti, s povjerenim im narodom i u zajedništvu sa svojim biskupima, podnosili sve terete i „žegu dana“ u najtežim trenucima za hrvatski narod, Crkvu i Domovinu. To čine i danas. Zato mi, pastiri Crkve u Hrvatskoj, izričemo Vama svećenicima, koji s nama izgarate na njivi Gospodnjoj, priznanje i zahvalnost za predani svećenički rad i nesebično služenje čovjeku i svijetu današnjice.

U tom vas ozračju mi, Vaši biskupi, pozivamo i potičemo na zajedničko hodočašće svih svećenika naše Domovine i inozemstva. Hodočastit ćemo u Zagreb, na grob blaženoga Alojzija Stepinca, povodom 50. obljetnice njegove blažene smrti, kao i na grob Sluge Božjega o. Ante Antića. Hodočašće će se održati u **četvrtak, 15. travnja o.g.**, po završetku našega proljetnoga plenarnoga zasjedanja.

Promatrajući navedene sjajne svetačke likove kao uzore našega svećeničkoga služenja, svoje svete nakane i želje prigodom našega zajedničkoga hodočašća u ovoj svećeničkoj godini povjeravamo Mariji, Majci Velikoga Svećenika Spasitelja našega Isusa Krista, a na sve Vas zazivamo obilje Božjega blagoslova.

Vaši biskupi

HODOČAŠĆE SVEĆENIKA U ZAGREB, 15. TRAVNJA 2010.

Dolazak:

Svećenici koji dolaze osobnim automobilima mogu parkirati na Šalati u Međubiskupijskom sjemeništu od

kud će biti organiziran prijevoz autobusima ZET-a do katedrale.

Svećenici koji budu dolazili organizirano autobusima dolaze pred katedralu - (nakon izlaska hodočasnika autobusi odlaze na parking „Zagrebački velesajam”)

Raspored hodočašća:

10,30 Molitva Trećeg časa u katedrali koju predvodi mons. Marin Srakić, nadbiskup i metropolit đakovačko-osječki i predsjednik HBK

- nakon kratkog čitanja kraći nagovor na temu „Svećenik u svećeničkoj godini“ imat će prof. dr. Tomislav Ivančić

11,15 Pauza – mogućnost okrijepe u prostorima Nadbiskupskog bogoslovnog sjemeništa

- priprema i oblačenje za sv. misu (u Bogoslovnom sjemeništu) - Svećenike molimo neka ponesu albu i stolu bijele boje

12,00 Procesija iz Nadbiskupskog bogoslovnog sjemeništa u katedralu

- sv. Misa - predvodi domaćin kardinal Josip Bozanić

13,30 Ručak u Nadbiskupskom bogoslovnom sjemeništu

15,00 Polazak autobusima (posebna vožnja ZET-a) u crkvu Gospe Lurdske, Zvonimirova 64 (Vrbanićeva 35) na grob Sluge Božjeg fra Ante Antića

15,30 Večernja koju predvodi mons. Vjekoslav Huzjak, biskup bjelovarsko-križevački i predsjednik vijeća HBK za kler

- nakon kratkog čitanja - prigodna riječ i nagovor fra Željka Tolića, provincijala splitske provincije Presvetog Otkupitelja

- Zaključak susreta - biskup Vjekoslav Huzjak

Po završetku hodočašća i posjeta grobu Sluge Božjega fra Ante Antića, autobusi ZET-a odvođe sudionike do Šalate (parking osobnih automobila) ili na prostor Zagrebačkog velesajma - prostor parkinga za autobuse.

Tajništvo HBK

Josip Biffel ak. slikar "Put u Emaus", ulje na platnu, 50 x 60 cm, 2009.